

13.3.2009 - שיעור מס' 1.

מבוא

תיקון 29 לחוק הוצל"פ מאוקטובר 2008, ייכנס לתוקף ב 16.5.2009. (להלן : החוק החדש")

יש מספר שינויים בחוק החדש :

1. **במקום מאסרים יכנס פרק חדש ונפרד שנקרא הגבלות.** זה קיים כבר במשפחה. הגבלות זה למשל : שלילת רישיון נהיגה, שלילת רישיון מקצוע שמותנה ברישום חוקי (עו"ד, רפואה, פסיכולוגיה וכד'), שלילת דרכון או הוראה לא להוציא דרכון, ועוד. פרק ההגבלות יכנס לתוקף בעוד כחודשיים, ושנתיים לאחר מכן (אולי) יבוטלו המאסרים.
2. **יהיה שינוי בסעיף 38.** – תהייה חובה להבטיח דיור חלוף גם במקרים של מימוש משכנתה. זה יהיה שנוי מהותי.
3. **מדיניות הערעורים משתנה.** – הערעור לא יהיה יותר לביהמ"ש המחוזי ברשות או בזכות אלא לבית המשפט שלום. הערעור למחוזי יהיה ערעור בערכאה שנייה שלגביה יש אמות מידה מחמירות יותר מהערעור לערכאה הראשונה. כך שבמצב החדש רק לעיתים רחוקות יגיעו תיקים לעליון- רק כשהיו עניינים חוקתיים או שיהיה עניין שיחרוג מהמחלוקת בין הצדדים ותהייה לו משמעות ציבורית מעבר למחלוקת הפרטנית.
4. **יהיו צמצומים באפשרות לקחת ציוד אישי של החייבים.** – יהיה צריך יותר ללכת לעניין ההגבלות ופחות לעיקולים האישיים – עיקולי מיטלטלין (למשל, לא ניתן יהיה לעקל טלוויזיה). יהיה ניתן לעקל מעט מאוד דברים והעלות תהייה גבוהה, ומצד שני לרוב חפצים בעלי ערך בלאו הכי כבר לא יהיו בדירה אלא אצל ההורים וכד'.

מהם הליכי הוצל"פ?

אלו פעולות משפטיות שמבוצעות ע"י מערכת ההוצל"פ לפי בקשת זוכה ולפי הדין. פעולות משפטיות אלו באות לממש את פסק הדין. כלומר המנגנון של ההוצאה לפועל הוא בעצם מנגנון של המרה- ממירים את פסק הדין ממסמך עיוני שכולל זכויות וחובות ואנחנו הופכים אותו לנכס נושא פירות כלכליים. אם יש פס"ד כספי באמצעות הפעולות המשפטיות הללו הופכים אותו לכסף מזומן ואם מדובר בפינוי למשל אזי נפנה דירה ומאפשרים לבעלים שלה לקבל את זכות החזקה בדירה ולנהוג בה מנהג בעלים לכול דבר וכך הפכנו את פסה"ד העיוני לנכס ממשי שהוא נושא פירות.

זאת מערכת שמסלימה את המערכת השיפוטית, מהווה את המערכת הביצועית של המערכת השיפוטית.

אבל, כבר בחודשים אלו חל שינוי לפי החוק החדש הנהלת בתי המשפט לא תהייה אחראית יותר להוצאה לפועל אלא שר המשפטים.

ההוצל"פ תעבור למשרד המשפטים ולא יותר למערכת בתי המשפט. יהיה גם ניתוק בין רשמי הוצל"פ לרשמי בית משפט השלום. יהיו שני סוגי רשמים. רשמי הוצל"פ יעסקו רק בענייני הוצל"פ ויהיו כפופי למערכת ההוצל"פ במשרד המשפטים, ולא יהיו רשמים של בתי משפט השלום, ואילו מי שיהיה רשם בבית משפט השלום יהיה רשם במסגרת הרגילה של בתי המשפט. שר המשפטים הבטיח לרשמי הוצל"פ שקידומם לא יפגע בעקבות המעבר למשרד המשפטים.

יש שינוי מונחים שכבר נכנס לתוקף :

רשם הוצל"פ במקום ראש הוצל"פ (השם הישן של התפקיד).

מנהל ההוצאה לפועל במקום המוציא לפועל.

מנהל מערכת ההוצאה לפועל - זאת פונקציה חדשה (דומה לנציב המס) אחראי ארצי על תפעול ארגוני של מערכת ההוצל"פ, מה שעשה מנהל בתי המשפט.

יש גם **שופט שמונה לממונה על רשמי הוצל"פ**. הוא יהיה בדרגה של נשיא בית משפט השלום.

כך הופכים את מערכת הוצל"פ למערכת ארגונית עצמאית ביחס לבי המשפט.

השופט שמעון שטיין הוא שמונה.

תכלית ההוצל"פ היא לבצע את פסקי הדין.

אבל המשמעות של המילים פסק דין בהוצאה לפועל היא יותר רחבה מתקנות סד"א, וכוללת גם את כול שטרי המשכון, משכנתא, פסקי דין של בתי משפט מנהליים, בתי דין הרבניים. כול מערכת בתי הדין, וכמובן גם שטרות ושיקים.

נוסחת התכלית של הוצל"פ נקבעה עוד בשנת 84 ע"י השופט דב לוי המנוח, שאמר שההוצאה לפועל צריכה להיות כלי יעיל ומהיר לביצוע פסקי דין במובן הרחב, כשבשורה הראשונה עומד הזוכה, אבל אסור להפוך את החייב למקרה סוציאלי, הנתמך עי רשויות הרווחה והסעד. כלומר יש מנגנוני הגנה על החייב מה שמיטיב עימו במידה רבה.

השאלה איך יעבוד נושא ההגבלות בהוצל"פ. המרצה חושש שמעמד הזוכים יתערער על פי החוק החדש. השאלה האם האלטרנטיבות למאסרים ולעיקולי המיטלטלין תהינה יעילות. כמובן שאם הוצל"פ תהינה יעילה זה משרת לא רק את הזוכה המסוים, אלא גם אינטרס ציבורי שהציבור יודע שיש מנגנונים יעילים שיכולים לעזור לו, זה יהווה גורם הרתעה גם לאחרים. כיום, ידוע שקשה מאוד לגבות חובות במדינת ישראל.

לעניין ארכת ביצוע של פסקי דין. ההלכה היום היא שכול פס"ד שניתן לביצוע, אלא אם כן הצד המעוניין טוען שפסה"ד לא ניתן לביצוע. כלומר כל פסק דין, מלבד פסקי דין שלפי מהותם לא ניתנים לביצוע כמו פסקי דין הצהרתיים, כל פס"ד שניתן לביצוע הוא בתקנה 466 לתקנות סד"א כל פסק דין ניתן לביצוע מייד עם הנתנו.

הלכה זאת משתנה לפי ס' 6 לחוק הוצל"פ. הוראה החדשה קובעת **שבכול פס"ד טבועה ארכת ביצוע סטטוטורית של 30 יום לביצוע** גם אם הדבר לא קבוע בפסק הדין. זה לא כולל פסקי דין למזונות שלגביהם הביצוע הוא מייד. המרצה חושב שההוראה הזאת נכונה. השאלה שתתעורר היא: האם ניתן לפתוח תיק ורק לא ניתן יהיה לבצע פעולות, או שלא ניתן יהיה כלל לפתוח את התיק. על זה כמובן אין עדיין הלכה. לפי דעת המרצה ניתן לפתוח את התיק ולא לבצע פעולות.

מה מידת שקול הדעת של רשם הוצל"פ בביצוע של פסקי הדין ?

אין לו שיקול דעת אם לבצע את פסה"ד או לא. כל פסק דין שניתן לביצוע בהוצאה לפועל הוא חייב לבצע אותו אם ניתן, הוא לא מוסמך לתת לו הבהרה או פרשנות והוא חייב לבצע אותו. ככתבו וכלשונו.

נקבע שרשם ההוצל"פ (ראש הוצל"פ לשעבר) הוא לא פרשן של פסקי דין אלא מבצע שלהם.

חידוש נוסף – הפניית החייב להליכים של פשיטת רגל לפי ס' 77א לחוק.

לא מדובר כאן בהפניה משפטית של החייב או העברת התיק לפשיטת רגל, אלא להליך אחר. הייתה פסיקה של בתי המשפט המחוזיים (בניהם של המרצה) שאם החייב עמוס בחובות רבים מאוד ואין להניח שישלם את החוב בתשלומים סבירים, והחוב ישולם שנים ארוכות וזהו בזבוז זמן ומוטב שיפנה בעצמו להליכי פשיטת רגל. זאת פסיקה של השופטת שטופמן ושל המרצה. יש גם פסיקה סותרת של השופט כהן מחיפה שאין סימוכין בחוק להפנות את החייב להליכי פשיטת הרגל, גם לא במסגרת של המלצה, ושכוחות השוק הם שיעשו את פעולתם ואם נגזר על הזוכה והחייב שהחוב יפרע במשך שנים, אזי זאת גזירת החוק ואין מה לעשות. החוק קבע כיום הוראה בס' 77א לחוק ההוצאה לפועל. גם היום החוק לא מסמיך את הרשם להעביר את התיק לפשיטת רגל, או מאלץ את החייב לעשות זאת, אלא מאפשר לרשם הוצל"פ למסור לחייב מידע בעניין, יכול הרשם לעכב הליכים אם חושב שהמרה מתאים לכך שכן אין תועלת בהליכי הוצאה לפועל בנסיבות העניין.

השאלה שתתעורר בפרקטיקה מה יהיה אם החייב לא פנה להליכי פשיטת רגל או שפנה ודחו את בקשתו (למרות המדיניות של ס' 18 לפק' פשיטת הרגל יותר ליבראלית כלפי החייבים, ולא צריך להוכיח שיש תועלת לזוכה מפשיטת הרגל.

נראה שאם הזוכה יהיה מעוניין, הוא יוכל לפתוח בהליכי פשיטת רגל נגד החייב. אבל המרצה מניח שלא יהיה זוכה שזה יהיה כדאי לו. אם זהו זוכה מועדף אז תהייה לו עדיפות גם במקרה של פשיטת רגל ברור שלזוכים רגילים לא יהיה עניין לפנות.

היחס בין חוק ההוצל"פ לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

חוק ההוצל"פ הוא אחד החוקים שיש להם נק' השקה מרביות עם חייכ"א וחירותו היות שכמעט כל סעיף אופרטיבי בחוק ההוצאה לפועל מתנגש בדרך זו או אחרת עם חוק היסוד. למשל: עיכוב יציאה מתנגש עם חופש התנועה בס' 6 לחוק יסוד כבוד אדם וחירותו, או מאסרים (שיהיו קיימים לפחות עוד שנתיים זה מתנגש עם הזכות לחרות אישית, עיקול מיטלטלין ומקרקעין פוגע בזכות הקניין. השאלה היא כיצד אנחנו משלבים בין חוק ההוצאה לפועל וחוק יסוד כבוד אדם וחירותו החוק נותן לנו שני פיתרונות, לשני מצבים :

פיתרון אחד, למצב לגבי חוקים שנחקקו לפני חוק היסוד – ס' 10 לחייכ"א וחירותו עוסק במצב שהחוק נחקק לפני חוק היסוד. הסעיף אומר אין בחוק היסוד כדי לפגוע בתוקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה. כלומר, כל החקיקה שמתנגשת בדיעבד עם חוק היסוד עומדת בעינה, אבל יש לפרשה בהתאמה לחוק היסוד.

מדברים כאן על תוקפו של דין. מהו דין ? דין זאת ההגדרה הרחבה ביותר. של כול הסוגים של חוקים ותקנות שנכללים במערכת החקיקה הישראלית – זה לפי הגדרה בחוק הפרשנות ס' 3. שם נאמר שזהו חוק, תקנה, דין דתי, אקט של הפרלמנט ודבר המלך ודיני המשפט המקובל ועקרונות היושר כפי שנקלטו בפסיקה הישראלים לאורך שנים. כלומר אקט של הפרלמנט הבריטי תופס רק אם הוא הובא לארץ באמצעות פסקי הדין, זה נכון גם לדינים העותומאניים, למשל סעיף 80 לחוק הפרוצדורה העותומאנית (קשור לדיני ראיות של חוזים). יחד עם זאת, פסיקת העליון אומרת שאת חוק היסוד לא מפרשים לפי חוק הפרשנות, אלא בפרשנות עצמאית שעומדת בפני עצמה

וכוללת גם סוגים שונים של דין שניתן לראות אותם כדין גם אם לא נכללו בחוק הפרשנות, למשל כמו מכרזים. זה נקבע בפרשת בזק נ' שרת התקשורת. שם התעוררה השאלה מהו דין במסגרת חוק היסוד וזה יותר ממה שנקבע בחוק הפרשנות. העיקרון שחוק "נמוך" לא יכול להקרין על חוק יסוד באמצעות ההגדרה.

פסיקה לא נכללת בהגדרה של דין. אלא אם כן היא מקרינה מחוק אנגלי או עותומאני.

פיתרון שני, לגבי חוקים שנחקקו לאחר חוק היסוד – ס' 8 לחוק יסוד כבוד אדם וחירותו = פסקת ההגבלה. פסיקה שמגבילה את המחוקק בחקיקת חוקים חדשים. הסעיף אומר לא פוגעים בזכויות לפי חוק היסוד אלא במקרים לפי ס' 8 בחוק ההולם את ערכיה של מ"י כמדינה יהודית, הפסיקה מוסיפה את המילה דמוקרטית, ניתן לפגוע על פי חוק לתכלית ראויה ובמידתיות. ניתן לפגוע בחוק יסוד גם באמצעות תקנה, בתנאי שיש הוראה שניתן לפגוע בחוק היסוד באמצעות התקנה – אין הרבה כאלו. ס' 8 אומר בהתייחס להוצל"פ שכול תיקון בחוק ההוצאה לפועל ממרץ 2002 (תחילת חוק יסוד), כל תיקון כזה הוא בחסות החוק. ואם ימצא שחוק לא הולם את ערכי מ"י, או לא לתכלית ראויה, או לא מידתי חוק כזה אולי לא יבוטל, אבל לא ניתן יהיה לבצעו. בבנק המזרחי נקבע שמידתיות והתאמה של חוק המגזרים.. שם נקבע שיש סמכות לבטל חוקים אבל זה יהיה במשורה. למשל מקרה בחוק יועצי השקעות, שם בוטל סעיף שלא עמד בקנה עם ס' 8 לחוק.

אם נסתכל על ס' 8 בזוית ראייה של הוצל"פ – זה נדון בשני פסקי דין: 1. פרח 2. וגמזו. הם פסקי דין מכוננים בדיני הוצל"פ ובכלל הפסיקה הישראלית

בג"צ פו"ח קבע את עקרון הפרשנות החוקתית לגבי ס' 10, שאמנם לא ניתן לבטל חוקים לפני כניסת החוק אבל יש לפרש את הפסיקה הישנה בהשראת חוק היסוד.

השופט אלון אמר שכשחוק נוגד את חוק היסוד אזי יש לעשות "שלום" בין הסעיף לחוק היסוד.

פס"ד גמזו – בו נידון הקשר בין חוק היסוד לחוק הוצל"פ בענייני מזונות. שם נקבעו כללי

פרשנות לפי התכלית הכללית לעומת התכלית המיוחדת. **מזווית של זוכים** - התכלית הכללית

נועדה לשמור על זכויות הקניין שלהם והתכלית המיוחדת נועדה לעזור להם לגבות חובות,

ומזווית של החייבים - התכלית הכללית זה לשמור על כבוד האדם של החייבים לפי חוק היסוד

והתכלית המיוחדת היא למנוע אפשרות של גבייה בלתי חוקית. בכול השנים מאז שנות ה 60

כשעלו תיקונים לחוק הוצל"פ, תמיד נטענה טענה עי חברי הכנסת ובעיקר עורכי הדין שבהם

שאמרו לכולם שאם לא יהיה חוק הוצל"פ יעיל, אזי יבואו עבריינים וייגבו את הכספים.

בג"צ פו"ח העביר את מוסד המאסרים לאחוריים ואת עיקולי המיטלטלין לחזית. אבל הוא לא

דיבר על ביטול מאסרים, אלא אמר שהמסנת שהייתה אז לא הייתה מספיקה כדי להבחין בין

חייבים סרבניים לבין אלו שהסתבכו על לא עוול בכפם. השופט אלון אומר שהיו מאסרים גם

במשפט העברי כיוון שלא שילמו חובות ולא הייתה ברירה.

יש להדגיש שחוק היסוד חל גם על רשויות המדינה.

רשות ההוצל"פ כאשר היא ממלאת את תפקידיה המנהליים הקבועים בחוק, היא פועלת גם במישור המנהלי והחוקתי הפעולות צריכות להיות חוקתיות ועל פי כלל המשפט המנהלי – שמירה

על עקרון השוויון, לא להפלות בין חייב לחייב, לא לעשות העדפת נושים, לשמור על עקרון תום

הלב, עקרון העדר שיקולים זרים, מידתיות ועוד עקרונות וכללים מתחום המשפט המנהלי.

20.3.2009 - שיעור מס' 2.

ההגנה על זכות הקניין עומדת במרכז דיני הוצאה לפועל גם מזווית הראייה של החייב וגם של הנושה. לזוכה יש זכות קניינית באגד הזכויות שבפסק הדין. הזכויות בפסק הדין הן קניין היות שיש להם ערך כספי, גם פינוי הוא קנייני כי אם יפונה הנכס תישאר לי זכות קניין נקייה בדירה ואוכל לנהוג בה מנהג בעלים, וגם הריסה זה קנייני היות שיישאר לי מגרש נקי.

אנחנו צריכים לשמור על זכות הקניין של היחיד (או החברה) במידה הראויה והמידתית. למשל ס' 38 לחוק הוצל"פ - עד מאי 2009 ניתן לפנות אנשים מדירה ללא מתן סידור חלוף, ממאי 2009 צריך יהיה לתת סידור חלוף. הועדה החליטה שאם יפנו ללא סידור חלוף זהו עושה. הדיור החילופי תלוי בנסיבות, זה יכלול משכנתאות חדשות וגם ישליך על המשכנתאות הישנות.

ניתן לומר שעד בג"צ פר"ח כולל, הגישה הייתה נטייה חזקה מאוד לטובת החייבים. לפני פר"ח היה ניתן לאסור חייבים גם ללא חקירת יכולת רק על סמך אי התייצבותם. אין בבג"צ פר"ח אף מילה שיש להתחשב בזוכה. בפר"ח העבירו ביקורת לאחר שחוק היסוד כבוד האדם וחירותו נכנס לתקפו, פסה"ד יצר רפורמה בדיני המאסרים. הוא לא ביטל אותם ולא אמר שצריך לבטל אותם.

פסה"ד נכתב ע"י השופט אלון שכתב את הספר "הוצל"פ במשפט העברי", הוא אמר שפר"ח לא חל על מזונות, כמו כן הוא אמר שהמאסרים עוברים למדף האחורי והעיקולים למדף הקדמי, כלומר יש להעדיף עיקולים כי הם יותר קלים ממאסרים. המרצה אומר שלעיתים מכירת נכס לצמיתות פוגעת יותר, מאשר מאסר של מספר ימים. בפר"ח הייתה התעלמות ממה יעשו הזוכים להם מגיע כסף. השופט אלון אמר שהיו תקופות במשפט העברי שחכמים אמרו שהדור גורם (=המצב החברתי) לכך שחייבים לאסור אנשים. בגולה אנשים היו נאסרים ככול שהייתה לרשויות אוטונומיה לאסור, למשל "ועד ארבע הארצות" בפולין ומקרים נוספים.

עברו שנים, והגענו פסה"ד יוסי גמזו. גמזו היה 20 שנה באוסטרליה והצטבר לו חוב מזונות של למעלה ממיליון שקל. פסה"ד דיבר על מס' נושאים. נתרכז בנושא של חוק היסוד ביחס להוצל"פ. ברק דיבר על כך שיש לנהל את ההוצל"פ תוך התחשבות קודם כל בזוכה ואח"כ יש להתחשב גם בחייב. אין ראייה שמה שנאמר בחקירת יכולת זאת האמת, אבל אם אין לנו ראיה לסתור מה שאומר החייב מקבלים את זה, וקשה לסתור זאת. בגמזו הכירו בזכות החוקתית של הזוכה, בזכויות שהוקנו לו בפסה"ד וזכותו לממש את זכויותיו בפסה"ד באמצעות הוצאה לפועל.

האינטרס של הזוכה הפרטני הוא לא רק שלו, אלא גם אינטרס חברתי כללי שהציבור יודע שפסקי דין מבוצעים בהוצל"פ בדרך של גביה יעילה. זאת רטוריקה שיפוטית היות שהמעשה נמצא בפער רב מין הרטוריקה העיונית.

ברק אומר מטבע הדברים שמאזנים את הזכויות החוקתיות של הזוכה והחייב. הראשון יהיה לטובת של הזוכה, היות שהדיון הסתיים וזכותו של הזוכה התגבשה. לחייב היה יומו בבית המשפט ונפסק מה שנפסק, לפיכך, איזון הזכויות יפגע יותר בחייב מאשר בזוכה. זהו המצב המשפטי שעומד היום.

אם נתאר בגדול את ההבדל בין גישתו של המחוקק, לגישתו של ביהמ"ש העליון, הבדיקה של הוראות החוק ודברי ההסבר מלמדים שלכנסת יש סימפטיה לחייבים, לעומת ביהמ"ש העליון מעמיד את המורל לתת זכות קדימה לזוכה, ללא העמדת החייב כמקרה סוציאלי. אסור להתעמר בחייבים שאין להם, בגלל כבוד האדם. גם אלו שיש להם, זה לא יהיה בדרך של התעמרות, אלא לשמור גם על כבודו. מאידך יש לראות גם את כבודו של הנושה. שמגר – לא כול נושה הוא האיש

העשיר והרע, יש נושים שמצבם יותר גרוע ממצבם של החייבים. למשל, בעניינים של "שכר מולך" או שכשהנושה נותן הלוואה לחייב עשיר, וזה אינו מחזיר את הלוואה הזו.

במאמר נכתב: מדוע כבודו של הנושה שמנסה ללא הצלחה לגבות חוב פסוק שלו, חשוב למערכת המשפט פחות מכבודו של החייב....
הנושה אינו תמיד מוסד בנקאי, והחייב אינו תמיד עני מרוד.

לשכת הוצל"פ - מבנה, מנגנון וסמכות מקומית:

יהיה ארגון מחדש של המערכת.

לא תהייה יותר לשכת הוצל"פ ככול בימ"ש שלום, אלא תהייה לשכת הוצל"פ במחוז. אבל אדם שירצה להגיש בקשה ללשכת הוצל"פ מחוזית יוכל לפנות לכול ביהמ"ש במדינה ולהגיש את בקשתו והמערכת חייבת להעביר את הבקשה לתעודתה.
בכול לשכה מכהן **רשם ההוצאה לפועל** (במקום ראש הוצל"פ) ו**מנהל לשכת הוצל"פ** (במקום המוציא לפועל).

לרשם ההוצל"פ יש חסינות, כמו לשופט, לפי ס' 73 לחוק הוצל"פ לעוולות שהוא מבצע במהלך מילוי תפקידו. לפני כן היו תביעות נגד ראשי הוצל"פ היות שראו אותם כעובדים מנהליים ולא כשופטים.

חסינות
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

73א. מבלי לגרוע מהוראת סעיף 8 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], לא תוגש נגד רשם ההוצאה לפועל תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו.

לרשם ההוצאה לפועל אין סמכות לעכב ביצוע של פסקי דין. הסמכות היא של ביהמ"ש שנתן את פסה"ד – זה לפי ס' 16 ו-17 לחוק הוצל"פ.
לעיתים יש לו סמכות לעכב את פסה"ד, למשל בהתנגדות לביצוע שטר יש עיכוב הליכים חובה (אוטומאטי), אם ההתנגדות הוגשה במועד ויש תצהיר. אותו דבר בהגשת פס"ד.
בטענת "פרעתי" יש שיקול דעת לרשם ההוצאה לפועל.

16. (א) ביקש החייב להשהות הליך או להימנע ממנו, רשאי רשם ההוצאה לפועל להורות כמבוקש בתנאי שהחייב המציא ערובה להנחת דעתו; אולם רשאי הוא לפטור את החייב ממתן ערובה, אם ראה הצדקה לכך לשם מניעת עיוות דין.

השהיית הליך
ראי-נקיטתו
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב) מנהל לשכת ההוצאה לפועל לא ישהה הליך ולא יימנע ממנו אלא לפי החלטה של רשם ההוצאה לפועל.

17. (א) לא יעוכב ביצועו של פסק הדין אלא לפי הוראות חוק זה או לפי צו של בית משפט.

עיכוב ביצועו של
פסק דין

(ב) ציווה בית משפט לעכב ביצועו של פסק הדין או חלק ממנו, לא יינקט כל הליך לביצועם.

(ג) בוטל צו העיכוב, יימשכו ההליכים; הליכים שננקטו לפני שהומצא למנהל לשכת ההוצאה לפועל צו העיכוב, יעמדו בעינם ואין צורך לשוב ולנקטם לאחר ביטול צו העיכוב, אלא אם ראה רשם ההוצאה לפועל צורך בכך.

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

יש ניתוק בין הנהלת מערכת בתי המשפט למערכת ההוצאה לפועל. ההוצאה לפועל הועברה כגוף ארגון למשרד המשפטים והיא כפופה למשרד המשפטים. תהייה הפרדה בין רשמי בתי המשפט לרשמי ההוצאה לפועל. ההוצאה לפועל תעסוק בנפרד מרשמי ביהמ"ש. יהיו רשמים של בית משפט השלום, ורשמי הפונקציה של הוצאה לפועל. **מנהל לשכת ההוצאה לפועל** הוא ראש הצוות הביצועי המנהלי. של הפקידים ואחראי על תקינות עבודתם של הקבלנים יש לו סמכות עצמאיות משל עצמו. כמו קביעת הוצאות לביצוע הליך, למשל אישור של הוצאות פינוי, או לאשר הוצאות של שכירת משאיות ועוד. על החלטתו של מנהל ההוצאה לפועל יש ערר (לא ערעור). המוצא לפועל אמנם כפוף לרשם הוצל"פ, אבל יש לו סמכות משל עצמו לפי 80(א) לחוק הוצל"פ. כאמור, ניתן להגיש ערר על פעולתו, אם ניטען שהוא פעל בחריג מסמכות זה מוגש לרשם הוצאה לפועל תוך שלושה ימים.

80. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי פעולה של מנהל לשכת הוצאה לפועל או החלטה שלו לפי סעיף 4א, רשאי להגיש ערר לפני רשם ההוצאה לפועל.

ערר וערעור
(תיקון מס' 9)
תש"ן-1990
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

יש שתי פונקציות חדשות:

1. **שופט שלום הממונה על רשמי הוצל"פ** - בדרגה של נשיא בינתיים התמנה מישהו.
2. **מנהל מערכת ההוצאה לפועל בהיקף ארצי**. – היה תפקיד כזה אבל לא סטטוטורי. היום יש על פי חוק עם כללי עבודה שיחייבו את לשכות הוצל"פ בכול הארץ וזאת פונקציה חשובה מאוד. הוא אחראי כלפי שר המשפטים על תקינות המערכת.

ועדת האישורים.

איך מתמנים קבלנים, ואיך נוהגים עם קבלנים שנהגו שלא כדין. עוד מהחוק הקודם – מנהל לשכת הוצל"פ יכול להטיל על כל פקיד של ביהמ"ש ועל כל קבלן מורשה ביצוע פעולות של הוצל"פ. קבלן מורשה צריך לקבל אישור של ועדת האישורים שמורכבת מ: 1. שופט שלום, 2. נציג המשטרה 3. ונציג משרד המשפטים. נציג המשטרה בועדה, כדי שתהייה לנו אפשרות בלימה שלא להכניס עבריינים, כדי שארגוני פשיעה לא השתלטו על התחום הזה. ועדת המינויים משמשת גם כוועדת משמעת. נקבע קוד אתי בס' 37 לתקנות ההוצאה לפועל שנלקח מתקנות חוקרים פרטיים עם השינויים המתאימים. הפרת אחד מתתי הסעיפים בסעיף זה, מהווה עילה להעמדה לדין והועדה ליכולה לבטל, לשלול, או להתלות את רישיונו של הקבלן. הקבלנים רשאים לבצע פעולות באמצעות אחרים אבל חייבים להיות בשטח בעצמם, ולא רק לשלוח את העוזרים שלהם. המדינה לא נושאת באחריות. הם צריכים להפקיד ערבות אישית ופוליסת ביטוח לתקופה של הרישיון.

תקנות ההוצאה לפועל, תש"ם-1979

37. חובותיו של בעל תפקיד [תיקון: תשנ"ב]

- (א) על בעל תפקיד יחולו כל החובות המוטלות על מוציא לפועל בחוק ובתקנות שלפיו.
- (ב) מבלי לגרוע מן האמור בתקנת משנה (א) או מכל חובה המוטלת על בעל תפקיד בחוק ובתקנות אלה או בכל דין אחר, בעל תפקיד -

- (1) יבצע את תפקידו בנאמנות, במסירות ובהגינות וימלא בקפדנות אחר הוראותיהם של ראש ההוצאה לפועל ושל המוציא לפועל שבתחום סמכותם הוא פועל, ואחר סדרי המינהל שיקבע מנהל בתי המשפט;
- (2) יציג את עצמו כמי שפועל מטעם המוציא לפועל בלבד, ולא יתחזה כשוטר או כפקח;
- (3) לא יעביר את כתב הטלת התפקיד לאחר ולא יתיר לאחר את השימוש בו;
- (4) לא יקבל מכל אדם שהוא תמורה כספית או טובת הנאה חומרית אחרת, פרט לסכום שקבע המוציא לפועל כהוצאות בעד פעולה שביצע על פי כתב הטלת התפקיד.

איך תוקפים החלטה של ועדת אישורים?

בעבר זה היה ערר למחוזי.

כיום זה ביישבו כבית המשפט לעניינים מנהליים. בהיותה רשות מנהלית לפי ס'24 לחוק בתי המשפט לעניינים מנהליים. מגישים עתירה מנהלית. יש זכות הטיעון של הצד השני וכול מה שחייבת בו רשות מעין שיפוטית.

מהם המסמכים שמתבצעים בהוצל"פ:

שלוש קבוצות עיקריות:

1. פסקי דין של בתי משפט אזרחים וגם של בתי דין דתיים. - למשל פינוי, נזיקין, מזונות ועוד. פסקי דין של בתי הדין הדתיים גם רבניים וגם של עדות אחרות. הגדרה בסעיף 1 לחוק בחוק זה -

"בית משפט" - לרבות בית דין דתי;

"פסק דין" - פסק דין או החלטה אחרת של בית משפט בענין אזרחי, לרבות החלטה על תשלום הוצאות בענין שאינו אזרחי;

2. פסקי דין פליליים שיש להם אלמנט אזרחי. - אם במסגרת פס"ד פלילי מחייבים את המתלונן לפצות את נאשם (זה נדיר ורק אם הוגשה תלונה בזדון), זה יבוצע בהוצל"פ. לעומת מצב בו מחייבים את הנאשם לפצות את המתלונן או את המדינה, אזי המדינה צריכה לגבות את הכסף לפי פקודת המיסים גבייה, והמתלונן לא צריך לעשות דבר.

3. כל המסמכים שמתבצעים בהוצל"פ לפי 81, 81א, 81ב. - זאת הקבוצה הגדולה ביותר.

81. משכנתאות רשומות על מקרקעין, וכן החלטות, צווים, פסקי דין ומסמכים

שנקבע לגביהם בכל דין כי יש לבצעם כמו פסק דין של בית משפט,.....

81א. (א) שטר חליפין, שטר חוב ושיק כמשמעותם בפקודת השטרות (בחוק

זה - שטר) ניתנים לביצוע כמו פסק דין של בית משפט;.....

ביצוע תביעה על
סכום קצוב
(תיקון מס' 24)
תשס"ג-2002
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

181א. (א) תביעה שהיא אחת מאלה :

- (1) תביעה על סכום כסף קצוב הבאה מכוח חוזה או התחייבות מפורשים, שיש עליה ראייה בכתב ;
- (2) תביעה הבאה מכוח חיוב לשלם סכום כסף קצוב שעילתו בהוראה מפורשת של חיקוק, ניתן לבקש לבצעה בהוצאה לפועל כמו פסק דין של בית משפט בכפוף להוראות סעיף זה,.....

תת קבוצה של הקבוצה השלישית : פסקי דין שניתנים לפי חיקוקים מסוימים - למשל חיקוקים של משרד החקלאות שבהם יש חיוב כספי אזרחי של משרד החקלאות כלפי חקלאים. החקיקה אומרת לנו שהמסמכים אלו, שיכולים להיות צווים של ראשי אגפים או מנכ"ל משרד החקלאות יכולים להתבצע כמו פסק דין. אם מדברים על מסמך שלפי חוק מסוים מטיל חיוב על אדם, שהופך מכוח החיוב חייב. אם זה פסד אין בעיה, בית דין זה בסדר, אבל אם יש מסמך של ראש אגף הצומח למשל, או מנכ"ל משרד התחבורה למשל, קודם נבדוק את המסמך וניראה על איזה סעיף הוא מסתמך. בודקים בחוק המתאים, למשל חוק הגנת הצומח, האם אותו מסמך מתבצע לפי חוק ההוצאה לפועל. כמעט תמיד נמצא שהמסמך הזה הוצא לפי החוק ומתבצע גם על פי חוק. למשל קנסות והתשלומים לאגרת טלוויזיה.

שטרות וצ'קים, שטרי משכון ומשכנתא אלו קיימים מאז ומתמיד, מאז שנות ה 60, וגם פסקי דין של בית המשפט לעניינים מנהליים. רשימת בתי הדין מנהליים נמצאת בתוספת לחוק בתי דין מנהליים. בודקים בתוספת ורואים אם בית הדין מופיע בתוספת, הוא כשיר. בתי דין לעבודה גם שייכים לקבוצה זאת.

תת קבוצה נוספת היא, של מימוש ערובה שניתנת במסגרת הוצאה לפועל זאת קבוצה קטנה, אבל זהו סעיף חכם מאוד - סעיף 83. בסעיף זה נאמר :

חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967

83. ביצוע ערובה

ניתנה ערובה לפי חוק זה וראש ההוצאה לפועל נתן צו לממש אותה או לחלט אותה, תבוצע הערובה כאילו היתה פסק דין.

רשם הוצל"פ מוסמך לבצע כל מיני פעולות כנגד מתן ערובה מצד החייב או צד ג'. למשל לבטל צו יציאה מהארץ תמורת ערובה, ואם החייב לא יחזור לארץ רשאי רשם הוצל"פ לממש או לחלט את הערובה, ואם זה תיק מזונות הערב ישלם את חוב המזונות עד שהילדים יגיעו לגיל 18 ואפילו 21 .

ערובה ניתן לתת גם במסגרת "פרעתי"

רשם הוצל"פ מסוגל לממש ערובה זאת ודינה כדין פסק דין והיא ניתנת לביצוע בהוצל"פ. ניתן לערער, על האישור של רשם הוצל"פ, לפי ס' 83 והערעור הוא לבימ"ש השלום.

אישור רשם ההוצאה לפועל נותן לה תוקף של פס"ד. כאמור, ניתן לערער על הערובה לבית משפט השלום ואם ביהמ"ש יבטל את הערבות היא תתבטל. אם למשל יתבטל פסה"ד עליו ניתנה הערובה, כמובן שתתבטל גם הערובה. היות שהטפל הולך אחרי העיקר.

עוד תת קבוצה. קבוצה קטנה בהוצל"פ – פסקי דין לפי ס' 61 לחוק ההוצאה לפועל. אם פס"ד מחייב מסירת נכס ומטעמים אובייקטיביים לא ניתן לבצע את פסק הדין, אז אפשר להגיש תביעה כספית ולהמיר את החיוב לתת נכס לפסק דין כספי.

61. (א) הטיל פסק הדין על החייב למסור נכס, יתפוס מנהל לשכת ההוצאה לפועל את הנכס וימסרנו למי שזכאי לקבלו לפי פסק הדין.

מסירת נכס
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב) קבע מנהל לשכת ההוצאה לפועל שלא ניתן לתפוס את הנכס ולא נקבע בפסק הדין הסכום שיש לשלם תמורתו, רשאי הזוכה לפנות לבית המשפט שנתן את פסק הדין ולבקש שישום את הנכס, ומשנקבעה השומה יוצא פסק הדין לפועל כאילו נקבע בו סכום השומה מלכתחילה.

27.3.2009 - שיעור מס' 3.

הערה ראשונה :

כשנפסק **פיצוי לטובת המתלונן נגד הנאשם** - המדינה היא זו שצריכה לגבות את הכסף לפי פקודת המיסים גבייה, והמתלונן לא צריך לעשות דבר. לעומת זאת אם **הפיצוי מוטל על המתלונן לטובת הנאשם** - דבר שקורה לעיתים רחוקות, למשל בתלונת שווא, במקרה כזה מבצעים את פסה"ד דרך הוצל"פ.

הערה שנייה : הבחינה – **חומר סגור**. בבחינה שני חלקי :

1. חלק ראשון : 20 שאלות אמריקאיות 4 נק' לשאלה – סה"כ 80 נק'. לדוגמא : ערעור מוגש על החלטת רשם הוצל"פ ל : **א. רשות לבימ"ש השלום**. ב. רשות למחוזי. ג. זכות לשלום. ד. זכות למחוזי.
2. חלק שני. שתי שאלות מתוכן בחירה באחת - בכול שאלה שתי שאלות משנה. התשובה עליהן 4-5 שורות. למשל : מה היתרון של ערובה שניתנת בהוצאה לפועל? – התשובה : רשם הוצל"פ יכול לממש ערובה זאת להבדיל מערובות אחרות – זאת תשובה של שורה וחצי וזה מספיק. דוגמא נוספת : באיזה מידה בימ"ש והוצל"פ יכולים לתת סעדים זהים? על זה נדבר באריכות אבל ניתן להשיב על זה בכמה שורות.

סעדים שהינם בחוק הוצל"פ ובתי המשפט

האם, מאז שנחקק חוק הוצל"פ, בתי המשפט יכולים לתת סעדים של הוצל"פ ?
התשובה : כן. בנסיבות מסוימות.

בפרשת ענבר נ' ענבר משנת 1981 נאמר שתכליתו של חוק הוצל"פ היא לבצע פסקי דין. לכן ככלל אנחנו פונים להוצל"פ כדי לבצע פסקי דין. פסקי דין כולל כל החבילה שדובר עליה בפעם הקודמת. אבל המציאות חזקה מהחוק וחלה התפתחות בתחום ההוצל"פ. הוברר שיש מצבים בהם אובייקטיבית ההוצל"פ אינה יעילה, והיא עומדת בפני מצבים עובדתיים שהיא איננה יכולה לתת להם תשובה מקצועית טובה. למשל, בפס"ד בעניין חברה של לב דיזינגוף - קומפי דה פריזיין נ' פלטו שרון. ההליך שם לא היה יכול להתברר בהוצל"פ, היות שההוצל"פ יעילה כשיש לבצע פס"ד פשוטו כמשמעו, אבל אם תוך הביצוע מסתבר שהסדרים מורכבים יותר, מורכבים מדי מכדי שיתבצעו בהוצל"פ, למשל אם יש מחלקות בין בעלים על בעלות בפרויקטים, ותוך הסכסוכים יש להחליט על זכויות קנייניות, אזי יש לבצע את הליכי ההוצל"פ ע"י בית משפט, לפי תקנה 388 לתקסד"א - כינוס נכסים.

תוך כדי דיון בבעיות שמתעוררות ביהמ"ש יכול לתת הוראות גם לגבי הוצל"פ וגם להחליט על בעלויות תוך כדי דיון ולהחליט על פיתרון לשאלה אחרת שמתעוררת במישרים שרשם הוצל"פ לא יכול לטפל בגלל מורכבות העניין וחוסר סמכות עניינית בענייני בעלויות. במקרה כזה, העניינים יכולים להיות משולבים בין הוצל"פ ובין ביהמ"ש המחוזי שיכול לפקח על פעולות ההוצאה לפועל, ואז אלו הליכים משולבים, ואין הכוונה רק לפירוקים שהיא סידרה נפרדת, אלא השופט בר אופיר מתכוון להליכים בדומה להליכים במסגרת החברה הצרפתית "לב דיזינגוף" הנ"ל, ובצורה זאת משלבים בין הוצל"פ לבית המשפט.

388. (א) הוגשה בקשה למינוי כונס נכסים, רשאי בית המשפט, או רשם שהוא שופט, אם הדבר נראה לו צודק ונוח, לעשות, לפי טופס 45, את הדברים האלה:

מינוי כונס נכסים
[264]

(1) למנות כונס נכסים לכל רכוש, בין לפני מתן פסק הדין ובין לאחריו;

(2) לסלק כל אדם מהחזקת הרכוש או ממשמורתו;

(3) להעמיד את הרכוש להחזקתו, למשמורתו או לניהולו של כונס הנכסים;

(4) להעניק לכונס הנכסים את הסמכויות שבידי בעל הרכוש, כולן או מקצתן, כפי שייראה לבית המשפט או לרשם כאמור, בכל הנוגע להגשת תובענות והתגוננות בהן, מימוש הרכוש, ניהולו, שמירתו, שימורו והשבחתו, גביית דמי שכירות ורווחים מן הרכוש ואופן השימוש בהם וחתימה על כל המסמכים.

(ב) בית המשפט או הרשם הדין בבקשה יביא בחשבון את סכום החוב שהמבקש תובע, את הסכום שכונס הנכסים יכול להשיג לפי המשוער ואת ההוצאות המשוערות הכרוכות במינויו, ורשאי הוא, אם נראה לו הדבר, להורות על עריכת חקירה בעניינים אלה או בעניינים אחרים לפני המינוי.

הוצאה לפועל מן היושר.

הוצאה לפועל מן היושר - לקוחה מהמשפט האנגלי, וקיימת בארץ מאז קום המדינה. זהו שם כולל להליכי הוצל"פ המתקיימים מחוץ להוצל"פ. למשל, במקרים בהם דובר לעיל, באמצעות **כונס נכסים**. פסה"ד המנחה הוא **פס"ד רוט**. הוצאה לפועל מן היושר תיעשה גם במקרים מיוחדים באמצעות פקודת המיסים גבייה, באמצעות כונס נכסים. פקודת המיסים גבייה עוסקת בגביית מיסים למען המדינה. בספרו של השופט אילון על הוצל"פ במשפט העברי כתב המרצה מאמר על הוצל"פ במשפט העברי, ושם הוא הוסיף בדיחות המלמדות על מוסר התשלומים הנמוך במקומותינו מימים מיממה. ההוצאה לפועל באה מדיני היושר, דיני האקוויטי. אצלנו זה הפך לתקנה 388 לתקסד"א. אליה הולכים כל פעם שלא מוצאים פתרון בהליכי הוצל"פ רגילים. נזהרים מאוד במתן צווי כינוס זמניים, שלא במסגרת פירוק אלא בהוצל"פ מן היושר, היות שכינוס הנכסים יכול להפריע לחייב בעסקיו. לפיכך, ממעיטים בזה לרוב. בד"כ מעדיפים לא לתת מינוי לכונס נכסים זמני אלא לחכות ולמנות כונס נכסים רק אם מתברר שיש מקום לכונס נכסים קבוע.

הליכי מאסר

בנושא זה יש שינוי מהותי החל מ 16 למאי 2011. בג"ץ פרי"ח חולל שינוי בסדר העדיפות בהוצל"פ. ממנו ועד היום מעדיפים הליכי עיקול מיטלטלין על פני מאסרים, למרות שבבג"צ פרי"ח נעשו שינויים גם לגבי מאסרים, גם לפי הדין הקודם נהגו באופן דומה. בבג"צ פרי"ח הכניסו אלמנט של חקירת יכולת, לפיו לא מוציאים צו מאסר אם החייב לא התייצב לחקירת יכולת. הסעיף הוא 70 לחוק וכותרת השוליים של הסעיף החדש שיכנס לתקפו בעוד כחודשיים יאפשר מאסר רק לחייב בעל יכולת. כלומר, המאסר יוטל רק על חייב בעל יכולת שמסרב לשלם.

70. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, לבקשת הזוכה, לתת צו מאסר נגד החייב בשל בזיון ההוצאה לפועל, בין אם הוכרז מוגבל באמצעים ובין אם לאו, לתקופה שלא תעלה על שבעה ימים, אם נתברר לו כי התקיים אחד מאלה:

(1) החייב הוא בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו, כאמור בסעיפים 67, 69 או 70(ד);

(2) החייב הוא בעל יכולת למלא אחר צו תשלומים שניתן לפי חוק זה והוא לא מילא אחריו, או לא שילם שיעור מהשיעורים שנקבעו לפיו;

(3) החייב לא מילא אחר החלטה שניתנה לפי סעיף 69(ב);

(4) (נמחקה).

(ב) (בוטל).

(ג) לא יינתן צו מאסר נגד חייב אלא לאחר שהובא לפני רשם ההוצאה לפועל על-פי צו הבאה לפי סעיף 69(ב), או לאחר שבא לפניו בדרך אחרת; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על מתן צו מאסר לפי סעיף קטן (א), נגד חייב שהוא בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו כאמור בסעיפים 67(ד) או 69(ד), או נגד חייב שלא קיים הוראות צו תשלומים שניתן לגביו לפי הצעתו או לפי הסדר בכתב עם הזוכה.

מאסר חייב בשל בזיון ההוצאה לפועל (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008 (הוראת שעה) תשס"ט-2008

(תיקון מס' 19) תשנ"ט-1999

(תיקון מס' 19) תשנ"ט-1999

(תיקון מס' 19) תשנ"ט-1999

(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

(ד) חייב שנאסר יובא שוב לפני רשם ההוצאה לפועל, בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום 48 שעות ממועד מאסרו; הובא החייב כאמור, רשאי רשם ההוצאה לפועל לבטל את צו המאסר או לקצר את תקופת המאסר, בתנאים שייראו לו, ולתת כל החלטה אחרת שתיראה לו בנסיבות הענין; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על חייב שנאסר מכוח צו שניתן במעמד החייב לפי סעיף 69ג(ג).

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ה) נתן רשם ההוצאה לפועל צו מאסר לפי סעיף קטן (א)(1) נגד חייב שהוא בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו, בשל אי התייצבות לחקירת יכולת כאמור בסעיף 67(ד), או בשל אי התייצבות לבירור כאמור בסעיף 69א(ד), לא יבוצע צו המאסר אלא לאחר שהומצאה התראה לחייב; בהתראה יצוין כי רשם ההוצאה לפועל הורה על מאסרו וכי צו המאסר יבוצע במועד שלא יקדם מ-14 ימים מיום משלוח ההתראה, אלא אם כן ייפרע החוב או תינתן החלטה אחרת על ידי רשם ההוצאה לפועל.

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

כאמור, זה היה הדין גם קודם לכן, לא אוסרים חייבים אלא אם כן הם סרבנים. המאסר בהוצל"פ אינו הליך של ענישה, אלא רק כפיית תשלום לסרבן בעל יכולת. עובדה היא שברגע שהחייב או משפחתו מביאים כסף לבנק הדואר, ומציגים בקבלה לרשם ההוצל"פ, האסיר מייד משוחרר.

טיפ - אם אוסרים חייב באמצע הלילה ורוצים לשחררו ניתן לשלם בדואר בבית הנתיבות בבן גוריון ובבוקר ניתן לשחרר אותו.

הסטטיסטיקה של מאסר של לילה אחד כאשר מביאים את העצור שחובה להביא אותו תוך 24 שעות לאחר התיקון, ולפני כן היה 48 שעות. גם לפני התיקון, בפועל היו מביאים את החייבים למחרת בבוקר.

מישהו הביא לכנסת סטטיסטיקה שחייבים יושבים יומיים. אבל לרוב יוצא שמדובר במצב שמתחילים לאסוף את החייבים ב 8.00 בערב, עד שמגיעים לאבו כביר זה כבר 3 בבוקר. מ 8.00 (20.00) בערב ועד 24.00 זה נחשב יום אחד, ומ 24.00 ועד הבאה לראש הוצל"פ בבוקר זה נחשב עוד יום. זה נחשב יומיים אך בפועל מדובר בקושי ב 12 שעות, כי בבוקר מובאים לראש הוצל"פ. ראש הוצל"פ יכול לבטל את פקודת המאסר, יכול לצמצם אותה ויכול להפחית את סכום המאסר. המאסר הוא עד ל- 7 ימים לחוב אחד, ומכסימום ל 30 יום, על מספר חובות. בתום 30 יום יש להמתין 30 ימים, נותנים לחייב חופש. רק אחרי 30 יום ניתן להוציא נגדו פקודת מאסר חדשה. אם הוא ישב בגין תשלום מסוים כבר, גם אם פחות מ 7 ימים, לא ניתן לאסור אותו עוד פעם בגין אותו חוב. אבל אם יש לזכור שלמרות שהחייב נאסר, הסכום עומד בעינו ולא נמחק (זה בניגוד לקנסות). מכאן שאם האדם מיצה את תקופת המאסר, ולא ניתן לעקול לו כלום, אזי הסיכוי לגבות ממנו הוא אפסי.

בעקבות החוק החדש תהייה ביקורת עוד יותר חמורה לגבי מאסרים. יהיה צורך להקדים למאסר לא רק חקירת יכולת, אלא גם נצטרך להשתמש בהליכים חדשים של הגבלות שמוטלות על חייבים, ונצטרך לעבור להליך של עיקולים, עד כמה שאלו יהיו יעילים.

מדיניות החוק החדש היא לצמצם את עיקול המיטלטלין האישיים בבית כמו מחשב, טלוויזיה וכד'. כמובן שקולנוע ביתי ניתן יהיה לעקל. בתקנות שהוצאו יש גם ערכים של טלוויזיות מחשבים וכד'. ככול שאלו יותר יקרים כך יהיה אפשר לעקל אותם ביתר קלות. לפי החוק החדש צו מאסר

שניתן יהיה תקף לחצי שנה, כלומר חקירת יכולת תהייה תקפה לחצי שנה ולאחר שיעברו שישה חודשים יהיה צורך לזמן את החייב לחקירת יכולת נוספת. זהו הליך מיותר היות שלפי ס' 69ב : חייב רשאי להגיש בקשה לשינוי הוראות התשלום.

69ב. חייב רשאי, בכל עת, להגיש בקשה לשינוי הוראת תשלום שניתנה לפי סעיף 69א או לשינוי כל צו תשלומים שניתן לפי חוק זה, אם חל שינוי ביכולתו לפרוע את החוב בתשלומים שנקבעו; הוראות סעיף 7א יחולו, בשינויים המחויבים, על בקשה לשינוי כאמור.

בקשה לשינוי צו תשלום או הוראת תשלום (תיקון מס' 15) תשנ"ד-1994

כלומר, אין צורך להביא את החייב לחקירת יכולת. יש שסתום ביטחון שמאפשר תיקון קושי או עוול שנגרם לחייב.

לא ניתן לפי החוק החדש להוציא צווי מאסר אלא אם החוב מגיע ל 2000 ₪ ומעלה. ככלל, השופט בר אופיר סבור שהאיזונים כיום שנעשו בחוק החדש טובים יותר ממה שהיה בטיוטה הראשונה של החוק. לפני שמוציאים מאסרים יש ללכת להליכים של ההגבלות. אלו הליכים של קבלת מידע ממאגרי מידע לפיהם קובעים שהמאסר מוצדק בנסיבות העניין תוך התייחסות גם לנוק שייגרם לחייב. החייב חייב ליזום פעולה, לא להישאר אדיש לפנות להוצל"פ, בכול לשכת הוצל"פ שנוחה לו.

אחרי הוצאת פקודת המאסר ולפני הביצוע חייבים לשלוח התראה לחייב להודיע לו שעומדים לאסור אותו ולתת לו אפשרות לפרוע את החוב. זהו חלק בהרתעה נגד החייבים. התראה זאת מספיק לשלוח בדואר רגיל ולא בדואר רשום. מחכים 14 ימים ממשלוח ההתראה ורק לאחר 14 ימים ממשיכים בהליכים. ההתראה תהייה שונה מהנוסח שלה היום. היום כתוב שהחייב רשאי לבקש השעיה של המאסר ל-30 ימים. החייב יכול לבקש למנות לעצמו עו"ד, אם הוא כשיר לפי חוק הסיוע המשפטי, ולא רשאי למנות עו"ד לעצמו לצורך המאסר. יש להניח שרוב אלו שנמצאו זכאים לסיוע משפטי הם כאלו שלא כדאי לעשות נגדם הליכים וכדאי להפנות אותם להליך פשיטת רגל לפי ס' 100, כי ההוצאות יעלו על התשלומים שיתקבלו. את החייב שנאסר מביאים, בפני רשם ההוצל"פ, תוך 24 שעות (במקום 48 בחוק הישן) למרות שגם היום, קודם לחוק החדש, מביאים את החייב בפועל תוך כ-12 שעות משעה שהוא נעצר.

ביטול הליכי/ פקודת המאסר

בעניין זה לחוק יהיו שני חלקים :

האחד, במסגרת חוק ההוצאה לפועל.

השני, במסגרת תיקון 29 אשר יעמוד בפני עצמו.

בס' 57 של תיקון 29 במסגרת הוראת שעה למשך של שנתיים, על מנת לראות אם ביטול המאסרים יעבוד. כלומר, מ 16 מאי 2011 ועד 16 למאי 2013 לא יהיו פקודות מאסר בכלל, למעט מזונות שם ממשיכים את תהליכי המאסרים.

2013 ישבו על זה מחדש ולפני כן שר המשפטים יצטרך לתת חוות דעת כל חצי שנה על כיצד מתקדמים הליכי ההוצאה לפועל. ב 2013 אם ירצו יצטרכו לקבוע סעיף חדש במקום הוראת השעה.

הביטול הוא הוראת שעה למשך שנתיים ובו נאמר בס' 57 שמיום 16.5.2011 סעיף 70 של המאסרים לא יבוטל, אלא הוא לא יקרא.

מתי לא מבצעים צווי מאסר?

לפי ס' 74 לחוק.

74 ז. (א) צו הבאה או צו מאסר נגד חייב לא יבוצע כל עוד מתקיימת אחת מן הנסיבות האלה:

(1) החייב משרת שירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 או משרת שירות מילואים לפי חוק שירות המילואים, התשס"ח-2008;

(2) ההבאה או המאסר עלולים להזיק לבריאותו של החייב;

(3) כתוצאה מן ההבאה או המאסר של החייב יישארו ללא השגחה או טיפול הולמים, קטין שבאחריותו של החייב ושטרם מלאו לו 14 שנים, או אדם חסר-ישע התלוי בחייב;

(4) החייב מרצה מאסר פלילי או נמצא במעצר;

(5) לחייב יש מוגבלות אחרת שבשלה, לדעת השופט המבצע, בהתייעצות עם מפקדו הישיר, לא ניתן לבצע את הצו.

(ב) לא בוצע צו הבאה או צו מאסר מחמת אחת מן הנסיבות האמורות בסעיף קטן (א), יירשמו במשטרה הפרטים על אותן נסיבות ברישום שיהיה פתוח לעיון הזוכה; המשטרה תודיע על כך לרשם ההוצאה לפועל שנתן את הצו, בטופס שייקבע, ומנהל לשכת ההוצאה לפועל ישלח העתק ההודעה לזוכה.

(ג) לא ניתן לבצע צו הבאה או צו מאסר, בשל היות החייב מחוץ לגבולות המדינה או בשל הנסיבות האמורות בסעיף קטן (א), במשך תקופה העולה על ששה חודשים - בטל הצו.

(ד) רשם ההוצאה לפועל רשאי, לבקשת הזוכה, להורות על ביצועו של צו הבאה או צו מאסר שלא בוצע כאמור, אם ראה כי לא נתקיימה נסיבה המצדיקה את אי-הביצוע.

(ה) צו הבאה או צו מאסר לא יבוצע ביום שבת או יום מנוחה, מצהרי ערב אותו יום ועד לשעת צאתו; שר המשפטים יקבע מה הם ימי המנוחה לענין סעיף זה, בהתייעצות עם שר הדתות¹.

שכשהחייב משרת שירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון – זה יכול להיות סדיר או מילואים.

ככלל, חילי קבע כן ניתן לאסור, אבל לא זכור למרצה שאי פעם נאסר חייל בקבע כי תמיד ניתן לעקל לו את המשכורת ולעשות לו איחוד תיקים.

שוטרים ניתן לאסור אין את ההגבלה של החיילים. לגביהן יש להם משכורת ועושים להם איחוד תיקים ולא מגיעים לזה.

לא יכולים לאסור כשהחייב הוא חולה והמאסר עלול להזיק לבריאותו.

¹ סמכויותיו הועברו לראש הממשלה "פ תשס"ד מס' 5266 מיום 21.1.2004 עמ' 1642.

לא יכולים לאסור שכשהחייב הוא אסיר פלילי. למה? מכיוון שבחוק בתי המשפט יש הוראה שאם אדם חייב לבצע מאסר פלילי ואזרחי, אזי המאסר הפלילי נפסק והאסיר נכנס למאסר האזרחי, ומכיוון שהמאסרים האזרחיים הם קצרים אין מעוניינים להיטיב עם האסיר.

הייתה תקופה שאסירי מזונות היו יושבים שבועות וחודשים במאסר. לגבי אסירי מזונות יש להם אפיון מיוחד. הם מוכנים לשבת הרבה זמן, העיקר לא שלשלם מזונות. זה נכון גם לסרבני גירושין שהתנהגותם עולה כדי התעללות בנשים ועל זה עוד ידובר.

בהלכה העברית הייתה סנקציה של מלקות למסורבי גירושין. השופט בר אופיר סבור שיש לאמץ זאת, בעיקר לאור העובדה שלא ישתמשו בה בפועל, כי תמיד המסרבים יתנו גט לפני כן, כי הם לא ירצו להסתבך בעונש מלקות.

לגבי מזונות יש להפריד בין מזונות לקרובים מדרגה ראשונה שהם : הורים ילדים ובני זוג (לגבי מזונות ילדים אין אבחנה של ילד נכה) באלו ניתן לאסור ללא חקירת יכולת.

לעומת זאת קרובים מדרגה שנייה למשל דוד שמתחייב לתשלום על האחיינים, או סב שמתחייב לגבי הילדים, לגבי אלו כן תהיה חקירת יכולת לפני שיאסרו.

3.4.2009 - שיעור מס' 4.

פיגורי תשלום מזונות

לאלו שני מאפיינים :

1. החייב אינו יכול לשלם אותם.
2. המזונות שמצטברים מיום הגשת התביעה ועד למתן פסק הדין. – זהו פיגור אובייקטיבי שיכול לקחת מס' חודשים.

בעניין זה יש שני סעיפים : 69(ד), 69(ה) שמטפלים בבעיה הזאת לא רע.

69 (ד) נקבעו שיעורים בפסק הדין, יכול רשם ההוצאה לפועל, אם ראה הצדקה לכך, להפנות את בעלי הדין לבית המשפט כדי לבקש שינוי השיעורים שנקבעו. (תיקון מס' 4 תשל"ח-1978)

ס 69(ד) – קובע את העיקרון הכללי שאם תשלומים נקבעים בפסק דין, וזה יכול להיות שבית המשפט מלכתחילה בפסק הדין מחלק לתשלומים ביזמתו, או בהסכמת הצדדים. אם השיעורים נקבעים בפסה"ד, אזי כשפסה"ד מוגש לביצוע, רשם הוצל"פ לא יכול לשנות אותם, היות שזהו מעשה בית דין, אותו רשם הוצל"פ לא יכול לשנות.

אם החייב לא יכול לעמוד בתשלומים של פסה"ד, אזי רשם ההוצל"פ יכול להפנות, מטעמים מיוחדים, את בעלי הדין לביהמ"ש שנתן את פסה"ד כדי לבקש את שינוי התשלומים.

69 (ה) הוראות סעיף קטן (ד) יחולו, בשינויים המחוייבים, על מזונות שנפסקו בשל תקופה שקדמה למתן פסק הדין או על תשלומי מזונות שהצטברו בשל אי פרעון במועד, והכל מטעמים מיוחדים שיירשמו. (תיקון מס' 18 תשל"ח-1978)

סעיף 69(ה) - אומר שהסעיף הקודם חל גם על מזונות בשינויים המחוייבים. זה בשני המאפיינים שדיברנו עליהם, מזונות על התקופה שלפני פסה"ד, או שהצטברו אחריו.

הפסיקה **פפס"ד גמזו** אומרת שטעמים מיוחדים צריכים להיות של ראש ההוצאה לפועל, הוא זה שיחליט אם יש טעמים מיוחדים להעביר את פסה"ד לבירור נוסף לביהמ"ש שנתן את פסה"ד. אומר השופט ברק מה יש לשקול בטעמים המיוחדים? – ראש הוצל"פ צריך לבדוק האם פסק הדין שניתן למזונות, או פיגורי המזונות, הוא כזה שאם לא יחלקו לתשלומים החייב לא יעמוד בהם ויהפוך את עצמו למקרה סוציאלי. זאת אחת ההלכות **מפס"ד גמזו נ' ישעיה**. כלומר, יש מנגנון ביטחון להבטיח אפשרות שחייבים ישלמו מזונות בתשלומים סבירים שמחד יספקו את צרכי הזוכה המזונות ומאידך החייב לא יהיה במצב שהוא לא מסוגל לקיים את עצמו. אלו ההוראות של הטעמים המיוחדים בקשר למזונות. אלו סעיפים חכמים שבאים לעזור לחייבים ומתחשבים בצרכים האנושיים שלהם בלי להתעלם מהצרכים של הנושים.

פרק ההגבלות על החייב

פרק זה בא לגוון את ההליכים של הוצאה לפועל ולהוסיף הליכים על ההליכים שישנם. ביחוד תהיה לו חשיבות ממאי 2011 כשיבוטלו המאסרים למשך שנתיים ואז פרק ההגבלות יעמוד למבחן במלוא כוחו. פרק ההגבלות מוכר למי שעוסק בהוצל"פ וגם בעניינים של בתי דין רבניים, סעיפי הביזיון שעוד נעמוד עליהם. ההגבלות שיכול להטיל רשם הוצל"פ דומות להגבלות שיכול להטיל בית משפט דתי רבני למי שאינו מופיע לדיון בתביעת גירושין או מסרב לתת גט. ניתן לומר שהוסיפו הוראות מהדין החילוני לדין הדתי, כדי לחזק את כוחו וסמכויותיו של הבית הדין הרבני. פרק ההגבלות חל על החוק החדש מיום 16.5.09 ההגבלות יתחילו לחול 6 חודשים מיום התחולה כלומר מ- 15.11.09. ככלל הכול נכנס לתוקף בעוד חודש וחצי ויש קטעים שיכנסו בהדרגה מאוחר יותר. כל עוד קיימים מאסרים, חייבים להפעיל סעיפים שפחותים ממאסר כמו הגבלות וקבלת מידע.

דוגמאות להגבלות:

הגבלת החייב מלקבל דרכון ישראלי או לחייבו להחזיר את הדרכון. - אם ברור שהחייב צריך את הדרכון מטעמי בריאות לא ישללו לו את הדרכון. **עיכוב יציאה מהארץ** – לא יתנו אם החייב צריך לצאת מטעמי בריאות. ניתן להוציא עיכוב יציאה מהארץ גם לפי סעיף 14 וגם לפי פרק ההגבלות. לפי פרק ההגבלות התנאים לקבלה יותר קשים. **הגבלת החייב כלקוח מוגבל בבנק** - למנוע ממנו לעשות שימוש בכרטיס אשראי יכולים למנוע מהחייב לייסד תאגיד או להיות בעל עניין בתאגיד. אם החייב כבר הקים תאגיד לא ישנו זאת ולא יפגעו בהתאגדות שכבר קיימת, על מנת לא לפגוע במי שכבר התקשר עם ההתאגדות. **הגבלת החייב מלקבל רישיון נהיגה** – יש לזכור את חוקי היסוד. הטלת הגבלות על רישיון נהיגה לא תהייה אם זה יפגע בעיסוקו של החייב, וביכולת לשלם את החוב, או אם רישיון הנהיגה חיוני בגלל נכות או נכות של בן משפחה שתלוי בו. אם הוטלה הגבלה על החזקת רישיון הנהיגה רואים אותו כרישיון שפקע בגלל אי תשלום ולא בגלל סיבות שיגרמו לו להיזקק למבחן נהיגה נוסף.

תיקון 29 לחוק ההוצאה לפועל

66א. הטלת הגבלות על חייב

התקיימו לגבי החייב התנאים כאמור בסעיף 66ב, ושוכנע רשם ההוצאה לפועל כי הדבר מוצדק
בנסיבות העניין, בהתחשב בפגיעה בחייב ובהליכים אחרים שננקטו לשם גביית החוב, לרבות הליכים
לקבלת מידע על החייב, ככל הנדרש, רשאי הוא להטיל על החייב הגבלה כמפורט להלן, אחת או
יותר, מיוזמתו או על פי בקשת זוכה, לתקופה ובתנאים שיקבע:

- (1) הגבלת החייב מקבל דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים, התשי"ב–
1952, מהחזיק דרכון או תעודת מעבר כאמור או מלהאריך את תוקפם, ובלבד שיהיו
תקפים לצורך שיבה לישראל; הגבלה זו לא תוטל אם שוכנע רשם ההוצאה לפועל
שהיציאה מישראל דרושה מטעמי בריאותו של החייב או של בן משפחה התלוי בו;
- (2) עיכוב יציאתו של החייב מן הארץ; הגבלה זו לא תוטל אם שוכנע רשם ההוצאה לפועל
שהיציאה מישראל דרושה מטעמי בריאותו של החייב או של בן משפחה התלוי בו;
- (3) הגבלת החייב כלקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א–
1981;
- (4) (א) הגבלת החייב מעשות שימוש בכרטיס חיוב, כמשמעותו בחוק כרטיסי חיוב,
התשמ"ו–1986; לעניין זה דין הגבלה כדין סיום חוזה כרטיס החיוב בהודעת החייב;
הודעה על כך תינתן למנפיק בדרך שתיקבע, ויראו במועד קבלת ההודעה את מועד סיום
החוזה.
(ב) לא יראו הגבלה כאמור בפסקת משנה (א) כסיום חוזה בהודעת החייב, לעניין
הוראות בחוזה שלפיהן הלקוח חייב בתשלום כלשהו בשל עצם קיצורה של תקופת
השימוש בכרטיס החיוב, כגון חיוב החייב בתשלום עבור מתנות מותנות שימוש שקיבל
מהמנפיק;
- (5) הגבלת החייב מייסד תאגיד או מהיות בעל עניין בתאגיד, במישרין או בעקיפין, לרבות
יחד עם אחר או באמצעות אחר, ואם השתתף החייב בייסוד תאגיד או היה בעל עניין
בתאגיד – מתן הוראות לעניין הפסקת כהונתו או חברותו בתאגיד; אין בהוראות לפי
פסקה זו או בהפרתן כדי לגרוע מתוקפה של התאגדות או פעולה משפטית של תאגיד
שבו היה החייב מייסד או בעל עניין כאמור; לעניין זה, "בעל עניין" – כהגדרתו בסעיף
69ד(ב);
- (6) הגבלת החייב מקבל, מהחזיק או מחדש רישיון נהיגה; הגבלה זו לא תוטל אם שוכנע
רשם ההוצאה לפועל כי הטלתה עלולה לפגוע פגיעה ממשית בעיסוקו של החייב
וביכולתו לשלם את החוב או שרישיון הנהיגה חיוני לחייב, עקב נכותו או עקב נכות בן
משפחה התלוי בו; לעניין זה יראו את מי שהוטלה עליו הגבלה מהחזיק רישיון נהיגה
כמי שרישיון הנהיגה שלו פקע מחמת אי תשלום אגרה.

66 תנאים להטלת הגבלות

- (א) הגבלות לפי סעיף 66א לא יוטלו אלא בהתקיים אחד מתנאים אלה:
- (1) החייב הובא לפני רשם ההוצאה לפועל על פי צו הבאה לפי סעיף 69ב, או בא לפניו בדרך אחרת, הוכח לרשם ההוצאה לפועל כי הוא בעל יכולת המשתמט מתשלום החוב ולא ניתן הסבר סביר לאי התשלום, ובלבד שהחוב הפסוק או החובות הפסוקים במצטבר עולים על 500 שקלים חדשים;
  - (2) החוב הפסוק נובע ממזונות המגיעים מן החייב לבן זוגו, לילדו או להורהו, למעט חוב מזונות שגובה המוסד לביטוח לאומי לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972 (בחוק זה – חוק המזונות);
  - (3) החייב הוא בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו כאמור בסעיפים 67ג, 67ד), 69א(ד) או 69ג(ד), ובלבד שהתקיים אחד מאלה:
    - (א) חלפו שישה חודשים ממועד המצאת האזהרה לחייב בהמצאה מלאה, והחוב הפסוק או החובות הפסוקים במצטבר עולים על 2,500 שקלים חדשים;
    - (ב) חלפה שנה ממועד המצאת האזהרה לחייב בהמצאה מלאה, והחוב הפסוק או החובות הפסוקים במצטבר עולים על 500 שקלים חדשים.
- (ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי –
- (1) לקבוע הוראות לעניין דרכי הטלת הגבלות לפי פרק זה;
  - (2) לשנות, בצו, את התקופות והסכומים הקבועים בסעיף קטן (א).

ס' 66 - התנאים המוקדמים להטלת הגבלות. מספיק אחד מהם (לא מצטברים):

- 66א(1).** החייב הובא לפני הרשם או שבא מרצונו, והוכח לרשם שהחייב הוא בעל יכולת אבל הוא סרבן, והוא לא נתן הסבר לאי התשלום. ניתן לנקוט בהגבלות לגבי סרבן זה רק אם החוב עולה על 500 ₪.
- 66א(2).** החוב נובע ממזונות שמגיעים לבני משפחתו הגרעינית, כלומר משפחה מדרגה ראשונה: בן זוג, ילדים או הורים. אזי ניתן להטיל את הגבלות על אי תשלום מזונות – באופן מיידי ללא תנאים נוספים.
- כשמדובר בדרגה שנייה או שלישית של קירבה, כגון: אח לאח, סב לנכדו, דוד לאחינו, זהו פסק דין רגיל, וניתן להטיל הגבלות רק לפי התנאים שבסעיף 66א(1), או בסעיף 66א(3).
- אותו הדין לגבי הגבלות על מזונות לפי חוק המזונות הבטחת תשלום, שהביטוח הלאומי גובה מחייבים לפי החוק. את הסכומים הללו לא רואים אותם כמזונות. הם משנים את מהותם כשהם נגבים על ידי המוסד לביטוח לאומי ולא על ידי הזוכה, ולכן ניתן להטיל הגבלות רק לפי התנאים שבסעיף 66א(1), או בסעיף 66א(3). כפי שלא יכולים להוציא צווי מאסר נגד חייבים לביטוח לאומי על פי פסק המזונות בלבד, אלא חייבים לעשות להם חקירת יכולת. ללא חקירת יכולת המוסד לביטוח לאומי לא יכול להוציא צו מאסר, כי לא רואים כמזונות את החוב המגיע לו.
- 66א(3).** החייב הוא בעל יכולת שמשמטמת מתשלום חובותיו לפי מס סעיפים שקבועים בחוק. יש להזכיר את החזקה המלווה את הליכי ההוצאה לפועל – נק' המוצא שהחייב הוא בעל יכולת תשלומים, אלא אם כן החייב יוכיח מהי יכולתו האמיתית, או שאין לו יכולת בכלל. כלומר, נטל

ההוכחה מוטל על החייב. הא צריך להוכיח מהי יכולתו, כי המידע נימצא אצלו, ויש כלל מדיני הראיות שמי שהמידע בידיו בנושא מסוים, גם אם נטל ההוכחה הכללי מוטל על הצד השני אז בעל המידע חייב לתת הסברים ולגלות את המידה לבית המשפט ואם לא יביא את המידע יכול להיות שיפסקו נגדו.

לפיכך גם אם החייב לא התייצב לחקירה, אבל חלפו 6 חדשים ממועד המצאת האזהרה לחייב **בהמצאה מלאה**, והחוב הפסוק עולה על 2500 ₪, ואם חלפה שנה, מספיק שהסכום יהיה 500 ₪. שר המשפטים הוא הממונה על קביעת התקנות בקשר להגבלות. יש טיוטה של תקנות המסתובבת בין הגורמים וצוותי ההיגוי של החוק החדש. התקנות בשלב מתקדם של העריכה.

המצאה מלאה

יש שינוי במהותה של המצאה מלאה – לפי הדין הקיים משתמשים בהמצאה מלאה רק לתכלית אחת, אם רוצים לאסור את החייב יש לבצע המצאה מלאה.

להמצאה מלאה שני מאפיינים :

האחד, **המצאה של האזהרה בזמן עיקול מיטלטלין** בביתו של החייב. הצוות המעקל בא ותוך כדי עיקול מניח על השולחן את האזהרה, ואז אין צורך בהושטה של האזהרה לחייב. **המאפיין השני הוא המצאה לפי בפרק לב לתקסד"א**. לא כול סוגי ההמצאות שם הם המצאה מלאה. המצאה מלאה – זה לפי סימנים א' ב' ג' לתקסד"א, אלו ההמצאות הרגילות המוכרות בדואר רשום או ע"י פקיד מסירה או למענו של החייב או לבית עסק שלו. אבל לא בפקס היות שקשה להוכיח את קבלת האזהרה. האישור הטלפוני על הפקס הוא אישור על המשלוח ולא אישור משפטי על הקבלה **ההמצאה המלאה עברה מסעיף 70, לסעיף ההגדרות – 1 לחוק ההוצאה לפועל**. ההמצאה המלאה לא רק תנאי למאסרים, אלא גם בהליכים אחרים שנקראים הליכי אכיפה – זה כולל הגבלות ומסירת מידע ללא כתב ויתור. עוד אחד החידושים בפרק המידע שאם החייב הוא סרבן החידוש שניתן יהיה לקבל מידע ללא ויתור על כתב הסודיות.

תיקון 29 לחוק ההוצאה לפועל

"**המצאה מלאה**" – כל אחת מאלה:

(1) המצאה באחת הדרכים המפורטות בפרק ל"ב, סימנים א', ב' ו-ג' לתקנות סדר

הדין, למעט המצאה בדרכים המפורטות בתקנות (4)475 ו-(5)480, 482, ו-489;

(2) המצאה במהלך עיקול מיטלטלין לפי סעיף 21(א)(1);

יש סעיף חדש 7(ג1)

תיקון 29 לחוק ההוצאה לפועל

7(ג1) הגיש החייב בקשה בתיק הוצאה לפועל שנפתח נגדו, יראו אותו כמי שהומצאה לו

האזהרה בהמצאה מלאה ביום הגשת הבקשה האמורה, אלא אם כן הורה רשם ההוצאה לפועל אחרת.

אם החייב הגיש בקשה לרשם ההוצאה לפועל הוא מנוע לטעון אח"כ כי לא קיבל המצאה כדין. אלא אם הורה רשם הוצל"פ אחרת - לא ברור למרצה למה נתנו לרשם הוצל"פ אפשרות להחליט

אחרת, היות שזוהי הוראה סבירה שנהגו בה גם בעבר על פי פסיקה. השופט טירקל החליט שאם החייב הגיש בקשה בהוצאה לפועל, הוא נכנס להשתק והוא מנוע מלטעון שלא קיבל את האזהרה.

תקנה 24 לתקנות הוצל"פ - מבחינים בין אזהרה למסירת כתבי בית דין – את האזהרה יש לבצע בדרך של המצאה מלאה. זה למשל ע"י שליח של עו"ד (לא פקיד ביהמ"ש). לעומת זאת, לגבי כל כתבי בי דין האחרים הסירוב לקבל, או אי דרישה בדואר של כתב בי-דין, רואים אותם כהמצאה כדן. לגבי האזהרה יש לעמוד בתנאים של החוק כי יש להיות משוכנעים שההמצאה בוצעה ושהחייב יודע שנפתחו נגדו הליכי הוצאה לפועל ובתיק המסוים.

תיקון 29 לחוק ההוצאה לפועל

66 התראה בדבר הגבלה

- (א) לא תיכנס הגבלה לפי פרק זה לתוקף אלא לאחר שמנהל ההוצאה לפועל שלח לחייב בדואר התראה וחלפו 30 ימים מיום המצאת ההתראה.
- (ב) בהתראה יצוין כי רשם ההוצאה לפועל הטיל על החייב הגבלה וכי היא תיכנס לתוקף בתום 30 ימים מיום המצאתה, אלא אם כן יפרע החוב, או שהחייב יתייצב לחקירת יכולת בלשכת ההוצאה לפועל וישכנע את רשם ההוצאה לפועל כי הוא אינו בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו, או שתינתן החלטה אחרת בידי רשם ההוצאה לפועל; לעניין זה, "לשכת ההוצאה לפועל" – לשכת ההוצאה לפועל שבה מתנהל התיק או לשכת ההוצאה לפועל שליד בית משפט השלום שבאזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו של החייב.
- (ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), הטיל רשם ההוצאה לפועל הגבלה במעמד החייב כאמור בסעיף 66ב(א)(1), לא תישלח לחייב התראה, וההגבלה תיכנס לתוקף בתום 30 ימים מיום הטלת ההגבלה, אלא אם כן יפרע החוב או שתינתן החלטה אחרת בידי רשם ההוצאה לפועל.

לא מפעילים הגבלה לפני ששלחנו בדואר התראה, זה נשלח לא בדואר רשום, וחלפו 30 ימים מיום ההמצאה.

יש הוראה בתקנות ההוצאה לפועל שרואים מכתב שנשלח בדואר כמכתב שהומצא אחרי 6 ימים, ואז יכולים להפעיל את ההגבלה. בהתראה מציינים שהוטלה הגבלה והיא תיכנס לתוקף בתום 30 יום מהמצאה, אלא אם החייב התייצב לחקירת יכולת בלשכת ההוצאה לפועל וישכנע את רשם ההוצאה לפועל שישלם את החוב בתשלומים, או שישלם את החוב. לשכת הוצל"פ היא הלשכה במקום בו מתנהל התיק או במקום הקרוב למקום מגוריו. הבעיה ששכחו שלשכות הוצל"פ יהיו מחוזיות ולא ליד בימ"ש השלום, וצריך יהיה ללכת ללשכה המחוזית.

ביטול ההגבלות ס' 66ד.

אם החוב נפרע מבטלים הגבלה זה מובן מאליו. אבל, עצם פירעון החוב לא מביא אוטומטית לביטול ההגבלה וצריך לבקש בקשה נפרדת. אלא אם תהייה הוראה פנימית של הנהלת מערכת ההוצאה לפועל, שעם פירעון החוב בטלות ההגבלות. במקרה כזה, יהיה צריך לבדוק אם התיק בו נפרע החוב קשור עם תיקים נוספים. לא מדובר באיחוד (שם יש לפרוע את החוב בכול התיקים), אלא בהצטרפות שהיא בקשה של זוכה א' להצטרף לתיק ב' כדי לזכות בכספים שנכנסים לתיק ב'. אבל ברור שגם כספים שיכנסו לתיק ב' יועברו לתיק א'.

ניתן לבטל הגבלות גם בתנאים.

למשל אם מבטלים עיכוב יציאה מהארץ. בסמכותו של רשם ההוצאה לפועל, גם במסגרת ההגבלות וגם לפי ס' 14, לחייב את החייב להביא ערובה צד ג', שיחתום ערבות לחייב שיחזור לארץ. אם החייב לא ישוב ארצה אז הערב עלול לחוב בתשלום החוב. זה יכול להיות גם חוב מזונו. יש לזכור שערובה ניתנת לאכיפה על ידי רשם ההוצאה לפועל, ללא צורך בפנייה לבית המשפט. יש להודיע לערב על הכוונה לחייב אותו כדי שיטען מה שהוא רוצה, אבל לאחר שבועות בודדים יכולה להיות החלטת חיוב על הערב.

יכולים לבטל הגבלה גם כאשר החייב ממלא אחר הוראות צו תשלומים או הסכם אחר בינו לבין הזוכה לתשלום החוב בין הצדדים שקיבל תוקף של צו תשלומים ע"י ראש הוצאה לפועל. כתוב ראש הוצאה לפועל בכוונה, ולא רשם ההוצאה לפועל ללמדך שגם להחלטות ישנות, שלפני החוק החדש, יש תוקף.

תיקון 29 לחוק ההוצאה לפועל

66ד ביטול ההגבלה

- (א) נפרע החוב, תבטל ההגבלה שהוטלה על החייב.
- (ב) רשם ההוצאה לפועל רשאי לבטל הגבלה שהטיל, מיוזמתו או לבקשת החייב, ורשאי הוא להתנות את הביטול במתן ערובה להנחת דעתו, אם מצא שהדבר מוצדק בנסיבות העניין.
- (ג) רשם ההוצאה לפועל יורה על ביטול הגבלה אם נוכח כי החייב מקיים הוראות של צו תשלומים או הוראות הסכם בינו לבין הזוכה לעניין פרעון החוב שאישר ראש הוצאה לפועל; בוטלה הגבלה כאמור בסעיף קטן זה, רשאי רשם ההוצאה לפועל להטילה מחדש, מיוזמתו או לבקשת הזוכה, אם נוכח כי החייב הפסיק לקיים את הוראות הצו או ההסכם; הגבלה שהוטלה מחדש לפי סעיף קטן זה תיכנס לתוקף ללא צורך במשלוח התראה לפי סעיף 66ג.
- (ד) בוטלה הגבלה על חייב, תמציא לשכת ההוצאה לפועל מיד, ולא יאוחר מתום 24 שעות מעת ביטולה, הודעה על כך לגורמים הנוגעים בדבר, לפי העניין, וכן תשלח הודעה על כך לחייב ולזוכה."

24.4.2009 - שיעור מס' 5.

הוצאה לפועל במסלול מקוצר.

זהו הליך חדשני שמנסים לגבי תיקים של עד 10,000 ₪. זהו מסלול מקוצר בלי עו"ד ושכ"ט עו"ד. לפי ההליך הזה, שנעמוד על המאפיינים שלו, יש לסיים את ההליכים בתוך 8 חודשים. אלא אם כן התיק נמצא בהליך של ביצוע, אז זה יכול להמשך יותר מ 8 חודשים.

מאפיינים

1. בקשות לביצוע פס"ד עד 10,000 ₪.
2. לא ניתן לבצע בהליך מקוצר פסקי דין מזונות ושטרי משכונות ומשכנתא, כלומר ניתן רק פסקי דין כספיים של בתי משפט, או כל חיוב כספי אחר שניתן לפי חוק לבצעו כמו פסק דין של בית משפט. (לבדוק אם זה כולל שטרות וצ'קים).
3. חלק מהפרקים של חוק ההוצאה לפועל לא חלים על הליך זה. למשל, עיקול ומכירה של מקרקעין, לא חל. עיקול ומכירה של מיטלטליון, לא חל, ועוד כמה פרקים לא חלים.
4. ניתן לבצע בסך הכול שני סוגים של הליכים, כדי לא לסרב את ההליכים בהוצל"פ: עיקול כספי החייב אצלו או אצל צד ג', ועיקול כלי רכב של החייב. אלו הליכים שאמורים להיות מהירים לביצוע, שאמורים לקחת עד 8 חודשים.
5. פקיד ההוצאה לפועל רשאי להגיש בקשות לביצוע כספים או עיקול כלי רכב, ולא הזוכה היות, שיוצאים מתוך הנחה שההליכים לא מסובכים ולא מורכבים, אז ניתנת הרשאה סטטוטורית לפקיד הוצל"פ לבצע זאת בעצמו.
6. סיום התיק בתוך 8 חודשים, אלא אם ההליכים של העיקול ו/או המכירה נמשכים יותר מ 8 חודשים.

ההליך במקור אמור להתקיים לתקופת הרצה ניסיונית של שנתיים מ 1.8.09 ועד 1.8.2011. בתקופה זאת יבחנו את ההליך. רוצים לבדוק אותו כי זהו חדשני מאוד.

מתי לא נלך למסלול מקוצר?

אם החייב טוען פרעתי ומוכרז גם חייב מוגבל באמצעים או שהוא מאוחד תיקים. איחודי תיקים זהו הליך ארוך מסורבל, ממושך ומייגע.

לאחר 8 חודשים, אם לא גובים את החוב, זה עובר למסלול רגיל והזוכה רשאי להודיע לרשם הוצל"פ אם רוצה ללכת למסלול רגיל או שלא רוצה להתעסק עם זה. לדעת המרצה כולם יעברו למסלול רגיל, ומעניין יהיה לראות כמה יעברו וכמה יסתיימו לפני כן

אם יש מספר זוכים, אם כולם היו יחידים ולא תאגידיים, התיק יועבר למסלול רגיל. אם אחד הזוכים איננו יחיד, כגון תאגיד או שותפות, הזוכה רשאי להגיש בקשת ביצוע חדשה בגלל אותו חוב. אבל אם הזוכה רוצה לעשות זאת במסלול מקוצר, עליו לחכות שנה. אם הוא רוצה להגיש זאת במסלול רגיל הוא לא צריך לחכות. לרשם ההוצאה לפועל יש סמכות להתיר הגשת בקשות גם לפני שעברה שנה, מטעמים מיוחדים שירשמו.

מיקום חוק ההוצאה לפועל ביחס לחוקים המשיקים לו.

חוק ההוצאה לפועל זהו החוק הבסיסי שבמסגרתו אוכפים חוק שמופעל במע' החקיקה. מסביבו ישנן חוקי לויין שכל אחד מהם מכסה קטע מסוים של אכיפה וכשהחוקים האלה במכלול אחד מצטרפים יחד יש לנו מערכת אכיפה רב שכבתית, שכל אחת מחוליותיה עוסקת בנושא מסוים בתחום האכיפה, וכולם ביחד נותנים לנו מנגנון אכיפה במערכת החוק.

תקנות הוצאה לפועל של פסקי-דין נגד המדינה, התשל"ז-1967

ס' 7 לחוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), אומר שאין הליכי הוצל"פ נגד המדינה. אם המדינה חייבת כסף לאזרח, לפי פסק דין אזרחי של ערכאה שיפוטית, לא ניתן לעקל רכוש של המדינה. הרציונאל הוא שאחרת זה יכול לפגוע במדינה כרשות מבצעת.

חוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), תשי"ח-1958

7. ביצוע פסק דין נגד המדינה [תיקון: תשנ"ט]

פסק דין שניתן נגד המדינה יועבר על ידי שר המשפטים לשר האוצר, ויבוצע על ידי שר האוצר, ודיני ההוצאה לפועל של פסקי דין לא יחולו.

ההוראה הבסיסית היא סעיף 7 לחוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), ותקנות ההוצאה לפועל של פסקי דין נגד המדינה מממשים הוראה זאת. אם יש פס"ד נגד המדינה שניתן בערכאות הגבוהות: עליון, בית דין גדול, בית דין ארצי לעבודה וכד', פרקליטות המדינה היא המטפלת בביצוע החיוב, ותפקידה להעביר את פסה"ד לחשב הכללי במשרד האוצר, לתשלום הזה. אם מדובר בערכאה נמוכה, שלום או מחוזי, זה יטופל בפרקליטת מחוזית וחשבי המשרדים הרלוונטיים.

מה קורה אם המדינה מערערת על פסק הדין?

עד לפני מספר שנים הייתה הוראה חוקית, שאם המדינה הייתה מערערת על פסק הדין, היה עיכוב אוטומאטי של פסק הדין, למעט החלק שאינו שנוי במחלוקת. נקבע בתקנות ההוצאה לפועל נגד המדינה ובס' 7 לחוק, שדין המדינה, בעניין זה, הוא כדין כל אזרח, והמדינה חייבת לבקש עיכוב ביצוע ככול אזרח, ובית המשפט יחליט לגופו של כל עניין. יכולות להיות בעיות עם הוראה זאת, ולכן בתי המשפט, בייחוד כשנפסקים סכומים גבוהים, נותנים עיכוב על רוב הסכום. הם אומרים שאם המדינה תזכה בערעור יש להניח שהיא לא תצליח לגבות את הסכום ששולם לאזרח, אלא אם מדובר בתאגיד גדול כמו חברת ביטוח וכד'.

חוק מקרקעי ציבור (סילוק פולשים), התשמ"א-1981

זאת המסגרת הסטטוטורית בה המדינה ומינהל מקרקעי ישראל נלחמים בכול מיני אנשים שלוקחים לעצמם ללא זכות קרקעות, של המדינה. החוק נתן סמכות למינהל מקרקעי ישראל ולרשויות מקומית ולמנהל שמורות הטבע לתת צווי סילוק מנהליים במידי, ואלו מבוצעים לא בהוצל"פ אלא ע"י מנגנוני המינהל והעיריות.

אבל יש כאן צורך להשגת גבול טרייה יחסית, לא 30 כמו בחוק המקרקעין, אלא שלוש שנים מיום השגת הגבול ותוך 6 חדשים מיום שנודע לרשות על הפלישה. אם הרשות לא עומדת במועדים אלו, היא לא יכולה לפעול לפי חוק סילוק פולשים אלא במסגרת של תביעה רגילה לסילוק יד, ואחריו ניתן יהיה לפנות את הפולשים, כלומר יש מסגרת זמן משולבת של שלוש שנים מהשגת הגבול ו6 ח' מיום הידיעה.

זה לא 30 יום כמו בחוק המקרקעין בגלל שמנגנוני המינהל הם מסורבלים יחסית.

בגלל שהחוק הזה נותן סמכויות רחבות לרשות המבצעת יש להשתמש בפרשנות מצמצמת כשמפרשים חוק זה. אם יש ספק לגבי המועדים, למשל אם עברו או לא שלוש שנים וכד', אז הכלל הוא שיש ללכת לקראת משיג הגבול, כי מדובר על הפעלת סמכויות פינוי מנהליות והפיתרון הוא לא על ידי עשיית דין עצמי. – זה לפי **פס"ד משנת 2000** שיש לפרש חוק זה באופן מצומצם כי ניתנה סמכות לעשיית דין עצמית, סמכויות כאלו יש לפרש באופן דווקני.

התנגדות לצו מנהלי כזה היא לבית משפט השלום, כי מדובר בחזקה ושימוש. גם אם טענת הבסיס היא בעלות. במקרה כזה יאמר ביהמ"ש שהוא לא דן בבעלות ואם ימצא שיש מקום יפנה ואח"כ, אם ירצו, יטענו לבעלות בבית המשפט המחוזי.

פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ס-1980.

זאת פקודה מורכבת ומדובר בעולם ומלואו.

פס"ד קאשי הישרה על ס' 77א החדש, המסמיך את רשם הוצל"פ להמליץ לחייב לפנות להליכי פשיטת רגל. מדובר ביידוע בדבר אפשרות הפנייה ולא אילווצו לפנות.

פקודת המסים (גבייה).

פקודה מ-1936. הפקודה ארכאית בסגנונה. למשל "חייב" בהוצל"פ נקרא בפקודה "מפגר". אין בפקודה ערעור על החלטות של גובה המס בקשר לעניינים שונים, כולל כינוס נכסים. במסגרת פקודה זאת ניתן למנות גם כונס נכסים ע"י גובה המס, או ע"י בית משפט. מס הכנסה פונה בדרך כלל לבית המשפט ולא לגובה המס, לגבי כינוס נכסים, מתוך גישה אחראית וציבורית, כי כך יש יותר פיקוח על הנעשה. למדינה יש מנגנוני גבייה (קומנדו מס) שעוסקים בעיקולים לפי פק' המיסים גבייה.

בפקודה עצמה יש סוג מיסים שגובים אותו שהוא הלוואות לקניית זרעים שנקנו עי חקלאים. רוב פקודת המיסים גבייה מופעלת ע"י עשרות חוקים שיש בהם הוראה שהמיסים שמוטלים לפי חוק פלוני ימומשו לפי פקודת המיסים גבייה, ומכוח זה היא שואבת את כוחה הממשי.

אין הליך להתנגדות וערעור בפק' המיסים הגבייה.

אולי ניתן להגיש עתירות מנהליות או לפנות לבג"צ (אבל זה מעוניין להעביר לבימ"ש לעניינים מנהליים). המרצה סבור שאולי גם למחוזי מכוח הסמכות השיורית שלו.

חוק המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972

חוק זה מבטיח תשלום מזונות לנשים של סרבני תשלום. אלו לא המזונות לפי פסק הדין, אלא מזונות שנקבעים מדי זמן קצוב בתקנות ביטוח לאומי שקובעות תעריף מסוים. מזונות אלו משולמים לפי חוק ביטוח לאומי וזה נותן פיתרון חלקי לנשים שאינן מקבלות מזונות מבעלים סרבניים. למוסד לביטוח לאומי (המל"ל) יש זכות שיבוב (סברוגציה) והמוסד רשאי לפנות מכוח פס"ד לטובת האישה להוצל"פ, הליך זה מרוכז בירושלים, ולגבות מהחייב את מלוא סכום החוב. אם המל"ל מצליח לגבות, הוא מחזיר לעצמו את הסכום ששילם, ואת היתרה מעביר לזוכה. כשהמל"ל רוצה לגבות את פסק הדין באמצעות מאסר הוא לא יכול להוציא אותם על פי פסק המזונות שהוא פועל לפיו. היות שהשופט לווין בעליון קבע שהסכום שנגבה ע"י הביטוח לאומי אינו חוב מזונות אלא חוב כספי רגיל שהחייב חייב למוסד, ולכן אם המל"ל רוצה לפעול באמצעות צווי מאסר, הוא צריך לערוך חקירת יכולת בכול תיק. וזהו תהליך לא יעיל.

1.5.2009 - שיעור מס' 6.

חוק הערבות, תשכ"ז-1967.

לפני פעולה כלפי הערב, קודם צריך לפעול נגד החייב. כולל גם את פינוי החייב מהדירה אם חייבים לעשות זאת. כשמוגשת בקשה לפעול נגד הערב בהוצאה לפועל, ויש פס"ד נגד הערב, יש לבקש מרשם הוצל"פ אישור לממש הליכים נגד הערב. בהוצאה לפועל מזמינים את הערב ואומרים לו: יש נגדך פסק דין. הזוכה אומר שמיצה את ההליכים נגד החייב העיקרי, ושואלים את הערב מה יש לך לומר נגד החיוב שרוצים לממש נגדך. הליך זה לפני ביצוע פסק הדין הוא הליך יעיל מאוד כי הערב יפעיל לחץ על החייב לגלות מקורות הכנסה שיש לו. יש פס"ד של המרצה בנוגע לעניין זה, הכולל את האמור לעיל. העניין לא הגיע עדיין לעליון ולכן פס"ד זה מצוטט לעיתים תכופות.

חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי, התשנ"ב-1992

ידוע גם כ"חוק גל" על שם יו"ר ועדת הכספים של הכנסת בשנות ה-90 ח"כ גדליה גל. הוא העביר את החוק הזה בהיותו חבר קיבוץ או מושב. החוק הוא לטובת בעלי משקים במושבים שהיו בקריסה כלכלית בשנות ה-90. החוק יצר מצב ללא תקדים במע' המשפט לפני כן. מכוח החוק הופחתו חיובים כספיים בשיעור של כ-40% זאת התערבות בוטה בזכויות קניין. אדם עם פס"ד קיבל בסופו של דבר כ-60% מחובו.

גם מה ששולם חולק לתשלומים על גבי תקופה ארוכה מאוד. החוק קיים עד היום, אבל בעצמה נמוכה בהרבה.
לפי הפסיקה של שמגר בעליון, יש לפרש את החוק הזה בדווקנות ובצמצום לאור תכליתו. התכלית היא לבוא לקראת בעלי משקים במושבים שהפחיתו להם את החוב, ופגעו אגב כך בזכויות קניין של הזוכים, ולכן שיש לצמצם עד כמה שאפשר את הפרשנות על מנת למזער את הפגיעה בזוכה.
אמנם הפגיעה של ה 40% היא קשה אבל יש לצמצמה ולא להרחיב אותה.

במסגרת החוק הזה ניתן פס"ד המפורסם בעניין בנק מזרחי נ' מגדל יואב שעוסק בסמכותו של ביהמ"ש העליון לבטל חוקים שכשהם נוגדים את חוק יסוד כבוד אדם וחירותו. אבל נקבע, באותו פסק דין, שהעיקרון של הסמכות לבטל חוקים שנוגדים את חוק היסוד עומד בעינו, אבל ישתמשו בו בצמצום רב. בפרקטיקה היו מספר מועט של מקרים, למשל חוק יועצי השקעות, שם ביטלו רק חלק מהסעיפים ולא את החוק כולו.

חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, התשנ"ג-1993 (בסלנג – חוק השוק האפור).
חוק זה בא להתמודד עם חברות שפעלו ופועלות בשוק האפור. בשנות ה-90-80 היו מצבים שחוב של 2,000 ₪ הגיע ל 50,000 ₪ ויותר מזה, והמצב החברתי הגיע לכך שהמחוקק נאלץ להתמודד עם הבעיה הזאת ואז חוקקו את החוק.
החוק קובע מנגנון סטטוטורי שאסור לחרוג ממנו לגבי ריבית שניתן לקחת בשוק האפור. הלוואה בשוק האפור נלקחת בגלל שהבנקים סוגרים בפני הלקוח את קו האשראי בשל קשייו הכלכליים. החברות ניצלו מצב זה.

החוק מסמיך את רשם הוצאה לפועל להחזיר לבית משפט כל פסק דין שניתן **בהיעדר הנתבע** ויש חשש שפסק הדין נגוע בריבית אסורה, ויכול להיות שבית המשפט שנתן את פסה"ד לא היה מודע לכך, היות שבית המשפט נתן פסק דין בהיעדר הנתבע - ex-parte.

לרשם הוצל"פ אסור להקטין שיעורי ריבית ועליו להעביר את התיק לבית המשפט. על פי החוק ניתן להגיע לריבית של עד פי 2.25 מעלות האשראי במשק כפי שנקבעת על ידי בנק ישראל מדי מס' חדשים. את זה ניתן למצוא באתרי האינטרנט של בנק ישראל ומשרד האוצר והחשב הכללי.

זאת **הסמכות השיפוטית החמישית** של רשם הוצאה לפועל.
ארבע הסמכויות השיפוטיות הראשונות של רשם הוצל"פ הן:

1. טענת פרעתי - ס' 19.
2. חיוב נאמן – ס' 25.
3. חיוב צד ג' – ס' 48.
4. חיוב כונס נכסים בפיצוי הנזק שגרם – ס' 58. – יש המעדיפים לתבוע את כונס הנכסים, לפי סעיף זה כי מדובר בסכום בלתי מוגבל.

חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995.

החוק בא לקדם מצב שבו המדינה מצאה עצמה, לאחר שנים של הזנחה, שבעלי דין חייבים לה מאות מיליוני שקלים, וזה הצדיק הקמת מנגנון של אכיפה. קיים מנגנון קבוע במשרד המשפטים, שנקרא "אגף גבית אגרות קנסות והוצאות משפט" שאיחדו אותו לאחרונה עם אגף ההוצאה לפועל, והיום זה אגף משותף. ההוצאה לפועל יצאה ממשרד המשפטים. האגף הזה פועל לפי פקי המיסים גבייה ולא לפי חוק ההוצאה לפועל.

חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), התשנ"א-1991.

מוכר למי שעוסק במעמד אישי. החוק מפנים למשפט הישראלי אמנה בינ"ל – "אמנת האג" שחברות בו מדינות רבות, עשרות, לא כל המדינות. האמנה קובעת כללים להחזרת ילדים חטופים ממקום מגוריהם של הילדים, בניגוד לפסק דין שניתנו במקומות המגורים של הילדים, או כתוצאה שמעשה חד צדדי של הורים שהבריחו את הילדים לארץ. בזמנו היו פסקי דין בהם צד שחטף את הילד לישראל טען טענות ציוניות, שיש להשאירו בארץ כי הילד יהודי וכדאי שיתחנך כאן. פסה"ד הראשון עמדו נ' עמדו מ-1950 שם טען האב בלהט רב שהילד צריך להתחנך על ערכי הציונות. כיום, מה **שעומד כיום בראש וראשונה הוא טובת הילד**.

לפי האמנה הזאת הוסכם בין המדינות שסעיפי האמנה יפורטו לתוך החקיקה של כל מדינה ממדינות האמנה. החקיקה הזאת קיימת בארץ. לפיה ילד שנחטף שלא כדין ממקום מושבו יוחזר בהליך מקוצר למדינת מושבו המקורית, ושם יתברר המצב. אבל אם יתברר שהאב למשל אלים ומתעמר בילד וקיימת לילד סכנה מיידית אם ישוב למקום מגוריו, או יחזור למדינה שבה המצב הביטחוני אינו טוב. בעבר, ניתן פס"ד ברומניה על יסוד האמנה הזאת, לפיו נקבע שישאל מסוכנת בשל מצב המלחמה שבה. הייתה מחאה פוליטית ללא הואיל.

החוק יוצר מנגנון ביצוע של העברת ילדים ממדינה למדינה, בהליך מקוצר של הוצאה לפועל. לפי ס' 62 לחוק ההוצאה לפועל, שמאפשר למנהל לשכת הוצל"פ לבצע פס"ד למסירת ילדים. סעיף זה אמנם קיים, אבל הוא התרוקן מתוכנו לאור חוק בית משפט לענייני משפחה שמסמיק את ביהמ"ש לשמש גם כערכאת הוצל"פ לעניין העברת ילדים להורה המשמורן. הרעיון שיהיה רצף בין פסה"ד לבין הביצוע בפועל.

חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות

אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996

חוק זה שנחקק כתוצאה ישירה מהסכמי אוסלו, והוא קבע את האפשרות המשפטית של ביצוע הסדרים של הוצל"פ ביהודה שומרון וחבל עזה. כיום זה ללא רצועת עזה.

בחוק זה נקבעו מנגנונים בין המדינה ולבין הרשות הפלסטינאית. אבל, המנגנון הזה לא עובד. לכן החוק ההוא במימושו מתייחס בעצם לסעיף אחד, והוא סעיף 3 לחוק, והוא נוגע למיצוי הליכי הוצל"פ ביו"ש נגד ישראלים הרשומים במרשם האוכלוסין בישראל. כלומר המרשם הפורמאלי של הישראלים האלו במרשם האוכלוסין הוא הקובע בעניין הסמכות.

בעצם החוק הזה הוא בין סעיף אחד או שניים, וכול הסעיפים של החוק הם בעצם בתקנות עזרה משפטית שהן חלק מהחוק, ויש פסיקה שאומרת שדין תקנות הנמצאות בתוספת לחוק, רואים אותן כחוק עצמו.

על פי סעיף 3 ניתן לעשות פעולות הוצאה לפועל מכל לשכת הוצאה לפועל בישראל ביהודה בשומרון רק כלפי ישראלים ביהודה ושומרון, אבל לא נגד אזרחים פלשתינאים, לזה נדרש שתוף הפעולה עם הרשות הפלשתינאית, מה שלא קיים כיום. לפי הסעיף מותר לפעול, לא רק להוצאה לפועל לפי חוק הוצאה לפועל, אלא גם לכל רשות אחרת שפועלת לפי דין אכיפת חוק, כמו המדינה לפי פקי המיסים גבייה.

חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט

והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996

(4) אחרי תקנה 3 יבוא:

3ב. "סמכות בעיני הוצאה לפועל

ראש ההוצאה לפועל, מוציא לפועל וכל מי שהוקנו לו סמכויות מכוח חיקוק שענינו הוצאה לפועל, מוסמך להפעיל את סמכויותיו מכוח חיקוק כאמור גם באזור נגד חייב ישראלי או רכושו לשם ביצוע פסק דין או שטר;

חוק להארכת תקפן של תקנות-שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה
— שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשכ"ז-1967

3א. (א) חלה על אדם חבות במס לפי כל חיקוק, רשאי מי שמוקנות לו סמכויות לפי אותו חיקוק או לפי כל חיקוק אחר הדין בגבייתו, להפעיל גם באזור. סמכויות בעיני הוצאה לפועל (תיקון מס' 13) תשמ"ד-1984

(ב) בתקנה זו, "מס" - כמשמעותו בפקודת המסים (גבייה), לרבות תשלום שפקודת המסים (גבייה) חלה עליו לפי כל חיקוק.

3ב. ראש ההוצאה לפועל, מוציא לפועל וכל מי שהוקנו לו סמכויות מכוח חיקוק שענינו הוצאה לפועל, מוסמך להפעיל את סמכויותיו מכוח חיקוק כאמור גם באזור נגד חייב ישראלי או רכושו לשם ביצוע פסק דין או שטר. סמכות בעיני הוצאה לפועל (תיקון מס' 22) תשנ"ו-1996

פקודת ביזיון בית המשפט

משתמשים בחוק זה כשלא ניתן לבצע באופן אובייקטיבי את פסק הדין בהוצאה לפועל. לא מדובר בקושי סובייקטיבי כגון בחור סרבן, אלא בקושי אובייקטיבי לבצע את פסק הדין בהוצל"פ, כמו למשל צו מניעה נגד מי שחייבו או לא לנגן בשעות מסוימות. או מפעל המפריע לאקולוגיה ומקרים דומים אם החייב.

צווי מניעה לא ניתן לאכוף בהוצאה לפועל כי יבואו ויגידו להפסיק ולאחר שילכו ימשיכו בהפרה.

לפיכך, ניתן לאכוף צווי מניעה באמצעות פקי ביזיון ביהמ"ש. לפי הפקודה ניתן לאכוף עליו בקנס או מאסר לבצע את פסק הדין. ההליכים האלו יעילים מאוד. אין הרבה פסקי דין על ביזיון ביהמ"ש היות שההלכות די ברורות. משתמשים בפקודה אם מדובר בהפרה מתמשכת.

הפרה חד פעמית, כמו למשל פינוי של דירה, אותה זה ניתן לאכוף בהוצאה לפועל. זאת גם כאשר מדובר בחיוב כספי או כשמדובר בחיוב שלפי מהותו ניתן לביצוע בהוצאה לפועל, כמו צו הריסה, או צו פינוי, ויש גם את סעיף 62 להחזרת ילדים חטופים.

היבט נוסף לביזיון בית המשפט הוא **היבט פסיקתי**. ביהמ"ש העליון קבע שאם ניתן פס"ד בישראל והנתבע נוקט בצעדים בחו"ל לסקל את פסק הדין הזה, רואים את הבחור הזה כאחראי לביזיון בית המשפט וניתן להגיש נגדו הליך לפי פקודת הביזיון כי הוא מנסה לסכל פס"ד למשל אם הוא מנצל חברה בשליטתו בחו"ל כדי שהחברה תסכל את פסק הדין שניתן בארץ.

בשנות ה 80 – 90 חלה **הרחבה של פקודת הביזיון גם על בתי דין דתיים**. מאז בתי הדין הדתיים מוסמכים לאמץ את פקודת הביזיון בנוסף לסעיפים אחרים בחקיקה שנעמוד עליה בהמשך שנוגעים באופן ישר בסמכויות בית הדין הרבני ניתן להטיל קנס או מאסר או תפיסת נכסים לפי פקי הביזיון, אם מתבצע ביזיון לפי סי' 7א לחוק בתי דין רבניים כפיית ציות. לפי החוק הזה ניתן להפעיל הליכי ביזיון נגד בעלי דין שלא מתייצבים להליכי גירושים, ועל ידי כך הם מונעים את ביצוע הליך הגירושין. אם הנתבע נמלט מהארץ או מסתתר ולא ניתן למצוא אותו, בית הדין יכול להטיל סנקציה על בעל הדין של תפיסת נכסים כמו מיטלטליו, מקרקעין, או חשבון הבנק שלו, או לעשות שימוש בכרטיס חיוב, או למנות כונס נכסים על נכסים. אין סמכות לשלילת רישיון נהיגה, זה נמצא בסמכות הבאה כשיש נגד הנתבע פס"ד גירושים והוא אינו ממלא פסק זה, אז ניתן להטיל עליו מאסר של חמש שנים, ואח"כ לעוד חמש שנים. כלומר לעשר שנים סה"כ.

מעבר למאסר ניתן לעשות נגד סרבן גט פעולות נוספות כגון : למנוע ממנו דרכון או הארכת דרכון, שלילת רישיון נהיגה או למנוע חידושו, למנוע משרה בגופים מבוקרים על ידי מבקר המדינה, למנוע ממנו להיות דירקטור, למנוע ממנו לעבוד במקום מפוקח על ידי החוק כמו לשכת עוה"ד רואי חשבון. אם הוא אסיר ניתן למנוע ממנו שחרור מוקדם או למנוע ממנו חופשות, את זאת ניתן לעשות גם על ידי בית הדין וגם על ידי בית משפט אזרחי.

8.5.2009 - שיעור מס' 7.

פתיחת תיק

לפי ס' 6 ניתן לפתוח תיק בכול לשכת הוצל"פ שהזוכה בוחר.

6. (א) הזוכה רשאי להגיש לכל לשכת הוצאה לפועל בקשה לביצוע פסק הדין; הוא יציין בה, ככל הידוע לו, פרטים מזהים של החייב כפי שייקבעו, ואם הוא קטין או פסול דין, וכן יפרש בה את ההליכים שהוא רוצה שיינקטו, ויכול הוא מפעם לפעם לבקש נקיטת הליכים נוספים.

בקשת ביצוע
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

אבל בחוק החדש יש שינויים, ולא תהייה לשכת הוצל"פ אחת ליד כול בימ"ש שלום, אלא תהייה לשכה מחוזית אחת. כדי להקל ניתן יהיה להגיש כל בקשה בכל בית משפט שלום ומשם הבקשה תועבר ללשכה המחוזית.
לזה יש חריג שאם הזוכה ירצה **לסגור את התיק** או **להפחית קרן** הוא יצטרך להופיע בצורה פרונטאלית, להגיש בקשה לסגירת התיק או להפחתת החוב ולהציג תעודת זהות. הסיבה לכך היא שבעבר היו חייבים שהופיעו בהוצל"פ וזייפו בקשות של זוכים. המחוקק מעוניין לסגור פרצה זאת.

המצאה

המצאת אזהרה נעשית כמו בתקנות סדר הדין האזרחי, למעט עניינים מסוימים בהוצל"פ שיש להם צורך **להמצאה מלאה**. ההגדרה ב ס' 1 לחוק:

"המצאה מלאה" – כל אחת מאלה:

- (1) המצאה באחת הדרכים המפורטות בפרק ל"ב, סימנים א', ב' וג' לתקנות סדר הדין, למעט המצאה בדרכים המפורטות בתקנות 475(4) ו-480, 482, 489-1(5);
- (2) המצאה במהלך עיקול מיטלטלין לפי סעיף 21(א)(1);

למשל, הדבקה על הדלת זאת **לא** המצאה מלאה.

לפי 7(ד) לחוק ההוצאה לפועל סירוב לקבל או הימנעות לקבל זאת המצאה מלאה. אבל, אם לא מוצאים את החייב, ואין בעיה של סירוב לקבל או נמנע לקבל, חייבים למצוא את החייב לפי כתובתו.

7. (א) משהוגשה בקשת ביצוע, ימציא מנהל לשכת הוצאה לפועל לחייב אזהרה שעליו למלא אחר פסק-הדין, או לשלם את החוב הפסוק בשיעורים שנקבעו בהוראת תשלום לפי סעיף 69א או בצו לפי סעיף 69(ב), או להגיש בקשה לצו תשלומים לפי סעיף 7א, והכל בתוך תקופה של 20 ימים מיום המצאת האזהרה; לאזהרה יצורף העתק מאושר של פסק הדין או העתק הפסיקתה, אם לא הומצאו לחייב קודם לכן, וכן העתק הוראת תשלום או הצו כאמור; לענין זה, "העתק" של פסיקתה, הוראת תשלום או צו - לרבות נוסח של פסיקתה, של הוראת תשלום או של צו שנכלל באזהרה ואשר הופק באמצעות מערכת ממוכנת.

המצאת אזהרה ופסק
דין
(תיקון מס' 4)
תשל"ח-1978
(תיקון מס' 8)
תשמ"ט-1989
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(1א) האזהרה תכלול, לפי הענין, הודעה לחייב כי אם אין ביכולתו לעמוד בתשלום החוב הפסוק במלואו או בתשלומים שנקבעו לו, עליו להתייבב לחקירת יכולת בלשכת הוצאה לפועל, בתוך 21 ימים מיום המצאת האזהרה או בתוך מועד אחר שנקבע באזהרה, ולהמציא מסמכים שיפורטו באזהרה; החייב יוזהר, בין היתר, כי אם

(תיקון מס' 19)
תשנ"ט-1999
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

לא ישלם את החוב הפסוק או את התשלומים ולא יתייצב לחקירת יכולת, יראו אותו כחייב המשתמט מתשלום חובותיו והוא צפוי למאסר.

(תיקון מס' 19)
תשנ"ט-1999
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב) המצאת האזהרה לידי החייב תהיה בדרך שממציאים כתבי בית-דין לפי תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 (להלן - תקנות סדר הדין); לענין זה, הסמכויות הנתונות בתקנות סדר הדין לבית המשפט או לרשם, יהיו נתונות לרשם ההוצאה לפועל.

(תיקון מס' 19)
תשנ"ט-1999
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), לא יינקטו נגד החייב הליכי הבאה או מאסר לפי פרק ז', אלא אם כן התייצב החייב בפני רשם ההוצאה לפועל, או שהומצאה לו אזהרה בדרך של המצאה מלאה; בסעיף קטן זה, "המצאה מלאה" - כל אחת מאלה:

(1) המצאה באחת הדרכים המפורטות בפרק ל"ב סימנים א', ב' ו-ג' לתקנות סדר הדין, למעט המצאה בדרכים המפורטות בתקנות (4)475, 480, 482 ו-489;

(2) המצאה במהלך עיקול מיטלטלין לפי סעיף 21(א)(1).

(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ד) סירב החייב או מי שניתן להמציא לו את האזהרה כאמור בסעיף קטן (ג), לקבל את האזהרה או לחתום על אישור מסירה, יראו את החייב כמי שהומצאה לו האזהרה כדין; הערת פקיד הדואר או המוסר בדבר הסירוב תהווה ראיה לאמיתותה.

(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994

(ה) לא יוחל בביצוע פסק הדין אלא לאחר המצאת האזהרה כאמור בסעיף קטן (א) ולאחר שעברה התקופה שנקבעה באזהרה, זולת אם ראה רשם ההוצאה לפועל שנסיבות הענין מצדיקות נקיטת הליך לפני כן.

משרד הפנים חייב להעביר להוצאה לפועל, לפי דרישה, שם פרטי, שם משפחה ומספר ת.ז. של החייב. על פי פרטים אלו יש לאתר את החייב.

יש את הבעיות של השמות הנפוצים כמו חיים כהן, שלמה לוי ועוד. יש מקרים ששולמו פיצויים עקב עיקולים ופגיעה באנשים שלא קשורים לתיק.

המצאה במהלך עיקול מיטלטלין

שלוחה נוספת להמצאה מלאה היא המצאה במהלך עיקול מיטלטלין. לעיתים יש עיקול ברישום ללא הוצאה, לפני המצאת אזהרה, ואז ניתן להניח את ההמצאה על השולחן והיא מלאה.

ההמצאה המלאה נועדה לצורך מאסרים למשל כדי שהחייב לא יהיה מופתע מהמעצרים.

חייב שהגיש איזו שהיא בקשה להוצאה לפועל מושתק מלטעון שלא הייתה המצאה כדין. ויראו אותו במי שקיבל המצאה מלאה (ס' 17ג(1)).

כלל הידיעה וכלל ההמצאה

מועד הידיעה זהו המועד בו הודע לנתבע או לבעל דין גם ללא המצאה כדין. מועד ההמצאה הוא ההמצאה בפועל.

בעליון נקבע שלרוב מה שקובע הוא **כלל ההמצאה**, כלל הידיעה הוא היוצא מהכלל. משתמשים בכלל הידיעה כאשר לפי הנסיבות נראה שהחייב משתמש בטענה שלא בתום לב, אז ישתיקו אותו מהטענה שלא ידע.

גם לצורך הטלת הגבלות, או לבקש מידע ממאגר מידע, ללא כתב ויתור על סודיות, יש צורך להמציא בהמצאה מלאה.

אפשרות זאת של קבלת מידע ללא חתימה על כתב ויתור, היא חדשה בתיקון האחרון.

החוק מקדם את האפשרות שהחייב מתחמק לקבל אזהרה .

יש הבחנה בין המצאת כתבי בית דין לבין אזהרה.

סירוב והימנעות הוא קבלה מלאה.

סירוב משמעו כשבא שליח והחייב מסרב לקבל.

הימנעות זה כשהחייב בא לדואר ולא לוקח את המעטפה, פקיד הדואר צריך לרשום זאת וזאת הימנעות.

השופט טירקל קבע שבהמצאה של בקשה לביצוע שטר, יש צורך בהמצאה מלאה. כי זאת בקשה לפתיחת הליך חדש, בשונה מהוצאה לפועל של פסק דין שהיא איננה פתיחת הליך חדש.

תקנות ההוצאה לפועל תש"ס 1979

24. (א) בכפוף לאמור בתקנות אלה, כתב בי-דין, למעט אזהרה (בתקנה זו — כתב), יומצא או יימסר בדרך הקבועה בפרק ל"ב לתקנות סדר הדין, והסמכויות הנתונות לפי אותו פרק בידי בית המשפט או הרשם יהיו בידי ראש ההוצאה לפועל; ואולם כתב שניתן להמציאו בדואר יישלח בדואר שאינו רשום וללא אישור מסירה, אלא אם כן נאמר בתקנות אלה במפורש אחרת.

המצאת כתבי בי-דין
תק' תשנ"ט-1999

(ב) נשלח כתב בדואר, בדואר רשום, או בדואר רשום עם אישור מסירה, יראוהו כאילו הומצא כדין ביום השישי שלאחר משלוחו, אף אם הנמען נמנע או סירב לקבלו, והערת פקיד הדואר או חותמת בית הדואר, בדבר ההימנעות או הסירוב, ישמשו ראיה לאמיתותם.

(ג) בלשכה שבה מופעלת מערכת מיכון, כאמור בתקנה 5(ג), רשאי מנהל בתי המשפט להורות, כי יומצא כתב, דרך כלל או במקרים מיוחדים, בדרך שיוורה, לרבות באמצעות מדיה מגנטית או תקשורת מחשבים (להלן — דרך ממוחשבת), ומשהורה כך לא יומצא הכתב בדרך אחרת, אלא אם כן הורה ראש ההוצאה לפועל, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על המצאה במסירה אישית אם שוכנע בקיומה של דחיפות מיוחדת בביצוע המסירה; הומצא צו לפי סעיף 43 לחוק בדרך ממוחשבת, יצוין בו, בין היתר, שם החייב ומספר תעודת הזהות שלו, כפי שהם מופיעים במרשם האוכלוסין כמשמעו בחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965; נשלח כתב בדרך ממוחשבת, יראוהו כאילו הומצא כדין ביום השלישי שלאחר שידור מהמערכת הממוכנת של הלשכה.

(ד) אישור בדבר מסירתו של כתב, וכתב שהוחזר על ידי רשות הדואר מטעם כלשהו, יועברו לזוכה או לעורך דינו, ויישמרו בידו לשם הצגתם על פי דרישה.

24א. ביקש זוכה המיוצג על ידי עורך דין להמציא אזהרה בהמצאה אישית כאמור בתקנה 475א(1) לתקנות סדר הדין, לא יתיר ראש ההוצאה לפועל המצאה כאמור, אלא אם כן נעשה תחילה ניסיון להמציא את האזהרה בדואר רשום עם אישור מסירה, ואישור המסירה מעיד כי הכתב לא הומצא כדין לחייב או לא הומצא המצאה מלאה; הוכח לראש ההוצאה לפועל, כי יש נסיבות מיוחדות המצדיקות המצאה אישית מיד עם הגשת בקשת הביצוע — יאשר המצאה כאמור.

המצאת אזהרה
תק' (מס' 2)
תשנ"ט-1999

להמצאת כתבי בית דין יש הוראות בתקנה 24 לתקנות ההוצאה לפועל תש"ס 1979, לפיהן כול מסמך מומצא בדואר רגיל, אלא אם כן כתוב בתקנות במפורש שיש להמציא בדואר רשום או עם אישור המצאה.
זה לפי תקנה 24(ב) לתקנות הוצאה לפועל, וגם לפי פקודת הראיות.

מסמך שהופק בהוצאה לפועל

אם מסמך מיועד להוצאה לפועל אין צורך במסמך שמאשר שהמסמך נכון זה נחשב רשומה מוסדית של הוצאה לפועל. לעומת זאת, אם מגישים מסמך כזה לבית המשפט, כן צריך אישור שהוצא מהמחשב עם חותמת הפקיד - זה לפי ס' 79א לחוק ההוצאה לפועל.

79א. מסמך שהופק באמצעות מערכת ממוכנת שבלשכה והכולל פרטים בדבר תוכנם של צו, דרישה, אזהרה או מסמך אחר, ישמש ראיה לכאורה לנכונות האמור בו, אולם לא יקובל מסמך בהליך משפטי אלא אם כן פקיד הלשכה אישר על גביו בחתימת ידו שהופק כאמור.

מסמך מיכון – ראיה לכאורה (תיקון מס' 8) תשמ"ט-1989

החובות של החייב לפני ההמצאה.

לחייב אסור להישאר אדיש, אומרים לו קום ופעל ואל תמתין שהוצאה לפועל תבוא אליך.

מה הוא יכול לעשות :

1. להגיש בקשה בכתב לרשם הוצל"פ ולבקש צו תשלומים לפי יכולתו. נזכיר שבאזהרה יש צו תשלומים אבל זה ראשוני וסטנדרטי לפי ס' 7א לחוק. החייב צריך לשלם לפי צו זה, אלא אם הוא מבקש שינוי הצו. בקשה יש להגיש בצירוף כתב ויתור לסודיות, תצהיר על יכולתו ויש לצרף אסמכתאות כמו תלושי משכורת, אישורי בנק ועוד. הזוכה יכול להגיש מסמכים נגדיים.
2. החייב יכול להתייצב בעצמו בכול לשכת הוצל"פ בארץ, ולבקש להיחקר בחקירת יכולת. שם הוא יחתום על כתב ויתור על סודיות, יגיש תצהירו ויקבעו לו מועד לחקירת יכולת.

חוק הוצאה לפועל

7א. (א) חייב שאין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק במלואו או בשיעורים שנקבעו כאמור בסעיף 7(א), יגיש לרשם ההוצאה לפועל, תוך 20 ימים מיום המצאת האזהרה, בקשה לתשלום החוב הפסוק במועדים ובשיעורים שיציע בהתאם ליכולתו; לבקשה יצורפו:

בקשת חייב לצו תשלומים (תיקון מס' 15) תשנ"ד-1994 (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

(1) הצהרה מנומקת, הנתמכת במסמכים, בדבר מצבו הכלכלי ובדבר יכולתו לשלם את החוב הפסוק, שבה יכלול פרטים בדבר הנכסים, ההכנסות והחובות שלו ושל בן זוגו, של ילדיו הקטינים, ושל ילדיו הבוגרים הגרים עמו, ופרטים בדבר תאגידים שבשליטתו או בשליטתם, לרבות פרטי חשבונות הבנק שלו ושל בן זוגו הגר עמו, וכן כל פרט או מסמך אחר שייקבע, הכל לגבי השנה או שנת המס שקדמה למועד הגשת הבקשה ולפי טופס שאלון שייקבע;

(2) כתב ויתור על סודיות והסכמה למסירת מידע ומסמכים בדבר נכסיו ומקורות הכנסתו המצויים בידי כל גורם, לרבות בידי גוף ציבורי כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981, או בידי תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן - כתב ויתור על סודיות).

(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

פרק ז': חקירת יכולת ותשלום בשיעורים

(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994

67. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, מיזמתו או לפי בקשת הזוכה או החייב, לחקור במצבו של החייב, נכסיו, הכנסותיו וחובותיו כדי לברר את יכולתו של החייב לקיים את פסק הדין (בחוק זה - חקירת יכולת).

חקירת יכולת
(תיקון מס' 19)
תשנ"ט-1999
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(1א) (1) חייב שאין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק במלואו או בשיעורים שנקבעו, יתייצב לחקירת יכולת בכל יום שבו פתוחה לשכת ההוצאה לפועל, בתוך 21 הימים ממועד המצאת האזהרה כאמור בסעיף 7 או בתוך מועד אחר שנקבע באזהרה;

(תיקון מס' 19)
תשנ"ט-1999

(2) האמור בפסקה (1) לא יחול על חייב שהגיש בקשה בטענת פרעתי כאמור בסעיף 19 או התנגדות לביצוע שטר כאמור בסעיף 81א; ואולם אם נדחתה בקשתו או התנגדותו, יראו את מועד הדחיה כמועד המצאת האזהרה.

(ב) בחקירת יכולת רשאי רשם ההוצאה לפועל להזמין לחקירה את החייב וגם עדים, ולכוף התייצבותם, מתן עדות והגשת מסמכים, בדרך שמוסמך לכך בית משפט.

(תיקון מס' 19)
תשנ"ט-1999

(1ב) התייצב החייב לחקירת יכולת כאמור בסעיף קטן (א), רשאי רשם ההוצאה לפועל לקיים את חקירת היכולת אף ללא הזמנת הזוכה; התקיימה חקירת יכולת ללא הזמנת הזוכה, רשאי הזוכה לבקש מרשם ההוצאה לפועל לקיים חקירת יכולת נוספת בנוכחותו.

(ג) חקירת יכולת תהיה בפומבי או בדלתיים סגורות כפי שורה רשם ההוצאה לפועל.

(תיקון מס' 19)
תשנ"ט-1999

(ד) לא התייצב חייב לחקירת יכולת במועד כאמור בסעיף קטן (א) או במועד אחר שנקבע לפי חוק זה, יראו אותו כבעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו; התייצב חייב לחקירת יכולת ולא הציג מסמכים שנדרש להציגם, רשאי רשם ההוצאה לפועל לקבוע כי יראו אותו כבעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו.

באי היענות לקריאה או אי תשלום, החייב יחשב בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו, ואז אפשר שיפעילו נגדו סנקציות שונות כגון: קבלת מידע ללא כתב ויתור על סודיות, הגבלות ועוד.

כל חייב עומד בחזקה שיש לו יכולת תשלומים ס' 7 לחוק, נטל הסתירה של החזקה הזאת מוטל על החייב. כלומר לא הזוכה צריך להוכיח שיש לחייב יכולת תשלומים, אלא החייב צריך להוכיח מה היכולת שלו.

ניתן גם להוציא נגד החייב צווי הבאה, אם הוא לא עומד בחובותיו.

במסגרת צו ההבאה יעשו לו חקירת יכולת, גם בהיעדר הזוכה, יהיה צו תשלומים ונוכל להוציא נגדו צווי מאסר לשנתיים (זה עד 16 למאי שנת 2011, מאז ועד 2013 המאסרים יוקפאו לא קוראים את הסעיף – זאת פעם ראשונה שיש הוראה כזאת בחוק שלא קוראים את הסעיף) להשלים 1.02

קבלת מידע

מבקשים מהוצאה לפועל לברר את המידע, והמידע מועבר לזוכה.

באיזה מידע מדובר ?

לפי ס 7 ניתן לפנות למאגרי מידע של רשויות המס ולבקש מידע על החייב. יש על זה הגבלה שהמידע יינתן רק מדוחות שנתיים שהחייב מגיש למס הכנסה, לא דוחות מודיעיניים ולא ניירות פנימיים של מס הכנסה.

יש רשימה של מאגרי מידע רישומי בתוספת מס 2 – שלתיקון.

רשויות מס לא רשומות בתוספת אלא בס' בס' 7ב(ג) לחוק הוצל"פ, לגבי רשויות המס ההוראה היא עוד מהדין הקודם.

7ב. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, מיוזמתו או על פי בקשה, על יסוד כתב ויתור על סודיות, לצוות על כל גורם שברשותו מצוי מידע על נכסי החייב ומקורות הכנסתו, למסור לידיו את המידע.

מסירת מידע
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב) רשם ההוצאה לפועל לא יצווה על מסירת מידע לידיו לפי סעיף זה אלא במידה הנדרשת לביצוע הוראות חוק זה, ולשם בדיקת יכולתו של החייב לפרוע את חובו.

(ג) על אף האמור בכל דין, גורם שקיבל צו למסירת מידע לפי סעיף קטן (א), חייב למסור את המידע הנדרש לידי רשם ההוצאה לפועל, ובלבד שרשות מס לא תמסור מידע אלא אם כן מקורו בדוח"ות שהגיש לה החייב ;

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

לענין זה, "רשות מס" - כמשמעותה בחוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס), תשכ"ז-1967.

15.5.2009 - שיעור מס' 8.

עיקול מקרקעין

עיקול ומכירה של מקרקעין.

תקנות ההוצאה לפועל תש"ם – 1979 - פרק ד': עיקול מקרקעין ומכירתם

הגדרות והסברים:

עיקול - פעולה משפטית שמופנית נגד בעלים של נכס או המחזיק בנכס.

הפעולה נעשית ע"י ראש (רשם) ההוצאה לפועל, לבקשת הזוכה.

הפעולה נועדה לייחד את הנכס "לשים סביבו חומת מגן" כדי לייחד אותו לטובת החוב.

פעולת העיקול נחשבת פעולה בעלת אופי דיוני, פרוצדוראלי, יש לה משמעות דינית ולא מהותית.

לפיכך, לא חשוב מי מעקל ראשון או אחרון. כל המעקלים מקבלים חלק באופן יחסי. פעולה זאת

הוא סינדול הנכס, הבעלות נשארת של החייב, הבעלים, אבל הנכס מסונדל ולא ניתן לעשות בו כל

פעולה משפטית. העיקול נעשה ע"י רשם הוצאה לפועל או בית משפט.

פעולה משפטית – היא כל פעולה במסגרת החוק. אפילו רוכש כרטיס אוטובוס כורת הסכם וזאת

פעולה משפטית.

מקרקעין - יש הגדרה רחבה והגדרה מצומצמת. ההגדרה הרחבה היא המשמשת בחוק הוצל"פ,

היא נמצאת כבר בפק' הפרשנות והעברה לחוק הפרשנות ב 1980.

בס' 33 לחוק הוצל"פ יש הגדרה שאומרת מקרקעין זה לרבות זכויות בקרקע הניתנות לרישום

בפנקס המקרקעין.

פרק ג': עיקול מקרקעין

33. בפרק זה –

"מקרקעין" - לרבות זכויות בקרקע הניתנות לרישום בפנקסי המקרקעין ;

כלומר, המחוקק אומר למעשה שאין צורך להכניס את המילה מקרקעין לחוק הוצאה לפועל, כי

יש לנו את פק' הפרשנות וחוק הפרשנות, שם ההגדרה רחבה:

חוק הפרשנות, התשמ"א-1981

"מקרקעין" - קרקע, כל הבנוי עליה והנטוע בה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור

של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה ;

פקודת הפרשנות

"מקרקעין" — קרקע, כל הבנוי והנטוע עליה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה; אולם מקום שהמלה "מקרקעין" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא החוק האמור;

(תיקון מס' 8)
תשכ"ט-1969

מיום 1.1.1970

תיקון מס' 8

ס"ח תשכ"ט מס' 575 מיום 27.7.1969 עמ' 280

החלפת הגדרת "מקרקעין"

הנוסח הקודם שחל על חוקים שנחקקו לפני 1969 ובכלל זה חוק הוצל"פ:

"מקרקעין" — קרקע מכל סוג ומכל צורת החזקה, וכל בנין, עץ או דבר אחר המחובר לקרקע, וכל חלק של ים, של חוף או של נהר, וכל זכות, טובת הנאה או שעבוד הנאה בקרקע או במים או מעליהם.

בס' 164 לחוק המקרקעין יש הגדרה מצומצמת. אבל בס' 164 סיפא נאמר שבכול חוק שחוקק לפני חוק המקרקעין, וחוק הוצל"פ בכלל זה, עובדים לפי ההגדרה הישנה, כדי לא לפגוע בזכות שמוקנית כבר לאנשים.

כלומר ההגדרה בחוק המקרקעין תחול על חוקים שנחקקו לאחר 1969.

חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969

164. תיקון פקודת הפרשנות

בפקודת הפרשנות 33, בסעיף 1, במקום הגדרת "מקרקעין" יבוא:

"מקרקעין" - קרקע, כל הבנוי והנטוע עליה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה; אולם מקום שהמלה "מקרקעין" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא החוק האמור.

עיקול מקרקעין בשלוש שלוחות

1. עיקול של מקרקעין שרשומים על שם החייב.
2. עיקול על זכויות המגולמות בהערת אזהרה.
3. עיקול של קרקע, דירת מגורים שאינה רשומה על שם החייב, והזוכה טוען שהיא של החייב.

עיקול זכויות הרשומות על שם החייב

זה כולל זכויות רשומות בטאבו, או במינהל מקרקעי ישראל, וגם בעמידר או חברה משכנת. כאן הסמכות לעקל היא של רשם הוצל"פ.

עיקול הערת אזהרה

אם החייב קונה נכס מקרקעין ורושם הערת אזהרה, את כול הזכויות שמגולמות בהערת האזהרה ניתן לעקל לטובת הזוכה. נממש את זה כשנמנה כונס נכסים שיבצע את הפעולות שמחויבות לרישום הנכס על שם החייב, וכשהנכס יהיה על שם החייב נממש אותו.

עיקול נכס שלא רשום על שם החייב

זה יותר מסובך וקשה להוכיח את זה, אבל החוק מאפשר זאת. אם ידוע לזוכים שנכס הוא של חייב ורשום על שם מישהו אחר, ניתן לבקש פס"ד הצהרתי שהנכס של החייב. את זה עושים במחוזי וממנו ניתן לבקש גם עיקול זמני עד הדיון המשפטי יושלם וינתן פס"ד לטובת הזוכה. היות שקשה להוכיח תביעה מהסוג הזה, בתי המשפט, בהלכה הפסוקה, קבעו אמצעי עזר שקראו להם "אותות מרמה" – ככול שהם רבים יותר כך עובר הנטל על החייב להראות שהמצב אינו שונה ממה שהוא נראה ברישומים.

יש כאן מטוטלת ראייתית שנעה במשך המשפט. ככול שיוצגו לבית המשפט "אותות מרמה" רבים יותר, כך יועבר הנטל לחייב להראות שהוא אינו בעל הנכס. מהם "אותות המרמה" – לא רשימה סגורה.

לחייב יש הרבה תיקי הוצל"פ, יש נגדו הרבה תביעות כספיות, האם הוא הורשע בעבר בעבירות מרמה, או שהיו נגדו תיקים אזרחיים בעבירות של מרמה, או משהו דומה, האם יש קשרים משפחתיים בינו לבעל הנכס. חדלות פירעון, האם יש חשאייות בהעברה, מועד העברה – גם חשוב למרות שיש כאלו שצופים פני עתיד ולכן זהו שיקול בין שאר השיקולים.

גם אם חייב פושט רגל, נפעל נגד הנאמן ונפעל בתיאום בין הוצל"פ ובין בימ"ש לפשיטת רגל. על זה יש הרבה פסיקה. מכירת המקרקעין נעשית במשולב, ומתקבל אישור למכירה בין הוצל"פ ובין בית המשפט.

מהי הטכניקה של הדיון?

על זה אין הרבה פסקי דין, כי זאת עבודה קשה לפיצוח ולהוכחה. יש פס"ד סנדובסקי ועוד בודדים.

בהתחלה הנטל הוא על התובע, אח"כ יכול לעבור לנתבע וחוזר חלילה. אבל אין מצב שלאחר שהתובע מביא את גרסתו, הנתבע אומר לו לא עמדת בנטל ההוכחה (כפי שיש בפלילי "אין להשיב לאשמה" – "no case to answer"). שני הצדדים מביאים את גרסתם ובית המשפט מחליט לפי נטל הראיה האזרחי, כלומר מאזן ההסתברויות - 51%. הפסיקה אומרת שככול שיש יותר ראיות לביצוע מעשים הגובלים בפלילי, או פלילי ממש, יש להביא במשפט האזרחי יותר ראיות וכמות הראיות הנדרשת היא לפי חומרת העניין.

כל רכישה מהוצל"פ לפי ס' 34 לחוק המכר מטהרת את הנכס. זהו אחד היתרונות של רכישה מהוצאה לפועל.

בס' 34 נאמר שכול מי שמגיע לו מהחייב, והחוב מעוגן בתיק שנמצא בהוצאה לפועל, צריך לפנות לכונס או להוצל"פ ולטעון למה שמגיע לו. הכול לפי הטענות המהותיות שאותו אדם יביא להוצאה לפועל.

חוק המכר, תשכ"ח-1968

34א. מכירה על ידי רשות [תיקון: תשל"א]

נמכר נכס על ידי בית משפט, לשכת הוצאה לפועל או רשות אחרת על פי דין, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס, חוץ מזכות שלפי תנאי המכירה אינה מתבטלת ומזכות שאינה משמשת ערובה לחיוב כספי.

34ב. תחולת זכויות על הפדיון [תיקון: תשל"א]

שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס המשמשים ערובה לחיוב כספי ולפי סעיפים 34א או 34ב אין להיזקק להם נגד הקונה, יחולו על הפדיון מן המכירה.

התוצאה של העיקול היא שנמנע מאיתנו להעביר את הנכס ולעשות בו דיספוזיציה. הרישום של העיקול נועד להודיע לכולי עלמא שיש כאן עיקול ואסור לבצע דיספוזיציות בנכס, למעט באישור בית המשפט ולמעט תשלום או ביטול משכנתא, כי זה דווקא מרחיב את ערך הנכס.

המכירה.

לפי התקנות יעברו 66 יום בין תחילת המכירה ועד סופה, אבל לעיתים זה לוקח יותר. מטילים עיקול, מחכים 30 ימים ואח"כ מוציאים צו מכירה ראשוני, שהוא פותח את ההליכים. ממנים שמאי מטעם הוצל"פ. רק שמאי מוסמך שרשום בפנקס השמאים, ולא מתווך דירות. השמאי כותב דו"ח שומה וצריך לרשום גם את היתרונות והחסרונות של הנכס. לפי זה הקונה יכול לדעת האם הנכס שווה. כל צד יכול להגיש גם שומה משלו, כלומר החייב או הזוכה וראש (רשם) הוצל"פ יחליט מהי השומה הנכונה. יש לדאוג לשומה מעודכנת, ואם המכר נמשך יותר מדי זמן יש לעשות שומה חדשה.

אח"כ מפרסמים הודעת מכירה פומבית, וכול אחד יכול להגיש הצעה לרכישת הנכס ולצרף 10% מהצעתו. כונס הנכסים קובע מועד להתמחרות = ליציטציה (התמחרות שילוב של שתי המילים: התחרות ומכירה).

באים כל המציעים ומראים להם את ההצעות וכול אחד צריך להשלים את הצעתו ל 10 אחוז מההצעה הגבוהה ביותר. במשרד הכונס מתקיימת מכירה פומבית, לאחר שהוא בודק מי הפקיד 10% ומוציא את מי שלא הפקיד. הכונס אומר שההצעה הגבוהה היא X ואומר שיציעו יותר. הוא רשאי להודיע שכול הגדלה תהייה במדרגות, למשל של 10,00 ₪, וכך מעלים את המחירים. לעיתים הוא אומר להם שאם המחיר יהיה נמוך מדי אזי הרשם לא יקבל את המכירה. מביאים את המכירה לאישור הרשם. הכונס ירשום פרוטוקול ויעבירו לרשם עם מחיר המכירה ועם הצעות הביניים. אם זה יותר מהשומה, אין בעיה ואם נמוך יותר יכול הרשם לעשות מכירה נוספת, אפשר בין שתי ההצעות הגבוהות ואפשר לפתוח הכול מחדש. ההנחיה של הפסיקה לא למהר ושהמחיר יהיה כמה שיותר קרוב לשומה של השמאי. לאחר בדיקת הרשם הוא נותן אישור לפי תקנה 68 לתקנות.

משלב זה החייב לא יכול לפרוע את החוב ולא יכול להביא מישהו מטעמו שירכוש עבורו את הדירה, כי לא פוגעים באינטרס ההסתמכות של הקונה. נותנים לקונה 7 ימים להשלים את העסקה. הוא צריך להביא צ'ק בנקאי, אישור מהכונס שנעשו כל הצעדים הדרושים להשלמת העסקה כולל גם ששולמו המיסים. הרשם יוציא אישור לטאבו, לפי תקנה 69 לתקנות ההוצאה לפועל, שאומר שיכולים לרשום את הנכס על שם הקונה ולפי ס' 34 לחוק המכר הבעלות עוברת לקונה נקייה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס.

מציע שהוכרז קונה 69. הוכרז מציע כקונה, ושילם את יתרת המחיר, יינתן לו אישור על כך חתום על ידי ראש ההוצאה לפועל; האישור ישמש אסמכתה להעברת המקרקעין על שמו בפנקסי המקרקעין.

לגבי מיסים המרצה סבור שיש בעיה עם הפרקטיקה. לפי החוק צריך להביא אישורים לטאבו רק כשמדובר בעסקה במקרקעין. בעניינינו מדובר בעסקת מכר כפויה שהיא אינה עסקה, ולכן אין חובה להביא אישורים. לדעת המרצה הפרקטיקה הנהוגה שמבקשים אישורים היא דרישה לא נכונה ולא חוקית, אבל זאת הפרקטיקה.

החוק החדש

ס' 38(א) מקרקעין מעוקלים ולא ממושכנים. החידוש העיקרי שרשם הוצל"פ לא ייתן צו מכירה לצו פינוי לפני שהוא השתכנע שלחייב יש סידור חלוף ראוי. עד התיקון ראש הוצל"פ רשאי היה לתת צו פינוי בראשית ההליכים. יש פס"ד של המרצה שקובע שמותר לראש הוצל"פ לפנות את החייב בתחילת ההליכים, בהנחה שאין סידור חלוף, כדי שהנכס יהיה נקי מכול מחזיק כשהוא מוצע לקונים, כי אחרת לא יקנו אותו.

הסעיף הישן:

38. (א) היו המקרקעין שעוקלו משמשים, כולם או מקצתם, בית מגורים לחייב, רשאי רשם ההוצאה לפועל להורות על מכירת המקרקעין ועל פינוי החייב ובני משפחתו הגרים עמו מהמקרקעין, ובלבד שהוכח תחילה, להנחת דעתו, שיהיה לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו מקום מגורים סביר, או שהועמד לרשותם סידור חלוף.

הגנת בית המגורים (תיקון מס' 15) תשנ"ד-1994 (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

התיקון:

(2) בסעיף קטן (א), במקום "בית" יבוא "דירת", במקום "רשאי ראש ההוצאה לפועל" יבוא "לא יהיה רשם ההוצאה לפועל רשאי", במקום "ובלבד שהוכח תחילה" יבוא "אלא לאחר שהוכח", ואחרי "מגורים סביר" יבוא "או שיש לו ולבני משפחתו הגרים עמו יכולת כלכלית המאפשרת מימון מקום מגורים סביר";

בחוק החדש לא נותנים צווי פינוי לפני שמעמידים סידור חלוף. סעיף 38(א) מנוסח באופן שלילי. לגבי עיקולים, בכול מקרה גם לפי הדין הישן, חובה לתת סידור חלוף בחריג אחד: אם הנכס רשום בטאבו החייב הופך להיות דייר מוגן של הקונה, ואם במינהל מקרקעי ישראל או בעמידר החייב מתפנה מהדירה לא נהנה מדירות מוגנת, אלא מקבל סידור חלוף. לא ברור למה יש הבחנה כזאת.

הרשם מזמין את הצדדים, זאת הוראה כופה מנדטורית, לדיון בעניין של הסידור החלוף בהזמנה בהמצאה מלאה (לפי ס' 1). בהזמנה לדיון יאמר לחייב שרשאי לבקש השעיה של ההליכים ורשאי לבקש ייצוג של עו"ד, כי הדיון בדיון החלוף הופך להיות דיון משמעותי. אחרי הדיון הרשם נותן החלטה וקובע כי הסידור החלוף יהיה על ידי המצאת דירה אחרת או בכסף.

טיפ של פרשנות של המרצה, שמתאים גם למשכנתא – רשם הוצל"פ יחליט לכמה זמן יינתן הסידור החלוף. זה יכול להיות גם דירה בשכירות. אחד השיקולים הוא האם החייב קנה את הדירה בכספי הזוכה או לא. אם רכש בכספי הזוכה יחזיר את הדירה גם אם לא תהיה לו דירה משלו.

יש משהו חדש שלא היה קודם – ניתן להציע לרשם בדיונים שהחייב יישאר בדירה הנמכרת, לפני שינתן צו מכירה. שיקבע בהחלטת הרשם שהחייב יישאר עוד כשנה וחצי, שזה הזמן שרשום במשכנתאות וזה יהיה הסידור החלוף ואז החייב יצא מהדירה כשהסידור החלוף יסתיים. רק אחרי כן יינתן צו המכירה. זה לא חייב להיות בהסכמה יכול להיות גם בהחלטה של רשם הוצל"פ.

5.6.2009 - שיעור מס' 9.

הערה: החוק החדש נמצא מעודכן במאגרים המשפטיים. מה שלא מופיע שם, הם החלקים שיכנסו לתוקף רק באוגוסט, כמו למשל המסלול המקוצר.

סעיף 38 – המשך.

38. (א) היו המקרקעין שעוקלו משמשים, כולם או מקצתם, דירת מגורים לחייב, לא יהיה רשם ההוצאה לפועל רשאי להורות על מכירת המקרקעין ועל פינוי החייב ובני משפחתו הגרים עמו מהמקרקעין, אלא לאחר שהוכח, להנחת דעתו, שיהיה לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו מקום מגורים סביר או שיש לו ולבני משפחתו הגרים עמו יכולת כלכלית המאפשרת מימון מקום מגורים סביר, או שהועמד לרשותם סידור חלוף.

הגנת דירת המגורים
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(א1) רשם ההוצאה לפועל לא יורה כאמור בסעיף קטן (א) אלא לאחר שהצדדים הוזמנו לדיון בפניו בהזמנה שהומצאה להם בהמצאה מלאה; בהזמנה לדיון יצוין כי החייב רשאי לבקש השעיה של ההחלטה בעניין מכירת המקרקעין ופינויים כדי למנות לעצמו עורך דין או כדי לקבל ייצוג לפי הוראות חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972 (בחוק זה – חוק הסיוע המשפטי), אם הוא זכאי לכך לפי הוראות אותו חוק; בהזמנה ייכלל מידע בדבר האפשרויות למינוי עורך דין לפי הוראות חוק הסיוע המשפטי.

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב) רשם ההוצאה לפועל רשאי לקבוע שהסידור החלוף יהיה בהמצאת דירה אחרת או בתשלום פיצויים או בדרך אחרת.

(ג) (1) הוראות סעיף זה יחולו גם על ביצועה של משכנתה, או מימוש של משכון;

(תיקון מס' 13)
תשנ"ב-1992
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(2) על אף האמור בפסקה (1), פורש בשר המשכנתה או בהסכם המשכון שהסידור החלוף שיועמד לרשות החייב יהיה בהתאם להוראות סעיף קטן זה ולא בהתאם להוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), והוסברה לחייב משמעות הדבר בשפה ברורה המובנת לו, יחולו לעניין העמדת הסידור החלוף הוראות אלה:

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(א) שווי הסידור החלוף יהיה בסכום המאפשר לחייב לשכור דירת מגורים באזור מגוריו התואמת את צורכי החייב ובני משפחתו הגרים עמו למשך תקופה שלא תעלה על 18 חודשים; ואולם רשם ההוצאה

לפועל רשאי להעמיד לרשות החייב ובני משפחתו הגרים עמו סידור חלוף לתקופה ארוכה מהתקופה האמורה אם סבר שקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת;

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין סעיף קטן זה, ובין השאר, לעניין התאמתה של דירת מגורים לצורכי החייב ובני משפחתו הגרים עמו ולעניין הדרך והמועד לביצוע התשלומים בעבור הסידור החלוף.

(ג) רשם ההוצאה לפועל רשאי, לבקשת החייב או מיוזמתו אם החייב מעוניין בכך, להשהות החלטה לפי סעיף זה אם ראה שהחייב אינו מיוצג, כדי לאפשר לחייב למנות לעצמו עורך דין או לקבל ייצוג לפי הוראות חוק הסיוע המשפטי, אם החייב זכאי לכך לפי הוראות אותו חוק.

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ג) שווי הסידור החלוף דינו כדין הוצאות לפי סעיף 9.

(ד) הוראות סעיף זה אינן חלות על מקרקעין שדיני הגנת הדייר חלים עליהם, ואין בהם כדי לפגוע בדינים אלה.

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ה) הוראות סעיף זה יחולו גם אם החייב הינו קיבוץ לענין המקרקעין של הקיבוץ המשמשים, כולם או מקצתם, דירת מגורים לחבר הקיבוץ או לבני משפחתו; לענין זה, "בן משפחה" – אב, אם, בן או בת של חבר הקיבוץ, המתגוררים בקיבוץ.

(תיקון מס' 14)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

סעיף 38 בדבר סידור חלוף, פועל בשתי שלוחות.

1. עיקול נכס מקרקעין.
2. משכון נכס מקרקעין.

סידור חלוף בעיקול מקרקעין.

לפי החוק הישן והחדש לגבי עיקול מקרקעין לעולם נותנים סידור חלוף, אלא אם כן החייב מתגורר בדירה שרשומה בטאבו. אם הדירה רשומה בטאבו – הוא יהפוך לדייר מוגן. אם הדירה לא רשומה בטאבו, אלא במינהל מקרקעי ישראל או בחברה משכנת, נקבע בפס"ד פדמנינגר כי הדייר לא יהיה מוגן, הוא יצטרך לצאת מהדירה ולקבל סידור חלוף.

בפס"ד נגולה שחר נ' חזן – נקבעה שורה של אמות מידה לגבי סידור חלוף :

למשל האם אפשר להגיע לפירעון החוב בדרך פחות דרסטית מאשר פינוי הדירה. בודקים מה היכולת הכספית של המשפחה ואם תוכל לעמוד בסידור חלוף, האם היא יכולה להיעזר במקורות מימון זרים, האם יש לחייב יש חותן בעל אמצעים שיכול לעזור לו. בודקים גם מה היחס בין עלות הסידור החלוף למה שאפשר לקבל ממכירת הדירה בהנחה שיש צורך להפריש כספים לסידור החלוף.

יש דרך נוספת, שיותר רלוונטית לאור החוק החדש, והיא להשאיר את האנשים בדירה עוד תקופה כפי שיקבע, הגם שזה עשוי להגדיל את החוב של החייב. לכאורה זהו פיתרון פשוט וראוי. במקום למכור את הדירה ולהפריש כספים לדיור חלוף. אומרים לחייב ברוח החוק החדש תישאר בדירה עוד שנה שנתיים ואח"כ תצא.

סידור חלוף במשכנתא.

בחוק החדש יש שני מסלולים

1. שטרי משכנתא שנחתמו עד ליום 16.5.09.
2. שטרי משכנתא שנחתמו מאוחר יותר.

שטרי משכנתא שנחתמו עד ליום 16.5.09.

לגבי שטרי המשכנתא הישנים אומר ס' 38(ג) החדש בכול שטר כזה טבועה הוראה רעיונית סטוטורית, כלומר החוק מטמיעה בכל שטר כזה הוראה שעל פיה ניתן יהיה לטעון בפני רשם הוצאה לפועל שלא הסבירו לחייב שמגיע לו סידור חלוף ומה משמעות הויתור על הסידור החלוף, כלומר המשמעות היא לפי הדין הקודם שהוא יוצא מהדירה ולא מקבל כלום. ניתן יהיה לטעון בפני רשם הוצל"פ טענה שעוסקת בפגם בכריתת ההסכם. החייב אומר נכון חתמתי על סעיפים אלו, בהם אני מוותר על סידור חלוף בחוק הגנת הדייר לפי ס' 33, אבל אף אחד לא הסביר לי במה מדובר לא ידעתי שאני יכול גם שלא לוותר (ברור שהבנק לא היה נותן לו משכנתא ללא חתימה על הסעיף. כאן יש חידוש חשוב שניתן יהיה לטעון בפני רשם הוצל"פ, שלא הוסבר משמעות הויתור על סידור חלוף, ולכן מה שהוסכם עליו הוא VOID או ניתן לביטול, ורשם הוצל"פ רשאי לקבוע כי ייתן לו סידור חלוף למרות שהוא חתם על ויתור על הסידור החלוף. המרצה סבור שאצל רשמי הוצל"פ תהייה הצפה בעניין זה לגבי כמעט כל תיק ותיק.

פס"ד רחימי שלא פורסם, קבע השופט ד"ר קלינג, בשנות ה-90. שהסעיף של פינוי הדירה אם לא יעמדו במימוש המשכנתא הוא נשמת אפו של כול שטר משכנתא, והוא קבע שמי שלוקח משכנתא ברורה לו התוצאה. המוסד הזה של המשכנתא זהו מוסד מקובל בכול שיטת המשפט, כולל העתיקות ביותר, ועד היום. המוסד של המשכנתא הגיע מהמשפט הרומאי ונקרא שם "היפוטקה" ומאז המשכנתא מלווה אותנו בכול שיטות המשפט המוכרות. לדעת המרצה פסה"ד צודק. המחוקק שלנו "מתרחק" מפס"ד רחימי.

שטרי משכנתא שנחתמו לאחר יום 16.5.09.

לגבי שטרות שנחתמו וייחתמו מיום 16.5.09, לא יוציאו את החייב מהדירה בלי סידור חלוף, או בדירה או בכסף או בדרך אחרת (למשל כאמור, השארת החייב בדירה לתק' של עד 18 חודש לפי החוק, ואולם הרשם רשאי להעמיד סידור חלוף לתק' ארוכה יותר אם יש נסיבות מיוחדות שמצדיקות זאת). אחד הכללים החדשים הוא שבכול מקרה של מימוש משכנתא, חדשה וגם ישנה, יש להתייבב בפני רשם הוצאה לפועל, וזה יזמין אותנו לדיון. לגבי משכנתא הישנה הדיון יהיה בשאלה האם הויתור היה תוך מודעות. לגבי המשכנתא החדשה הדיון יהיה בשאלה מה צריך להיות הסידור החלוף, יש להזמין גם את הזוכה וגם את החייב לדיון בשאלה הזאת.

המאפיינים של הסידור החלוף

לא מדובר על רכישת דירה אלא על שכירת דירה לתקופה שלא תעלה על 18 חודשים. זה לפי פסיקה קודמת של העליון. למעשה הטמיעו בסעיף את ההלכות שהיו קודם לכן, על המשמעות של הסידור החלוף.

סעיף 38 החדש הוא כופה.

ס' 38(ג) לא הושלם שכן שר המשפטים מוסמך לקבוע כללים לסידור חלוף. התקנות נחתמו פרסמו ב 2.6.09 בקובץ התקנות. לא יתייחסו עדין לסידור החלוף. בבחינה לא צריך את קובץ התקנות ומספיק החוק. הסכום של הסידור חלוף נחשב חלק מההוצאות לפי ס' 9, זה מתוסף לחוב ולא הזוכה חייב לשאת בזה, זה נאמר בס' 38(ג2).

9. (א) האגרות וההוצאות המשווערות לנקיטת הליך ישולמו על-ידי הזוכה לפני נקיטתו, אולם רשאי רשם ההוצאה לפועל להרשות מתן ערובה במקום התשלום, כולו או מקצתו.
- (ב) האגרות וההוצאות לנקיטת ההליכים יחולו על החייב, ודינן לענין ההוצאה לפועל כדין החוב הפסוק, זולת אגרות והוצאות של הליכים שלדעת רשם ההוצאה לפועל ביקש הזוכה את נקיטתם שלא בתום לב.
- (ג) ההוצאות לענין סעיף זה יהיו כפי שנקבעו בתקנות, ואם לא נקבעו בתקנות, כפי שאישר מנהל לשכת ההוצאה לפועל והם ייגבו בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 (להלן - הפרשי הצמדה וריבית) החל מיום הוצאתם עד יום התשלום.

אגרות והוצאות
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(תיקון מס' 7)
תשמ"ו-1985

הסכום שנועד לסידור חלוף אינו בר עיקול והוא נוסף לס' 50 שקובע מהם נכסים שאינם ברי עיקול. המשכיר הוא היחידי שיכול לעקל סכומים אלו.

50. (א) ואלה נכסים שאין מעקלים אותם בידי צד שלישי וצו עיקול על כלל נכסי החייב לפי פרק זה אינו תופס בהם :

.....(1)

.....(2)

.....(3)

.....(4)

(5) כספים המגיעים לחייב לפי סעיף 38(ב) או (ג) ;

.....(6)

.....(ב)

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א) (5) ו-(6), רשאי משכיר דירת המדורים, שבעדה ניתן התשלום או המענק, לפי העניין, לעקל את הכספים האמורים בשל חוב שכר הדירה של החייב לתקופה שבעבורה ניתן התשלום או המענק.

נכסים שאינם ניתנים
לעיקול בידי צד
שלישי
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

מכירה על ידי כונס נכסים

כונס מתמנה על ידי רשם הוצל"פ על נכס מסוים של החייב ולא על כלל הנכסים. מי שרוצה למנות כונס על כלל הנכסים זה לא עניין של הוצאה לפועל. זה לפי תקנה 338 לתקסד"א, זה מתייחס לאגרת חוב או פשיטת רגל. הכונס מתמנה כדי לממש נכס מסוים של החייב, זה יכול להיות מיטלטלים או מקרקעין. לגבי נכס מיטלטלין רשם הוצל"פ ממנה את הכונס, והכונס כפוף להוראותיו של רשם הוצל"פ לזה יש משמעות גם עיונית וגם מעשית. תפקידו של כונס הנכסים הוא מורכב ואחראי. המרצה מציע לעוה"ד שמתמנים לכונסי נכסים בהוצאה לפועל לגבות את עצמם בכול דבר ועניין בהחלטה של רשם הוצל"פ. לא לבקש אישור בדיעבד, כי אולי לא מקבל אותו. הבטוח והחשוב ביותר כדי לגונן על עצמנו, הוא על ידי קבלת הוראות מרשם הוצל"פ וזאת פוליסת הביטוח שלנו. כמובן בתנאי שמוסרים לרשם הוצל"פ את כל הנתונים הרלבנטיים.

ראש הוצל"פ, על פי פסיקה של השופט לוין, יכול לתת הוראות מושכלות סבירות וענייניות, גם אם הן לא עולות בקנה אחד עם החוק, ובלבד שתהייה חשובות לעניין ושניתן יהיה לפתור באמצעות החלטה הראויה ונכונה בנסיבות העניין. הכונס לא יכול לומר שקיבלתי הוראה שלא לפי החוק ואני הולך לפי החוק. הוראות רשם הוצל"פ גוברות.

התפקיד של כונס הנכסים הוא מורכב ואם יש לו נכס מקרקעין, למשל בית עם דירות. עד שהוא מוכר את הבית יש לדאוג לגבות את שכה"ד, ואם יש צורך וכסף לכך, יבקש אישור לבצע שיפוצים, כי אולי יקבל סכום יותר גבוה. כלל בסיסי צריך לפעול לפי שומות מעודכנות. אם עוברים יותר מ 6 חדשים יש לקבל שומה חדשה ועל כל דבר לקבל שאישור של רשם הוצאה לפועל. יש לכונס עוד תפקיד סטטוטורי. הוא לא רק ידו הארוכה של רשם הוצל"פ, אלא גם ידו הארוכה של החייב, כלומר אם החייב מסרב לחתום על מסמכים הוא יכול לחתום בשמו וגם להופיע בשמו כנציגו הסטטוטורי, זה מכוח החוק על פי סעיף 54, ולא מכוח חוק השליחות.

54. (א) כונס הנכסים יקח לרשותו את הנכס שנתמנה לו, ינהלו, ימכרו, יממשו ויעשה בו כפי שיוורה רשם הוצאה לפועל; וידו של כונס הנכסים בכל אלה כיד החייב.
- (ב) רשם הוצאה לפועל רשאי לתת הוראות לפי סעיף זה אם מיזמתו ואם לפי בקשת הזוכה או החייב, או לפי בקשת כונס הנכסים.
- (ג) כונס הנכסים ינהל פנקסים וימסור דינים וחשבונות לרשם הוצאה לפועל או למי שיוורה עליו רשם הוצאה לפועל.
- (ד) כונס הנכסים ימסור למנהל לשכת הוצאה לפועל כל הכנסה שהגיעה לידו מניהול הנכס, ממכירתו או ממימושו, במועד ובצורה שנדרש למסרה בכתב המיניו או בהוראה מיוחדת.

סמכויותיו וחובותיו של כונס נכסים (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

פס"ד פועלים נ' לב ים – של השופטת דורנו - הנוגע לווייתור על מס שבח – אומר שאם לחייב יש מספר נכסים, הוא יכול לקבוע על איזה נכס הוא יקבל פטור. לרוב הוא לא יבחר את הנכס המעוקל שהולך להוצאה לפועל כי אז הוא מפסיד. הפסיקה אומרת שבמקרה שמדובר בויתור

כזה, רואים בזה התערבות בזכות קניינית, שאם הדבר לא כתוב בהסכם המשכנתא, אזי לכונס הנכסים אסור לוותר בשמו של החייב על תשלום של מס שבח דווקא על דירה זאת.

77 אמרה שרשם הוצל"פ לא מוסמך לקבוע זכויות או חובות שלא נכללו בשטר המשכנתא וס' 54 לא מקנה לו זכות כזאת, לא יכול להתיר לכונס לוותר בשמו של החייב על זכות קניינית, שהיא הזכות הכספית של הויתור על המשכנתא.

נצא מהנחה שכול הליכי המכירה נעשו כדין, ואז מוכרים את הנכס. מכריזים על הקונה לפי ס' 34 לחוק המכר.

כל מי שיש לו **טענות כנגד החייב לגבי הנכס לא יפנה לקונה אלא להוצל"פ** לפי ס' 34 לחוק המכר, ומשם ינהל מו"מ, אם מגיע לו זכות קדימה או לא, הכול עם בהגשת בקשות לרשם הוצל"פ.

אם מתעורר צורך **לבטל מכירה** לאחר שניתן צו סופי לפי תקנה 69 לתקנות הוצל"פ, שלא שונתה במקרה כזה בעבר ההלכה הייתה מאוד נוקשה. בשנות ה 60-70 בתק' זאת הפסיקה אמרה אם ניתן אישור סופי זהו סוף פסוק, כי הגישה אמרה שאם נתחיל לבטל אחרי מתן הצו על פי תקנה 69 אז קונם פוטנציאלים יחששו לקנות בהוצל"פ, וזה לא יגמר לעולם, וכל הזמן יגישו בקשות. המפנה החל בפסיקתו של השופט טירקל כשהיה נשיא המחוזי.

פס"ד שפר הוא שינה את הכיוון ההלכה, והוא אמר שמכירת נכס היא מהלך חמור וקיצוני ויש להקפיד שכל ההליכים יעשו בהקפדה מלאה על הוראות החוק ויתנהלו בהגינות ובישור, שיתנהלו בדרך מקובלת ובתום לב, שפרוש על כול המערכת המשפטית על כל שלוחותיה.

ומכאן והלאה החלה להתגבש מערכת כללים באמצעות הלכה הפסוקה בדרך של התפתחות, שלב אחר שלב. למשל נקבע שגם אם ניתן אישור סופי למכירה, אם יתברר שהייתה קנוניה בין הכונס לקונה, במקרה כה תבוטל המכירה. אם יתברר שהמכירה תבוצע על פי שומות לא מעודכנות המכירה תבוטל. אם החייב טען שנפלו כל מיני טעויות ופגמים בתהליך המכירה, ורשם הוצל"פ נתן החלטת מכירה בלי שבדק את הטענות על הפגמים, המכירה תבוטל. אם לא הודיעו לחייבים על ביצוע המכירה, המכירה תבוטל, מכיוון שאם המכירה לא התחילה להתבצע ולא נקבע קונה שניתנה לו ארכה של 7 ימים להשלים את הרכישה, במקרה כזה המכירה תבוטל, כי החייב היה רשאי לשלם את החוב או להביא מישהו מטעמו שישלם כדי להסיר את המשכנתא או את העיקולים. יש עוד מקרים, אלו רק דוגמאות.

מה קורה אם למרות הניסיונות **לא מצליחים למכור את הנכס**, מסיבות שונות, למשל הנכס במקום לא טוב, יש בעיות פרצלציה, הנכס במושא = בעלות משותפת ולא בעלות מוגדרת ומסוימת של הנכס, בגלל בעיות הטבעות בקרקע, במיקום, במחיר בשוק ועוד.

במקרה כזה יש הוראה בסעיף 37 לחוק לפיה רשם הוצל"פ רשאי לתת סעדים חלופיים. למשל: לאפשר לזוכה לרשום שכירות על הנכס, במקרה כזה יש הגבלה על הבעלות. ניתן גם לאשר רישום משכנתא על הנכס בתנאים שיקבעו על ידי הרשם.

כלומר תכלית החקיקה של סעיף זה נועדה להעלות את רמת הבטיחות והעדיפות של הזוכה באותם המקרקעין, בהנחה שאין הרבה נושים כי הקושי לרשום על כולם משכנתא הוא די גדול ולא מוכר למרצה שהרבה פעמים ניצלו את הסעיף הזה לצורך מתן סעדים חילופיים.

37. לא הוגשה במועד שנקבע בתקנות כל הצעת קניה, או שהוגשה הצעת קניה במחיר ירוד, או שרשם ההוצאה לפועל לא ראה סיכוי סביר לביצוע פסק-הדין בדרך אחרת, רשאי הוא לצוות על מסירת החזקה במקרקעין המעוקלים או על רישום שכירות או משכנתא או שתיהן כאחת באותם מקרקעין, בתנאים שקבע, לשם פרעון החוב הפסוק, כולו או מקצתו.

רישום זכות
במקרקעין שעוקלו
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

העימות בין המשכנתא לבין הליכי הוצ"פ אחרים:

עיקול מול משכנתא – נכס מעוקל האם ניתן למשכן אותו? לא.

האם יכולים להעביר את הבעלות בנכס מעוקל? לא.

אומר לנו ס' 33 לחוק המשכון שנכס שלא ניתן להעביר לו בעלות, לא ניתן גם למשכן אותו, ולא ניתן לעשות בו פעולה קניינית.

יש לזכור כי **נכס מעוקל "ירד עליו מחסום" ולא יכולים למשכן אותו.**

לעומת זאת נכס ממושכן ניתן לעיקול. אבל לרוב אין ערך לעיקול אלא אם כן חוב המשכנתא

ישאיר לנו עודף לנושים נוספים, מה שכמעט לא קורה. אבל בהיבט המעשי והפסיקתי נכס ממושכן ניתן לעקל, אבל כמובן שלא ניתן לממש את העיקול בלי תיאום עם בעל המשכנתא, כי הנושה יכול לומר, מה אתם רוצים מהחייב הוא משלם לי את המשכנתא, אין לי טענות אליו, ואני לא מסכים למכור את הנכס, כי אני מעוניין שהוא ימשיך לגור בו או שינהל בו את העסק שלו וימשיך לשלם את המשכנתא. ואכן במקרה מסוים מכירה לא אושרה היות שנודע לבנק שרוצים למכור נכס ממושכן ומעוקל, והבנק התנגד כי החייב שילם לו הכול. במקרה כזה המכר יהיה בטל, בגלל שלא בקשו בהתחלה את תגובתו של הבנק והביטול יהיה מטעמים של פגיעה בכללי הצדק הטבעי שלא נתנו לצד מעוניין להשמיע את קולו בעניין שהוא יכול להיפגע בו.

12.6.2009 - שיעור מס' 10.

עיקול, משכנתא והליכים אחרים בהוצאה לפועל

עיקול ומשכנתא מול שיעבוד ראשון במקרקעין

שיעבוד ראשון מוטל לפי ס' 11א לפק' המיסים גביה.

הסעיף אומר שחובות מס על מקרקעין שמוטלים לטובת המדינה מובטחים בשיעבוד ראשון על מקרקעין – זהו שיעבוד סטטוטורי שמתהווה מכוח החוק ולא מכוח רישום בטאבו, או במנהל או בכול מקום אחר.

השיעבוד מוטל על הנכס, ועל פי הפסיקה החשיבות שלו מבחינת סדרי העדיפויות גדולה אפילו ממשכנתא, כלומר הוא קודם למשכנתא.

פקודת המסים (גביה)

11א. המס - שעבוד על מקרקעי הסרבן [תיקון: תשל"ג]

- (1) מס המגיע על מקרקעי הסרבן יהיה שעבוד ראשון על אותם המקרקעין.
- (2) כל מס אחר המגיע מסרבן שהוא בעל מקרקעין יהיה שעבוד על המקרקעין אם נרשמה בפנקס המקרקעין הערה על כך על פי הודעת גובה המס; נרשמה הערה על שעבוד כאמור, תהא דרגתו נדחית בפני כל שעבוד של אותם מקרקעין שהיה רשום שעה שנרשמה ההערה.
- (3) סעיף זה אינו גורע מסמכויות אחרות לפי פקודה זו.

סדר העדיפות

1. שעבוד ראשון.
2. משכנתא על קניין במרשם המקרקעין.
3. משכון על זכויות במקרקעין מנהל מקרקעי ישראל.
4. עיכבון.
5. עיקול – זאת הזכות הנמוכה ביותר. זכות זאת חוסמת, בעלת אופי דיוני, שלא מקנה שום זכות קניינית או מעין קניינית בנכס.

החשיבות של השעבוד הראשון הוא שאין צורך לרשמו בטאבו. איך יודעים אם יש חובות במקרקעין על הנכס או לא ? זה לא לפי הרישום בטאבו, או במינהל מקרקעי ישראל, וכונס הנכסים כחלק מכינוס נכסים צריך לבדוק את הנושא הזה, ואם לא יבדוק ויחלק כספים, הוא עלול להיות מחויב ברשלנות.

רישיון בלתי הדיר לעומת עיקול

רישיון בלתי הדיר - זהו רישיון שניתן על ידי בעל קרקע למשתמש בנכס לעשות שימוש מסוים או מוסכם בנכס, ומותר לבעל הקרקע לקבוע שהרישיון יהיה בלתי הדיר, כלומר בלתי ניתן לביטול. **בר רשות** זהו מושג קשור לדיני הגנת הדייר שהתפתחו בשנות ה-50 – זהו דייר בדירה שהייתה בד"כ מוגנת בהגנת הדייר אבל זכותו הייתה פחותה יותר מאשר זכות של דייר מוגן. כיום בפסיקה החדשה יותר לא קוראים לזה בר רשות אלא **בעל רישיון או בעל רישיון בלתי הדיר**. יש בר רשות שהרשות שלו מתבטלת מיום ליום, ויש בר רשות שהרשות שלו בלתי ניתנת לביטול. רשות בד"כ היא הדירה אלא אם הוסכם במפורש שהרשות היא בלתי הדירה. זכות הרשות ההדירה וגם הבלתי ההדירה בלתי ניתנת להעברה ומתבטלת עם פטירת אחד הצדדים זאת זכות אישית ולא קניינית ולכן לא ניתנת להעברה או להורשה. בר רשות יכול להיות גם בתמורה וזה מקבל מימד חוזי. זה מופיע בפסקי דין ישנים משנות ה-60-70, אבל זה לא כל כך רלוונטי מאז חוק השכירות והשאילה משנות ה-70. רשות אינה זכות במקרקעין ולא ניתן לרשום אותה בטאבו

פס"ד אלוני - ע"א 7139/99 יובל אלוני נ ארז.

היו הורים שהיה להם משק חקלאי במושב, הם נתנו חלק בנחלה לבן ומשפחתו כדי שיבנו בית. הבן בנה את הבית מכספו, וההורים נתנו לו רישיון בלתי הדיר להתגורר בנכס הזה. למרות שהבית נבנה מכספו של הבן (בר הרשות), כל בדבר שנמצא על הקרקע שייך לבעל המקרקעין ולא לבר הרשות.

הנושים של האב והאם, שנתנו רשות בלתי הדירה, עיקלו את כל הנכס, כולל את הבית ואותה חלקה של הבן. והבן אמר "אני לא במשחק" מכיוון שיש לי רשות בלתי הדירה להשתמש בבניין ובחלקת הקרקע.

העניין הגיע לבתי המשפט, ושם אמרו שיש זכויות נוגדות. יש רשות בלתי הדירה במקרקעין אחד ומאידך יש עיקול שהוטל על הרכוש של ההורים על מכלול הנכס. הבן קיבל את הרשות הבלתי הדירה לפני העיקול, אחרת לא היה עניין בכלל כי אם היה עיקול קודם לא היה אפשרי לתת לו רשות בלתי הדירה.

ולכן העיקול לפי ס' 9 לחוק המקרקעין המדבר על זכויות נוגדות – מוטל רק על החלק של ההורים פחות החלק של הבן שיש עליו רשות בלתי הדירה. כלומר העיקול מוטל על כול השטח פחות השטח של הבן. זה מה שהחליט ביהמ"ש העליון.

מה שהוברר במקרה הזה שאחד הנושים של ההורים היה אחד מראשי המועצה האזורית שטיפלו בנושא הרשות הבלתי הדירה של הבן. וזה היה רשום בפנקסי המועצה המקומית. כך הוכיחו את הרשות הבלתי הדירה, למרות שזה לא רשום ולא ניתן לרישום בטאבו.

איך מממשים משכנתא ?

בא החייב בזמן המימוש או לפני כן, ומבקש פס"ד הצהרתי מהמחוזי שהמשכנתא בטלה. יש הרבה תביעות מסוג זה. חלק גדול של התביעות נדחות. בד"כ הטענות הן בעילות של פגם במשכנתא וכד', למשל שיש הטעייה מצד הבנק או חברת ההלוואות. אם הבקשה נידחת, החייב בא לבית המשפט שדחה את התביעה לביטול משכנתא, ומבקש עיכוב הליכים כדי למנוע את הליכי הוצאה לפועל של המשכנתא. כלל חשוב- במקרה כזה שהתביעה נידחת ולכן אין צו עשה. במקרה כזה מבקשים סעד זמני לפי תקנה 466 לתקסד"א – זאת בקשה לסעד זמני שהוא דומה אבל לא זהה לצו מניעה, ובו מבקשים למעשה את עיכוב הליכי הוצאה לפועל, אין לנו יותר טענות לגבי המשכנתא.

תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984

466. הביצוע לא יעוכב [427]

הגשת ערעור לא תעכב את ביצוע החלטה שעליה מערערים.

467. עיכוב ביצוע על פי בית המשפט שנתן החלטה [428]

בית המשפט או הרשם שנתן החלטה רשאי להורות על עיכוב ביצוע החלטתו עד להכרעה בערעור, או לתקופה קצרה מזו, אם הוגשה לו על כך בקשה בכל עת שלאחר ההחלטה ועד לגמר הדיון בערעור או בבקשת הרשות לערער, או עד תום המועד להגשתם, הכל לפי התאריך המאוחר יותר; הוגשה הבקשה מיד לאחר שימוע החלטה, ידון בה בית המשפט או הרשם אף בלי שניתנה הודעה עליה.

468. עיכוב ביצוע על פי בית המשפט שלעיוור [429]

סירב בית המשפט או הרשם שנתן החלטה לעכב את ביצועה, רשאי בית המשפט שלעיוור לצוות על העיכוב.

על זה אמר העליון שקודם כל בודקים, עם הבקשה לסעד הזמני, שני דברים :

1. אם יוגש עיוור מה סיכויי ההליך. – האם יש סיכוי שהמשכנתה תבוטל.
2. מהו מאזן הנוחות שבין הצדדים - כלומר האם פעולות ההוצאה לפועל לא יביאו למצב בלתי הפיך, כך שאם החייב יזכה בעיוור שלו, אם זה לא יהיה מאוחר מדי מבחינת הדירה שתימכר לצד שלישי ולא ניתן יהיה להחזיר את הגלגל לאחור. אומר העליון כשהנכס הוא בדירת מגורים של החייב ומשפחתו, אנחנו לא ממשיכים בהליכים, ונעכב את ההליכים כדי לא ליצור מצב בלתי הפיך, אבל נבדוק גם את סיכויי העיוור, וככול שסיכויי העיוור פחותים יותר, כך קטנה החשיבות של מאזן הנוחות.

בפסיקה שמוביל השופט אליקים רובינשטיין נאמר שחייבים לגלות רגישות לגבי פינוי של דירות מגורים, להבדיל מנכסים מסחריים שמיועדים להשקעה.

זכויות שבושר

מגוונים של זכויות שבושר במסגרת הליכים של מימוש מקרקעין (לאו דווקא מימוש משכנתא).

בפס"ד אוצר החייל נ' מזל אהרונב

היה נכס רשום בטאבו על שם בני זוג שכרתו הסכם שהנכס עובר על שם האישה הנכס לא נרשם בטאבו ולא נרשמה הערת אזהרה.

במקרה זה לאחר שנכרת הסכם הגירושין הטילו נושי הבעל עיקול על הנכס. זאת הייתה קרקע חקלאית פנויה, ונקבע בפס"ד מכוון אוצר החייל נ' אהרונב- שיש במשפט הישראלי זכויות שבושר תוצרת הארץ. הזכויות שבושר האלו נוצרות על פי ס' 9 ל עסקאות נוגדות שבחוק המקרקעין, וסעיף 12 המקביל בחוק המיטלטלין.

חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969

9. עסקאות נוגדות

התחייב אדם לעשות עסקה במקרקעין ולפני שנגמרה העסקה ברישום חזר והתחייב כלפי אדם אחר לעסקה נוגדת, זכותו של בעל העסקה הראשונה עדיפה, אך אם השני פעל בתום-לב ובתמורה והעסקה לטובתו נרשמה בעודו בתום-לב - זכותו עדיפה.

חוק המיטלטלין, תשל"א-1971

12. עסקאות נוגדות

התחייב אדם להקנות לחברו בעלות או זכות אחרת במיטלטלין, ולפני שמסר לו את המיטלטלין או הקנה לו את הזכות חזר והתחייב עם אדם אחר בהקניה נוגדת, זכותו של הראשון עדיפה, אך אם השני התקשר בעסקה וקיבל את המיטלטלין או את הזכות בתום לב ובתמורה - זכותו עדיפה.

במקרה הזה יש לנו זכויות נוגדות. מחד ההסכם בין הבעל והאישה להעברת הזכויות, מאידך העיקול שהוטל על ידי הנושים. בוחנים את העניין גם מזווית ראייה של פי עקרון תום הלב. במקרה זה לא הייתה בעיה של תום הלב. היה מכשול בדרך להכרה בזכויות היושר, שהוא היה **פס"ד בוקר** שקבע שבוטלו זכויות שביושר במדינת ישראל, וזאת לפי ס' 161 לחוק המקרקעין. בפס"ד בוקר ב 1970 הוא קנה דירה, לא רשם על שמו, לא רשם הערת אזהרה, באו הנושים של המוכר הטילו עיקול על הדירה, והדירה נמכרה. חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969 [תיקון אחרון 3/1/06] . .

161. שלילת זכויות שביושר

מתחילת חוק זה אין זכות במקרקעין אלא לפי חוק.

ברק אמר שהחוק ופס"ד בוקר מתייחסים לזכויות שביושר לפי החוק האנגלי. הוא סבור שזכויות שביושר תוצרת הארץ עדיין שרירות וקיימות ומאז אוצר החייל הוכרו זכויות שביושר תוצרת הארץ כלומר שמכירים בזכויות גם אם לא נרשמו או לא נרשמה בהערת אזהרה. בהנחה שהכול נעשה בתום לב.

בתקופה שבין פס"ד בוקר ועד פס"ד אהרונוב, פרופ' וייסמן כתב ואמר שפס"ד בוקר מוטעה כי אכן בוטלו הזכויות שביושר בדין האנגלי, אבל יש זכויות שביושר בדין הישראלי ועברנו אליהן.

מצב דומה היה ב - **ה"פ 448/92 ציטרון נ' איכאן** – בו הורים כרתו הסכם גירושין שהסכימו שהנכס יועבר לילד כשיגיע לגיל 18, ההסכם זה אושר וניתן לו תוקף של פס"ד של בית הדין הרבני, למרות שהנכס לא נרשם ולא נרשמה הערת אזהרה ולמרות שיום אחד הוטל עליו עיקול. ניתנה העדפה ובית הדין הורה לרשום הערת אזהרה.

יש להיזהר כי בפס"ד מאוחר יותר, שנדבר עליו, נקבע שבעניין מתנה, ללא תמורה, השיקולים יכולים להיות שונים לגבי זכויות שביושר. כלומר הזכויות שביושר נחלשות.

העברת זכויות במינהל מקרקעי ישראל

פסה"ד המנחה בעניין העברת זכויות חכירה במנהל מקרקעי ישראל זה **ע"א 6529/96 טכסטיל ריינס בע"מ נ' רייז**.

היה מקרה שנכרת הסכם בין מוכר וקונה. הזכויות לא רשומות בטאבו אלא במינהל בלבד, ולא ניתן לרשום הערת אזהרה. במינהל מקרקעי ישראל מעבירים זכויות חוזיות שיש לחוכר הנכס מול המינהל שבבוא היום הזכויות שלו מול המנהל יירשמו בטאבו אלו זכויות חכירה שירשמו כשתיגמר הפרצלציה. כלומר מה שרושמים זה המחאת זכויות. הקונה רכש את הזכויות של המוכר וחתם עם המוכר על ההסכם. נקבע בפסיקה שעצם הסכם המכירה עם המוכר זאת העברת הזכויות. כי מדובר בזכויות חוזיות. אחר כריתת ההסכם עם הקונה הוטל עיקול על זכויות המוכר במינהל, שעדיין לא הועברו, ונקבע שלא העברה היא הקובעת אלא הזכויות הומחו עם כריתת הסכם ההמחאה, כלומר שילוב של דיני החוזים ושל דיני המחאות החיובים.

השאלה המתבקשת האם לא זקוקים להסכמת המינהל להעברת הזכויות ?

בפסיקה אומרים שיש לבדוק את נוסח ההסכם בין המוכר לבין מינהל :
יש חוזים, שהם המיעוט, שאוסרים באופן מלא על העברת הזכויות וכך זה כתוב בהסכם. במקרה זה, שיש דרישה להסכמה מוקדמת להעברת הזכויות, יתכן שהעברת הזכויות לא תתפוס.
ברוב רובם של החוזים, כתוב שיש צורך להסכמת המינהל להעברה. אומר השופט טירקל שהגבלה של העברת הזכויות בחוזה חכירה, לא שוללת את כוחם של המוכרים להעביר את הנכס, גם אם לא נתנה הסכמה מראש, זאת על ידי עצם כריתת ההסכם.

האם צו תשלומים חוסם הליכים אחרים ?

למשל, אם יש חייב שניתן נגדו צו תשלומים והוברר שיש לו מקרקעין, צו תשלומים לא חוסם פעילות נגד מקרקעין וגם לא נגד נכסי מיטלטלין.
אם יש צו תשלומים והתשלומים משולמים אין בד"כ צו מעצר.
למעט זאת, יכולים לעקל נכסי מקרקעין או מיטלטלין. כי הזוכה לא חייב להיות צמוד לצו התשלומים שניתן.

עיקול מיטלטלין

הגדרה של "עיקול" – דובר כבר.
השאלה מה זה "מיטלטלין"? – הגדרה של זה לא נמצאת בחוק ההוצל"פ זה נמצא בפק' הפרשנות שהועברה לחוק הפרשנות במשנת 1981.
הפק' אומרת שה"מיטלטלין זה כל נכס למינהו למעט מקרקעין", כלומר גם נכסים מוחשיים וגם זכויות. חל שינוי ההגדרה במסגרת ס' 15 לחוק מיטלטלין, והמחוקק בשנת 1971 אומר ההגדרה תצומצם, ולא תהייה יותר רחבה, וזה "נכסים מוחשיים חוץ ממקרקעין".
אבל ס' 15 אומר שההגדרה החדשה והמצמצמת, היא רק מ 1971 והלאה (היום שניכנס חוק המיטלטלין לתוקף), ולגבי כל החוקים הקודמים נשאר ההגדרה הרחבה שזה כל נכס למינהו חוץ ממקרקעין.
חוק הוצל"פ נכנס מ 1.9.68 ולכן חלה עליו ההגדרה הישנה, הרחבה.

צומצמו מאוד לפי החוק החדש הפרטים שניתנים לעיקול לפי חוק ההוצאה לפועל .

המיטלטלין המוגבלים נמנים בסעיף 22 לחוק ההוצאה לפועל.
בנוסף לסעיף 22 - המיטלטלין המוגבלים נמנים בתוספת חמישית לחוק ההוצאה לפועל. יש שם רשימה של 4 דברים שלא ניתן לעיקול :
1. מחשב ומדפסת. 2. מכשיר טלוויזיה/ רדיו. 3. טלפון נייד/ נייד. 4. מכונת כביסה.
יש הגבלה - אם אלו נכסים עסקיים מותר לעקל.
אם העיקול הוטל בכדי להבטיח את תשלום התמורה בעד מכונת הכביסה שלא שולם עליה זה מותר וניתן לעקל. גם אם מכונה הכביסה מעל מחיר מסוים, בתקנות, ניתן לעקל אותה.
לשאר הדברים יש בעיה.
כמעט לא כדאי לעקל מיטלטלין בבתיים של חייבים, זה נושא שירד לאט לאט, ונעבור למסלול של הגבלות לפי פרק ו 1 לחוק - סעיפים 66א והלאה.

19.6.2009 - שיעור מס' 11.

חזרה קצרה על עריים וערעורים בתשובה לשאלות סטודנטים :

ס' 80 זהו הבסיס להגשת ערעורים בהוצל"פ.

80. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי פעולה של מנהל לשכת הוצאה לפועל או החלטה שלו או של עובד מערכת ההוצאה לפועל לפי סעיף 4א, רשאי להגיש ערר לפני רשם ההוצאה לפועל.
(תיקון מס' 9)
תשנ"ו-1990
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב) צווים והחלטות של רשם ההוצאה לפועל, לרבות החלטות בערר לפי סעיף קטן (א), ניתנים לערעור, ברשות רשם ההוצאה לפועל או שופט בית משפט השלום לפני בית משפט השלום; אולם ערעור על החלטה לפי סעיפים 19, 25, 48 ו-58, יהא בזכות.
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב1) על אף הוראות סעיף קטן (ב), ערעור בענין ביצוע פסק דין בעניני משפחה, לרבות ערעור על החלטה לפי סעיפים 19, 25, 48 ו-58 יידון בזכות לפני בית המשפט לעניני משפחה בפני שופט אחד.
(תיקון מס' 16)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ג) הוגש ערר או ערעור או בקשת רשות לערער לפי סעיף זה, אין בכך כדי לעכב הליך, אולם רשם ההוצאה לפועל או בית המשפט שהוגש לפניו הערר או הערעור או בקשת רשות לערער רשאי להורות על השהייה או עיכוב, ורשאי הוא להתנות את ההשהייה או את העיכוב במתן ערובה להנחת דעתו.

בערעור לבית משפט השלום על החלטה של רשם הוצאה לפועל, עובדים לפי ס' 80 לחוק. ערעור הוא לשלום בזכות, תוך 20 יום, על 4 העניינים השיפוטיים – טענת פרעתי, חיוב נאמן, חיוב צג ג', חיוב כונס נכסים. (ועוד שניים משניים – חוק הלוואות בנקאיות, וחוק המשקמים – שיקום המשק החקלאי).

ערעור ברשות לשלום, תוך 20 ימים, על שאר ההחלטות.

בערעורים ברשות למחוזי עובדים לפי סעיף 96(ג), ולעליון לפי 96(ד) לחוק בתי המשפט.

96. (א) פסק דין של רשם של בית משפט שלום או של בית משפט מחוזי דינו, לענין ערעור, כפסק דין של בית המשפט שבו הוא משמש רשם.
(ב) החלטה אחרת של רשם ניתנת לערעור לפני בית המשפט שבו הוא משמש רשם, ורשאי בית המשפט לדון בו בשופט אחד.
ערעור על החלטה
רשם [12/ר]
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1985
(תיקון מס' 3)
תשמ"ו-1986

(ג) החלטה של בית משפט שלום בערעור לפי סעיף קטן (ב), למעט בסוגי החלטות שנקבעו בצו לפי הוראות סעיף 52(ג), ניתנת לערעור לפני בית המשפט המחוזי, אם ניתנה רשות לכך בגוף ההחלטה או מאת בית המשפט המחוזי או אחד משופטיו.
(תיקון מס' 52)
תשס"ח-2008

(ד) החלטה של בית משפט מחוזי בערעור לפי סעיפים קטנים (ב) או (ג) על החלטה אחרת של רשם, למעט בסוגי החלטות שנקבעו בצו לפי הוראות סעיפים 41(ג) או 52(ג), ניתנת לערעור לפני בית המשפט העליון, אם ניתנה רשות לכך בגוף ההחלטה, או מאת נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר של בית המשפט העליון שנשיאו קבע לכך, או מאת בית המשפט העליון.
(תיקון מס' 52)
תשס"ח-2008

(ה) פסק דין של רשם של בית המשפט העליון ניתן לערעור לפני בית המשפט העליון, שידון בו בשופט אחד.
(תיקון מס' 3)
תשמ"ו-1986

לגבי ערעור לבית משפט למשפחה, מערערים, תוך 20 יום, לבית המשפט לעניני משפחה לא לפי חוק הוצל"פ אלא לפי תקסד"א בפרק של ערעור לבית משפט למשפחה.

אין פנייה לבג"צ בענייני הוצאה לפועל. לעיתים יש פנייה של חייבים בד"כ אשר אינם מיוצגים, והם נדחות על הסף לרוב. עורכי דין יודעים זאת ולא מגישים. בהוצל"פ אין ערעור שכנגד. זה לפי החלטה של השופט טירקל. מי שיש לו ערעור שיגיש, ולא יחכה שיגישו נגדו ולהגיש ערעור שכנגד, כי זה לא אפשרי.

ערר

ערר זה על החלטה של המוציא לפועל בתוך שלושה ימים שמוגש בכתב לרשם. ניתן לדחות את הערר ללא תגובה, או לאחר תגובה, או בדיון בעל פה. על זה ערעור ברשות לשלום.

עיקול מיטלטלין

הבסיס לזה בסעיף 21 לחוק. לרשם יש סמכות לתת צו מאוחד לעיקול ומכירה של מיטלטלין. הרשם רשאי לתת את הצו ביוזמתו, אבל בד"כ מחכים לבקשה של הזוכה. פקידי הוצל"פ הולכים לעשות עיקול ברישום, זה מוסיף להם סכום ניכר למשכורת. לפי החוק לא חייבים לעשות רישום בעיקול לפני העיקול בפועל. ניתן לעקל ולהוציא בעת ובעונה אחת. הסיבה לפרקטיקה של שני השלבים היא תוספת של שכר לפקידים.

21. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי לצוות על עיקול מיטלטלין של החייב ומכירתם או על מימושם בדרך אחרת, ומשציווה כך, רשאי מנהל לשכת הוצאה לפועל –

(1) להיכנס לחצרים של החייב שבהם נמצאים או עלולים להימצא מיטלטלי החייב ולעקלם;

(2) להיכנס לחצרים שאינם מוחזקים בידי החייב ולעקל מיטלטלי החייב, ובלבד שימסור תחילה למחזיק החצרים הודעה על הצו ועל כוונתו להיכנס אליהם, זולת אם רשם ההוצאה לפועל סבור שמתן הודעה מוקדמת עלול לסכל את העיקול;

(3) למכור את המעוקלים, ובלבד שעברו ארבעה עשר ימים מיום הטלת העיקול והחייב לא שילם את החוב הפסוק; היו הנכסים פסידים, רשאי מנהל לשכת ההוצאה לפועל למכרם מיד לאחר העיקול.

(ב) צו חיפוש לפי סעיף 15 כמוהו כצו לעיקול מיטלטלי החייב שנמצאו תוך כדי חיפוש.

עיקול מיטלטלין ומכירתם (תיקון מס' 9) תש"ן-1990 (תיקון מס' 20) תש"ס-2000 (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

(תיקון מס' 9) תש"ן-1990

בתוך תקי שכתובה בעיקול, לרוב תוך 10 ימים אבל לא חייב להיות, מגיעים המוציאים לפועל. המוציאים לפועל ממונים על ידי וועדת אישורים הכוללת: שופט שלום, נציג משטרה (מביא תעודות יושר ומידע על הקבלנים), נציג הוצל"פ. זהו מינוי שנתי. יש לבדוק בזהירות שלא יכנסו גורמים לא רצויים למערכת. הועדה הנ"ל פועלת גם כוועדת משמעת של הקבלנים, אם הם עוברים על ס 37 לתקנות ההוצאה לפועל תש"ס - 1979. (זה לקוח מתקנות חוקרים פרטיים).

37. (א) על בעל תפקיד יחולו כל החובות המוטלות על מוציא לפועל בחוק ובתקנות שלפיו.

(ב) מבלי לגרוע מן האמור בתקנת משנה (א) או מכל חובה המוטלת על בעל תפקיד בחוק ובתקנות אלה או בכל דין אחר, בעל תפקיד -

(1) יבצע את תפקידו בנאמנות, במסירות ובהגינות וימלא בקפדנות אחר הוראותיהם של ראש ההוצאה לפועל ושל המוציא לפועל שבתחום סמכותם הוא פועל, ואחר סדרי המינהל שיקבע מנהל בתי המשפט;

חובותיו של בעל תפקיד תקי' תשנ"ב-1991

- (2) יציג את עצמו כמי שפועל מטעם המוציא לפועל בלבד, ולא יתחזה כשוטר או כפקח ;
- (3) לא יעביר את כתב הטלת התפקיד לאחר ולא יתיר לאחר את השימוש בו ;
- (4) לא יקבל מכל אדם שהוא תמורה כספית או טובת הנאה חומרית אחרת, פרט לסכום שקבע המוציא לפועל כהוצאות בעד פעולה שביצע על פי כתב הטלת התפקיד.

מכירת המיטלטלין – כיום זה לא במכירה פומבית זה במכרז. יש מחסן גדול ולוח מודעות עם הפריטים הנמכרים, ובמחסן המזכירה נותנת דף ורושמים מה רוצים לקנות וכותבים את ההצעה ומוסרים אותה. לא כדאי לתת הצעות נמוכות מדי כי הן לא יתקבלו. בסוף היום מעלים את ההצעות על המחשב ונותנים את המיטלטלין תוך מס' ימים. התשלום במזומן בלבד. יש לפני כן הפקדה של 10% ואם זוכה ולא מביא את השאר ניתן להפקיע לו את ה-10%.

יש בתקנות החדשות תוספת ובה כחמישה פריטים הנוספים לפריטים שלא ניתנים לעיקול. כמו בגדים, מיטה, שולחן סלוני, מכונת כביסה שגם אותם לא ניתן לעקל. אבל אם מי מהפריטים הללו הוא במחיר יקר במיוחד, ניתן יהיה לעקל אותו, ולומר לו קנה מוצר חלופי זול יותר.

מתי ניתן להשתמש במכירה פומבית – כשיש פריטים יקרים כמו תכשיטים או רהיטים עתיקים, אזי ניתן למכור במכירה פומבית.

תשובה לשאלה :

כשמגישים ערעור על הוצאה לפועל יש להגיש גם תצהיר. לעומת ערעור רגיל שלא צריך להגיש תצהיר. בעבר היו מגישים ערעורים בדרך ההמרצה. בקשה המוגשת בדרך המרצה, מוגשת בכתב והדיון בה יהיה הבעל פה. ההמרצה בוטלה לפני הרבה שנים, מלבד בערעור להוצל"פ, ועכשיו גם זה בוטל והערעור הוא בכתב, אבל עדיין צריך לצרף תצהיר. הבדל נוסף הוא שמכך שיש להגיש תצהיר למדים שניתן גם להעלות טענות עובדתיות חדשות בערעור הוצל"פ, שזה גם שונה מערעור רגיל.

בחקירות יכולת הרשם יכול להורות לעשות חיפש, לתפוס ולעקל כל מה שעל גופו של החייב. זה הליך יעיל ולעיתים מוצאים כספים ודברי ערך רבים. לרוב החייבים טוענים שהם חייבים את הכסף לשוק האפור, אבל זה לא עוזר. הוראה כזאת היא יוזמה של הרשם, או שהזוכה יכול לבקש עריכת חיפוש.

ניתן לעקל מכונית בשתי דרכים

1. עיקול ברישום במשרד הרישוי. – זה מונע מכירת הרכב. אבל יש להשלים את זה בתפיסת הרכב. בכדי לממש ולמכור את הרכב.
2. תפיסת המכונית ואחסנה שלה במחסני הוצל"פ.

יש הבדל מהותי בין רישום בטאבו לרישום במשרד הרישוי – בטאבו הרישום מעקל זכות קניינית רשומה. הפסיקה קבעה שהעיקול במשרד הרישוי דקלרטיבי – רישום העיקול חוסם את האפשרות למכור את הנכס אבל יש בעיה נוספת. כי הרישום של העיקול במשרד הרישוי הוא דקלרטיבי ולא מבטא את הזכות בנכס. הרישום הוא לצורך סטטיסטי וגם לצורך תעבורתי : לפי ס 27 לפק' התעבורה כשנעברת עבירה ברכב ולא יודעים מיהו הנהג, הבעלים הרשום במשרד הרישוי נחשב כנוהג ברכב. זאת חזקה הניתנת לסתירה. זה הורחב גם לעיקולים בהוצאה לפועל, למרות שלא ברור שהבעלות הרשומה והקניינית זהות. החזקה שהבעלות של מי שרשום אבל ניתן לסתור את זה. ניתן להגיש תביעה לפס"ד הצהרתי שהרכב לא של הבעלים הרשום – מוסיפים את הבעלים הרשום כנתבע. איך יודעים של מי הרכב? לפי ראיות. למשל אם מישהו מגיש הוצאות רכב או מכניס אותו להצהרת הון, זה יכול להעיד על בעלות.

יש רצון להפוך את הרישום במשרד הרישוי לקונסטיטויטיבי. אבל משרד המשפטים מתנגד.

26.6.2009 - שיעור מס' 12.

הערה : יש מספר דברים שיכנסו לתוקף רק בנובמבר. למשל מסלול מקוצר.

הסמכויות השיפוטיות של רשם ההוצאה לפועל.

כאמור יש ארבע סמכויות שיפוטיות עיקריות:

1. פרעתי (ס' 19).
2. חיוב נאמן (ס' 25).
3. חיוב צד ג' (ס' 48).
4. חיוב כונס נכסים (ס' 58).

טענת פרעתי

ס' 19 לחוק ההוצאה לפועל שולט על טענת פרעתי. על פי סעיף הזה ניתן להעלות את הטענה בפני רשם ההוצאה לפועל.

19. (א) חייב הטוען שמילא אחר פסק הדין או שאינו חייב עוד למלא אחריו, כולו או מקצתו, עליו הראיה, ורשאי רשם ההוצאה לפועל לקבוע אם ובאיזו מידה מוטל עוד על החייב למלא אחר פסק הדין; עד לקביעתו כאמור, רשאי רשם ההוצאה לפועל להורות על עיכוב ביצועו של פסק הדין, כולו או מקצתו, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

טענת פרעתי
(תיקון מס' 9)
תש"ן-1990
ת"ט תש"ן-1990
(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

(ב) החליט רשם ההוצאה לפועל להורות על עיכוב ביצועו של פסק הדין, יצווה על הפקדת ערובה להבטחת קיום פסק הדין, זולת אם החליט, בהתחשב בנסיבות הענין, שלא לצוות כן.

(ג) דחה רשם ההוצאה לפועל את טענת החייב, יטיל עליו הוצאות מיוחדות אם מצא כי לא היה יסוד לטענתו.

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

משמעות הטענה היא לא רק פרעתי במובן המצומצם, אלא גם שאני מופטר מהחוב מכל סיבה שהיא. כגון : מחילה, קיזוז, ויתור ועוד.

מאפיין חשוב בטענה זאת הוא שניתן להעלות רק טענות חדשות שלא היו קיימות בזמן הדין. היות שטענה שניתן היה להעלות בזמן הדין, ולא העלו אותה, היא נבלעת בתוך פסק הדין. היא מהווה מעשה בית דין ולא ניתן להעלות אותה מחדש בהוצאה לפועל.

אם יש למשל טענת ויתור, או טענת קיזוז שהתגבשה אחרי מועד פסק הדין, רק אותה ניתן להעלות בפני רשם ההוצאה לפועל. זאת כדי לא העמיד מעשה בית דין במבחן.

בטענת פרעתי כמעט תמיד נטל השכנוע הוא על החייב מהתחלת הדיון ועד סופו, אלא אם כן במהלך הדיון הנטל עובר לצד השני להביא ראיות לעמדתו. למשל: החייב טוען טענת פרעתי ומציג קבלה חתומה על ידי הזוכה. הזוכה אומר נכון שחתמתי על הקבלה, אבל הקבלה הוצאה ממני באילוץ.

לפי חוק החוזים (חלק כללי) חוזה שהוציא באילוץ או בכפייה בטל. חוק החוזים (חלק כללי) חל לפי סעיפים 39 ו-61(ב) גם על פעולות משפטיות שאינן חוזיות, ולכן מחילים גם על הליכי הוצל"פ את ההוראות האלו, ועל זה יש פסיקה של בית המשפט העליון. במקרה כזה, המצב הוא שהזוכה צריך להביא ראיות לאילוץ. אם הוא יוכיח שבאמת היה אילוץ, לפי המקובלת על הפסיקה, אם הוא יוכיח זאת, הקבלה לא תהייה תקפה, וטענת פרעתי תידחה.

ככלל אין שינוי בתיקון האחרון בהקשר לטענת פרעתי. הכול נשאר אותו דבר כולל הפסיקה. אבל יש שינוי בערעור על טענת פרעתי. עד 16.5.09 הערעור היה בדרך המרצה. השריד האחרון של המרצה רגילה (להבדיל מהמרצת פתיחה) נשאר בהוצאה לפועל.

בחוק החדש יגישו **בקשה רגילה בכתב**: "מוגשת בזה בקשה לפי ס' 19 בטענת פרעתי. הרשם מתבקש לקבוע שהחייב אינו חייב עוד למלא אחר פסק הדין" לפי נוסח סעיף 19. לבקשה הזאת בכתב יש לצרף תצהיר, בהנחה שסומכים על עובדות. בד"כ אנו סומכים על עובדות בטענת פרעתי. לתצהיר מצורפים מסמכים רלוונטיים. לצד השני, לזוכה, יש אפשרות להגיש תצהיר נגדי בצירוף מסמכים תומכים. הבקשה לא חייבת להתנהל בעל פה. הרשם לא חייב להזמין את הצדדים לדיון. הוא יכול לנהל את ההליך בכתב, בהיעדר הצדדים. יחד עם זאת המרצה ממליץ להשאיר את הפרקטיקה הישנה בעינה ושיזמינו את הצדדים לדיון, וחקירות על התצהיר. הבקשה מוגשת בכתב **לפי תקנות סד"א**.

לאחר שהרשם דן בעניין ונותן החלטה, ניתן **לערער תוך 20 יום לבית המשפט השלום**. זהו חידוש לעומת הדין הקודם - שהדיון הוא בבית המשפט השלום ולא במחוזי. הערעור הוא בזכות על ס' 19 והסעיפים השיפוטיים האחרים. הייחוד בערעור הוצאה לפועל בהשוואה לערעור רגיל, מעבר לכך שזה בפני **דן יחיד**, הוא שבערעור הוצל"פ יכולים לעורר **טענות חדשות**, שלא נטענו בערכאה הראשונה. זאת הלכה ישנה לפי פסק דין משנת ה-70. **"ה"פ 578/70 סעדה נ' אלחוסיני** מדובר בערעור או רשות ערעור, בכל עניין שנדון לפי סעיף 80 לחוק ההוצאה לפועל. כך למשל גם בר"ע על שכר טרחה ניתן לעורר טענות חדשות שלא עוררנו בפני הרשם.

בהליכי משכון ומשכנתא אין סדר דין של התנגדות להגשת משכנתא או משכון, כמו שיש בקשה לביצוע שטר. לפיכך מתעוררת השאלה: מה טוענים בפני הרשם? אם טוענים שיש פגם בכריתת ההסכם של המשכון או המשכנתא. למשל שנכרת בכפייה, בהטעיה, בטעות מהותית, **אין לרשם סמכות לדון בכך**. אם טוענים **שאחרי כריתת ההסכם המשכנתא התרחשה עובדה ששוללת את האפשרות לממש את המשכנתא**. כגון: פרענו את החוב הפועל, קיבלנו מהבנק ויתור יש לנו טענת קיזוז תקפה כלפי החוק ואנחנו מגישים טענת פרעתי, זה בסדר.

הוצאה לפועל מבררים רק דברים והתרחשויות שקרו לאחר כריתת ההסכם ולא לפני כן.

טענת קיזוז היא יותר מסובכת. (יש ספר חדש על טענת קיזוז במשפט/ פרופ' ידידיה שטרן).

טענת קיזוז יש שני סוגים :

1. טענת קיזוז מוכחת.

2. טענת קיזוז נטענת.

טענת קיזוז מוכחת - כשהחייב במסגרת טענת פרעתי, מציג פסק דין שניתן לטובתו כנגד הזוכה, והוא מבקש לקזז את שני החיובים, זה שלו לעומת זה שניתן לטובתו נגד הזוכה – זאת טענת קיזוז מוכחת.

טענת קיזוז נטענת - אם למשל החייב טוען אני חייב את פסק הדין אבל הזוכה גרם לי נזקים, ואני מעוניין לקזז נזקים אלו. לא ניתן לקזז את הנזקים הללו, כי צריך להוכיח אותם בהליך שיפוטי בבית משפט, יש להביא ראיות שהרשם לא מוסמך לשמוע כי הוא לא בית משפט. כלומר על טענת קיזוז נטענת לא ניתן לסמוך במסגרת טענת פרעתי.

טענת פרעתי בהליכי פינוי.

הכוונה היא לפסק דין של סילוק יד, או (ובעיקר) פסק דין לפי אחת מעילות הפינוי של חוק הגנת הדייר שנמצאת בסעיף 131 לחוק הגנת הדייר.

יכול שדייר בהליכי פינוי יקבל סעד מן הצדק שמקורו בס' 132 לחוק הגנת הדייר. סעד זה אומר שגם אם בית משפט שלום רשאי לתת פסק דין לפינוי, הוא רשאי שלא לתת אותו ולחייב את הדייר לשלם לבעל הבית פיצוי כספי וגם הוצאות משפט, ואם ישלם תוך זמן קצוב, הוא לא יפונה ויישאר במושכר. – זהו סעד מן הצדק.

לעיתים במקרה כזה בעל הבית בכול זאת מבקש מהוצאה לפועל לפנות את הדייר. במקרה כזה הדייר יגיש טענת פרעתי, הוא יראה ששילם את הסכום הנ"ל והוא לא צריך לפנות. יכול שבעל הבית יטען שהסכום שולם עבור חוב אחר שהחייב חייב לו, החייב הוא זה שצריך להוכיח שהוא שילם את הסכום על חשבון המסוים שאנחנו מדברים עליו. כלומר לא מספיק להוכיח ששילם אלא על חשבון החוב המסוים עליו מדברים.

המבחן:

20 אמריקאיות.

2 שאלות לתשובה בכתב קצרה לבחור אחת מהן.

חומר סגור.

דוגמא לשאלה בכתב.

מה זה טענת פרעתי ? מתי משתמשים בה ? ומה המאפיינים שלה ?

הערה : בסעיף 70(ד) היה, ורשום עדיין גם בחלק מהמאגרים ה"מעודכנים" שחייב שנאסר יובא שוב לפני רשם ההוצאה לפועל, בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום 48 שעות ממועד מאסרו. לאחר התיקון מדובר על **24 שעות** ולא מה שרשום.